Україна

товариство з обмеженою відповідальністю | науково-технічна виробнича компанія

01-03-4988-24
Номер в Єдиному реєстрі
стратегічної екологічної оцінки

РОЗДІЛ: ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА – ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ДОКУМЕНТУ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ СЕЛА ТЕТЛЕГА ЧУГУЇВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Замовник:

ЧУГУЇВСЬКА МІСЬКА РАДА
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
Код ЄДРПОУ – 21227883
63503, Харківська обл., Чугуївський р-н,
м. Чугуїв, вул. Старонікольська, буд. 35а,
тел. (05746) 2-43-46
http://chuguiv-gromada.gov.ua/

Міський голова Галина МІНАЄВА
«22» 03 2024

Виконавець:

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ НАУКОВО-ТЕХНІЧНА
ВИРОБНИЧА КОМПАНІЯ «УКРАЇНА»
Код ЄДРПОУ – 32300782
61166, Харківська обл., м. Харків,
вул. Серпова, 4, оф. 500-3
тел.(067)757-22-57
https://ukraine.kharkiv.ua/

Директор Марія УРАЗОВСЬКА
«20» 03 2024

м. ХАРКІВ 2024

Зміст

Назва розділу	**Стор.**
Вступ	3
1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв’язок з іншими документами державного планування	14
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	21
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров’я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	55
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров’я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	70
5. Зобов’язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов’язані із запобіганням негативному впливу на здоров’я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов’язань під час підготовки документа державного планування	74
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров’я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	87
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом’якшення негативних наслідків виконання документа державного планування.	90
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки).	94
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров’я населення.	97
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у т.ч. для здоров'я населення	103
11. Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію	104
12.Перелік виконавців звіту про стратегічну екологічну оцінку	109

Вступ

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв’язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів та населених пунктів. Стратегічна екологічна оцінка дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявити та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння інтеграції екологічних факторів і підготовці планів і програм з метою забезпечення збалансованого (сталого) розвитку.

В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов’язані з розвитком стратегічного планування національної практики застосування екологічної оцінки.

Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні

Основними міжнародно-правовими документами щодо проведення СЕО є: Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє природне середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифіковано Верховною Радою України (від 01.07.2015 №562-VIII), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє природне середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (Стратегії) державної екологічної політики на період до 2030 року» (схвалено Верховною Радою України 28 лютого 2019 року). В цьому законі СЕО згадується в основних інструментах реалізації державної екологічної політики. Тобто стратегічна екологічна оцінка та оцінка впливу на довкілля – дасть змогу запобігти негативному впливу на навколишнє природне середовище та встановити відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки тощо.

СЕО в Україні здійснюється на основі принципів законності та об’єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проекті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров’я населення, виконання документів державного планування та поширюється на документи державного планування, які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об’єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у відповідності до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»), або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій та

об’єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі (далі – території з природоохоронним статусом).

Об’єкт СЕО і рівень планування

Об’єктом СЕО є ДДП «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області».

Згідно з Постановою Верховної Ради України від 17.07.2020 року №807-IX «Про утворення та ліквідацію районів» адміністративно-територіальний устрій території, на якій розташоване село Тетлега, зазнає змін. В межах Харківської області розширення Чугуївського району, до якого увійшли території Вовчанської міської, Зміївської міської, Чугуївської міської, Малинівської, Новопокровської, Печенізької, Слобожанської, Старосалтвської, та Чкаловської селищних територіальних громад, затверджених Кабінетом Міністрів України. Село Тетлега ввійшло до складу Зароженського старостинського округу Чугуївської міської територіальної громади.

Таким чином, у відповідності до нового адміністративно-територіального устрою, територія населеного пункту знаходиться на землях Чугуївської міської територіальної громади.

Законом України №1009-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо впорядкування окремих питань організації та діяльності органів місцевого самоврядування і районних державних адміністрацій», який набрав чинності 06.12.2020 року, передбачено, що після припинення повноважень сільських, селищних, міських рад, обраних розформованими територіальними громадами, їхні виконавчі комітети продовжують здійснювати свої повноваження до затвердження сільською, селищною, міською радою, обраною сформованою територіальною громадою, персонального складу її виконавчого комітету.

Територія, що проєктується даним ДДП знаходиться в Чугуївському районі Харківської області.

Село Тетлега знаходиться на північ на відстані 15 км від міста Чугуїв. Під’їзд до села здійснюється автомобільною дорогою загального користування місцевого значення С212609 Під’їзд до с. Тетлега – 1,2 км.

Село розташоване за 45 км на схід від Харкова.

Загальна чисельність населення станом на 01.01.2020 року складає 137 осіб, В існуючих межах площа населеного пункту з формою 6-зем становить: - 260,8665 та.

Зовнішні зв'язки здійснюються автомобільним транспортом. Автобусні рейси здійснюється приватним перевізником: «Харків - Тетлега» (3 рейси на добу), «Чугуїв - Тетлега» (3 рейси на добу). Існуючий житловий фонд формують 256 садибних будинків.

Основною структурно-планувальною одиницею населеного пункту є квартали одноповерхової житлової забудови. Соціальне побутове обслуговування здійснюється за рахунок об ’єктів с. Зарожне.

Територією населеного пункту протикає річка Тетлега (Тетліга) права притока Сіверського Донця. Довжина річки 16км, похил 3,7м/км. Формується з 2 водойм. Площа басейну 77,82 км. Тетлега бере початок з водойми на північно-західній околиці села Зарожне, тече через нього і село Тетлега на південний схід. На південній околиці селища Кочеток впадає у річку Сіверський Донець.

Водний об’єкт (ставок) площею - 0,5 та, водотік - балка без назви, басейн р. Тетлега.

Село розмежоване річкою Тетлега (ПЗС – 25 м). Ставок, що знаходяться за межами населеного пункту площею менше 3 га. Прибрежно-захисна смуга становить 25 м від ставка.

Село не газифіковане, частково має централізовану водопровідну мережу та телефонізацію, відсутня каналізація, більша частина вулиць має тверде покриття.

Село Тетлега не входить до зони радіаційного забруднення, не має статусу курортного чи історичного населеного пункту.

Клімат села помірно-континентальний. Глибина залягання ґрунтових вод на більшій частині села до 5 м. Небезпечні геологічні процеси відсутні.

На території населеного пункту функціонує одне кладовище: в центральній частині населеного пункту (в межах населеного пункту). Орієнтовна площа кладовища – 0,71 га.

Передбачено закриття кладовища в межах населеного пункту з припиненням поховань. В межах с. Зарожне розташована територія проектного кладовища, яку передбачено використовувати для здійснення поховань населених пунктів, у тому числі с. Тетлега.

На території села не має місця утилізації та переробки твердих побутових відходів. Вивіз відходів з контейнерів здійснюється спеціальним транспортом, відповідно до договору на утилізацію ТПВ. Вивезення побутових відходів здійснюється спецавтотранспортом Комунального підприємства «Чугуївський комунальний комплекс» за договорами на існуюче звалище відходів за межами села Кам'яна Яруга.

У безпосередній близькості від існуючих меж, знаходяться території господарських дворів ПСП «Зарожнянське» та АФ «Тетлега». Промисловість в селі відсутня. В зв'язку з чим, що в с. Тетлега відсутні робочі місця, більшість населення працездатного віку працює за межами населеного пункту та в домашніх особистих підсобних господарствах, в сфері обслуговування та сільськогосподарському виробництву. За межами населеного пункту розташована територія орієнтовною площею 1,2 га: виробнича територія - лісопилка з об'єктами що потребують встановлення СЗЗ 50 м ПП «Аршуков Ю.О.» - оптова торгівля деревиною, лісництво і лісове господарство, діяльність автомобільного вантажного транспорту.

На території села розташована 1 свердловина для забезпечення централізованого водопостачання населення с. Тетлега. Загальна протяжність водопровідної мережі села складає близько 10 км. Комунальний водопровід забезпечує 150 дворів та об'єкти соціального забезпечення. Інша частина населення використовує місцеві системи водопостачання – шахтні колодязі та свердловини, розташовані на присадибних ділянках.

Централізованим водопроводом намічається охопити 100% житлового фонду. Для забезпечення кожної ділянки централізованими мережами, пропонується будівництво нових мереж водопостачання шляхом будівництва 2х артезіанських свердловин.

На території села відсутні мережі та очисні споруди централізованої каналізації. Домогосподарства, підприємства, організації використовують надвірні вбиральні та локальні очисні споруди, вигрібні каналізаційні ями. Для очищення господарсько-побутових стічних вод передбачено очисні споруди повного біохімічного очищення з використанням очисних установок. Остаточний вибір установок для очищення пропонується здійснити на подальших стадіях проектування. Після очищення стічні води передбачається скидати у водні об'єкти за межами села.

В межах села об'єкти природно-заповідного фонду відсутні. На південь від села Тетлега розташований ландшафний заказник місцевого значення «Кочетоцька лісова дача» площею 2163,3 га.

З метою визначення та обґрунтування можливості розміщення об'єктів, передбачених ДДП забудови, виявлення та уточнення територіальних ресурсів для містобудівного використання, визначення всіх планувальних обмежень використання території, обґрунтування потреб зміни цільового призначення земельних ділянок, їх планування, сприяння поліпшенню стану навколишнього середовища, визначення

містобудівних умов і обмежень забудови, на замовлення Чугуївської міської ради Харківської області Приватним підприємством «ГРАДПЛАНПРОЕКТ» розробляється документ державного планування «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області».

Задля визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, Товариством з обмеженою відповідальністю науково-технічною виробничою компанією «УКРАЇНА» розроблено Розділ: охорона навколишнього природного середовища – Звіт про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області».

Рівень планування – місцевий.

СЕО та стадії її здійснення

Стратегічна екологічна оцінка виконується відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», у звіті про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування Генерального плану, що розробляється згідно Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 18.10.2023 № 705, в обсягах визначених вимогами статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Оцінка проводилась паралельно з підготовкою Генерального плану.

Для розробки СЕО передбачається:

- проведення аналізу існуючих матеріалів щодо стану довкілля (доповідь про стан довкілля, дані моніторингу стану довкілля, статистичні дані та таке інше);
- проведення незалежних експертних оцінювань та наукових досліджень (у разі необхідності).

Запропонована методологія проведення СЕО ДПТ, як і методологія розроблення самої ДПТ, складається з шести етапів:

Етап 1. Підготовчий

1.1. Прийняття рішення про проведення СЕО. На даний момент в Україні не визначена законодавча процедура проведення СЕО. Тому рішення щодо проведення СЕО може бути прийнято замовником.

1.2. Створення робочої групи з СЕО та забезпечення її постійної взаємодії з усіма розробниками ДДП. Робоча група може формуватися з представників органів влади та місцевого самоврядування, експертів з охорони довкілля, експертів з СЕО, науковців, представників громадськості та інших заінтересованих сторін. Робочій групі має бути забезпечений вільний доступ до інформації та можливість надавати коментарі й рекомендації розробникам ДДП.

1.3. Визначення кола органів влади, які братимуть участь у консультаціях. СЕО передбачає необхідність проведення консультацій з природоохоронними органами та органами охорони здоров’я, яким має бути надана можливість прокоментувати проєкт Генерального плану території та звіт про СЕО.

1.4. Визначення кола заінтересованих сторін і необхідного ступеня залучення громадськості до участі та консультацій. Успішна та ефективна участь громадськості є важливою для успіху СЕО. Відповідно до Протоколу про СЕО громадськості мають бути надані можливості для участі в СЕО. Проєкт Генерального плану території та звіт про СЕО мають бути своєчасно доведені до відома громадськості. Заінтересованій громадськості повинна бути надана можливість висловити свою думку щодо проєкту Генерального плану території, а також щодо звіту про СЕО.

1.5. Інформування громадськості. Вимоги щодо інформування громадськості сформульовані в статті 5 «Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля» (Орхуська конвенція). Інформування громадськості є важливою складовою на усіх етапах СЕО. На підготовчому етапі необхідно проінформувати про початок процесу СЕО та формування Робочої групи з СЕО.

Етап 2. Визначення сфери охоплення СЕО

2.1. Визначення ключових регіональних екологічних проблем. Огляд екологічних проблем необхідний для того, щоб допомогти зосередити СЕО на тих складових довкілля, які є важливими для регіону. Група з СЕО має визначити головні регіональні екологічні проблеми на основі наявних аналітичних матеріалів. Рейтинг цих проблем може бути визначений шляхом експертного опитування членів робочої групи з СЕО, а також більш широкого соціологічного опитування.

2.2. Визначення просторових і часових меж оцінки. Просторовий масштаб оцінки має охоплювати природні, соціально-економічні та культурні ресурси та регіональні взаємозв'язки між ними, а також практику землекористування, на яку може потенційно вплинути будь-який з альтернативних сценаріїв, розроблених для регіону. Ідеальними є випадки, коли просторові межі оцінки співпадають з природними межами річкових басейнів, геологічних регіонів або екосистем.

2.3. Проведення консультацій з природоохоронними органами та органами охорони здоров'я щодо того, яка інформація має бути включена до звіту про СЕО.

Етап 3. Оцінка екологічної ситуації на території області

3.1. Збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників. Необхідно визначити складові довкілля (як екологічні, так і соціально-культурні), на яких буде зосереджено увагу регіональної СЕО. Важливо визначити ключові показники, які характеризують стан складових довкілля. Ці показники дозволять особам, що приймають рішення, оцінити зміни у довкіллі, зосередивши увагу на тих параметрах, які реагуватимуть на зміни і створюватимуть зворотний зв'язок, а також тих параметрах, моніторинг яких буде ефективним. Зібрана інформація дозволить оцінити поточний стан довкілля.

3.2. Проведення SWOT-аналізу з точки зору екологічної ситуації. SWOT-аналіз дозволяє виявити сильні і слабкі сторони екологічної ситуації на території громади, а також можливості й загрози, які впливатимуть на екологічну ситуацію. Виявлення загроз сприятиме оцінці їхнього впливу на довкілля, а визначення можливостей сприятиме пошуку шляхів зменшення впливу планованої діяльності на довкілля.

3.3. Проведення аналізу трендів стану довкілля. Якісна оцінка екологічних проблем регіонального розвитку в минулому є основою для початку розроблення документації з СЕО. В багатьох випадках 50% і більше загального часу на проведення СЕО витрачається саме на визначення базового рівня стану довкілля.

Етап 4. Проведення СЕО (оцінка запропонованих заходів щодо впливу на довкілля та відповідність національним і регіональним екологічним цілям)

4.1. Оцінка ступеню врахування національних і регіональних екологічних цілей в проекті ДДП. Група з СЕО оцінює ступінь врахування природоохоронних національних і регіональних цілей. Для цього використовуються екологічне законодавство, стратегічні документи національної екологічної політики, регіональні стратегічні документи та національні й регіональні екологічні програми.

4.2. Проведення консультацій з громадськістю щодо екологічних цілей. Результати оцінки ступеню врахування екологічних цілей слід обговорити з громадськістю для того, щоб зібрати зауваження та пропозиції і врахувати їх в документації з СЕО.

4.3. Визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру. Чинники змін у регіоні можуть бути антропогенними або природними. До таких чинників відносять також регіональну політику та управлінські дії. Зміни екологічної ситуації в

області часто обумовлені взаємодією економічних, адміністративних, демографічних і соціально-культурних чинників, а також рівнем розвитку промисловості, сільського господарства, науки і технологій. Чинниками регіональних змін можуть бути розширення або скорочення певних галузей економіки (гірничодобувна промисловість, енергетика, сільське господарство, переробна промисловість, лісове господарство тощо); зміна моделей міського та сільського розвитку; розширення або звуження взаємодії між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, бізнесом і громадськими організаціями; зміни чисельності населення в регіоні; зміни у практиці землекористування тощо. Важливо також виокремити чинники регіонального рівня і чинники, пов'язані з національними, міжнародними та глобальними впливами. Чинники більш високого (надрегіонального) рівня часто пов'язані з національною політикою та міжнародними угодами, спрямованими, наприклад, на збалансований розвиток, збереження біорізноманіття, протидію зміні клімату.

4.4. Проведення оцінки впливу ДДП на складові довкілля. У випадку, коли у ДДП передбачаються конкретні заходи, що мають територіальну прив'язку, група з СЕО оцінює вплив пропонованих заходів на складові довкілля (вплив на атмосферне повітря, воду, ґрунти, природні ресурси, флору і фауну). У випадку, коли неможливо чітко визначити територіальну прив'язку конкретних заходів і проєктів, оцінка впливів ДДП ґрунтується на експертній оцінці членів робочої групи з СЕО. Для оцінки впливу можуть бути використані контрольні переліки, а також матриці взаємодій, конфліктів і синергізмів.

4.5. Проведення оцінки впливу ДДП на стан здоров'я населення. У випадку, коли в ДДП передбачаються конкретні заходи, що мають територіальну прив'язку, група з СЕО оцінює вплив пропонованих заходів на стан здоров'я населення. У випадку, коли неможливо чітко визначити територіальну прив'язку конкретних заходів і проєктів, оцінка впливів ДДП ґрунтується на експертній оцінці членів робочої групи з СЕО.

Етап 5. Розроблення документації з СЕО та передача на затвердження

5.1. Підготовка звіту про СЕО та рекомендацій щодо запобігання, скорочення або пом'якшення потенційних негативних впливів на довкілля та здоров'я населення, які можуть бути результатом реалізації ДДП. Усі етапи проведення СЕО мають знайти своє відображення в звіті про СЕО. На основі проведеного аналізу група з СЕО готує рекомендації щодо запобігання, скорочення або пом'якшення потенційних негативних впливів на довкілля та здоров'я населення, які можуть бути результатом реалізації ДДП.

5.2. Обговорення документації, збір і врахування пропозицій зацікавлених органів влади та громадськості. Обговорення документації з СЕО є суттєвою складовою СЕО, оскільки це дозволяє не лише ознайомити громадськість з результатами СЕО, а й зібрати пропозиції заінтересованих органів влади та громадськості до ДДП. Заінтересовані органи влади можуть оцінити правильність організації процесу СЕО та оцінити якість документації з СЕО.

5.3. Розроблення остаточного проєкту документації з СЕО та передача в обласну державну адміністрацію/обласну раду для розгляду. Група з СЕО забезпечує врахування в звіті про СЕО рекомендацій заінтересованих органів влади та громадськості. Звіт про СЕО, розроблений в процесі СЕО, передається регіональним органам влади для розгляду та ухвалення. Загалом, рекомендації СЕО мають бути максимально враховані в кінцевому варіанті ДДП.

5.4. Забезпечення доступу громадськості до розробленої документації. Розроблена документація з СЕО має розміщуватися на веб-сайтах міської ради поряд із затвердженим ДДП.

Етап 6. Моніторинг фактичного впливу впровадження ДДП на довкілля

6.1. Створення системи моніторингу та оцінки впливу ДДП на довкілля. Документація з СЕО має містити пропозиції щодо організації системи моніторингу впливу впровадження ДДП на довкілля. Ця система має враховувати той факт, що планування регіонального розвитку – це поступовий процес, який залежить від розроблення та

схвалення ДДП, відбору проєктів з її реалізації, моніторингу фактичного впливу та запуску нового циклу планування. СЕО має бути складовою частиною усіх цих етапів планування. У зв'язку з цим, хід реалізації ДДП необхідно контролювати з врахуванням: 1) показників, які характеризують виконання природоохоронних заходів під час реалізації ДДП; 2) результатів оцінки впливу на довкілля окремих проєктів, які виконуватимуться в рамках ДДП.

6.2. Утворення робочого органу з моніторингу впливу ДДП на довкілля. Для моніторингу впливу ДДП на довкілля має бути створений робочий орган. Цей орган може функціонувати у складі робочої групи з моніторингу ДДП. До його складу можуть увійти члени робочої групи з СЕО, а також представники громадськості. Робочий орган з моніторингу має забезпечити доступ громадськості та органів влади до результатів моніторингу.

Слід зазначити, що СЕО визначаються умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів), ймовірні наслідки від такої діяльності та об'єктів, інше.

Під час підготовки звіту про СЕО в якості джерела необхідної інформації будуть використовуватися нормативно-правові акти, матеріали щорічних доповідей про стан довкілля та соціально-економічне становище, матеріали науково-дослідних робіт, архівні матеріали, відкритих даних з офіційних вебсайтів.

В зв'язку з тим, що стратегічні рішення завжди приймаються в умовах дефіциту інформації і закрити всі прогалини в рамках СЕО не можливо, да і це не має практичного сенсу. Частину важливих досліджень, Методичними рекомендаціями із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затвердженими Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 18.10.2023 № 705, рекомендується перенести на більш низькі рівні планування, в тому числі на рівень реалізації конкретної планованої діяльності, що визначена вимогами Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Передбачається проведення цільового аналізу та буде здійснена оцінка наслідків реалізації ДДП.

Забезпечення доступу та врахування думки громадськості під час розроблення ДДП та здійснення СЕО

В рамках проведення процедури стратегічної екологічної оцінки ДДП «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області» складено заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки розміщено в 3-х публічних місцях, а саме:

- у приміщенні Чугуївської міської ради по вул. Старонікольська, 35а, м. Чугуїв від 28.02.2024;
- у приміщенні ЦНАПу Чугуївської міської ради по вул. Старонікольська, 37, м. Чугуїв від 28.02.2024;
- на дошці оголошень по вул. Захисників України, 13 в селі Тетлега від 29.02.2024.

Замовником ДДП – Чугуївською міською радою забезпечується вільний доступ громадськості до документів протягом усього строку громадського обговорення в приміщені Чугуївської міської ради за адресою: 63503, Харківська обл., м. Чугуїв, вул. Старонікольська, 35а.

Відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості Замовником ДДП оприлюднено заяву про визначення обсягу СЕО проєкту документу державного планування «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області» шляхом розміщення на офіційному вебсайті Чугуївської громади, з яким можна

ознайомитися за посиланням https://chuguiv-gromada.gov.ua/povidomlennya-pro-oprilyudnennya-zayav/ та в Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки за номером №01-03-4988-24 від 01.03.2024.

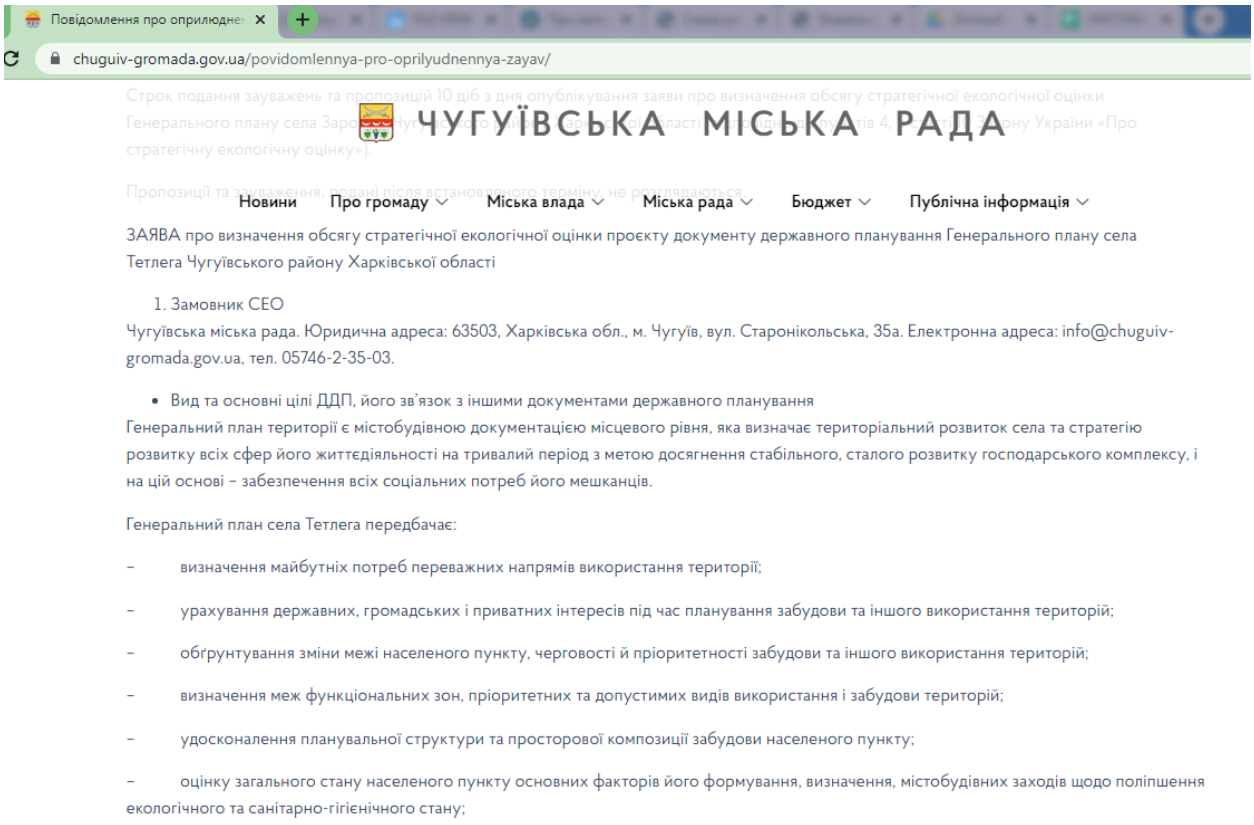

Рисунок 1. Розміщення заяви про визначення обсягу СЕО проєкту ДДП «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області» на офіційному вебсайті Чугуївської громади.

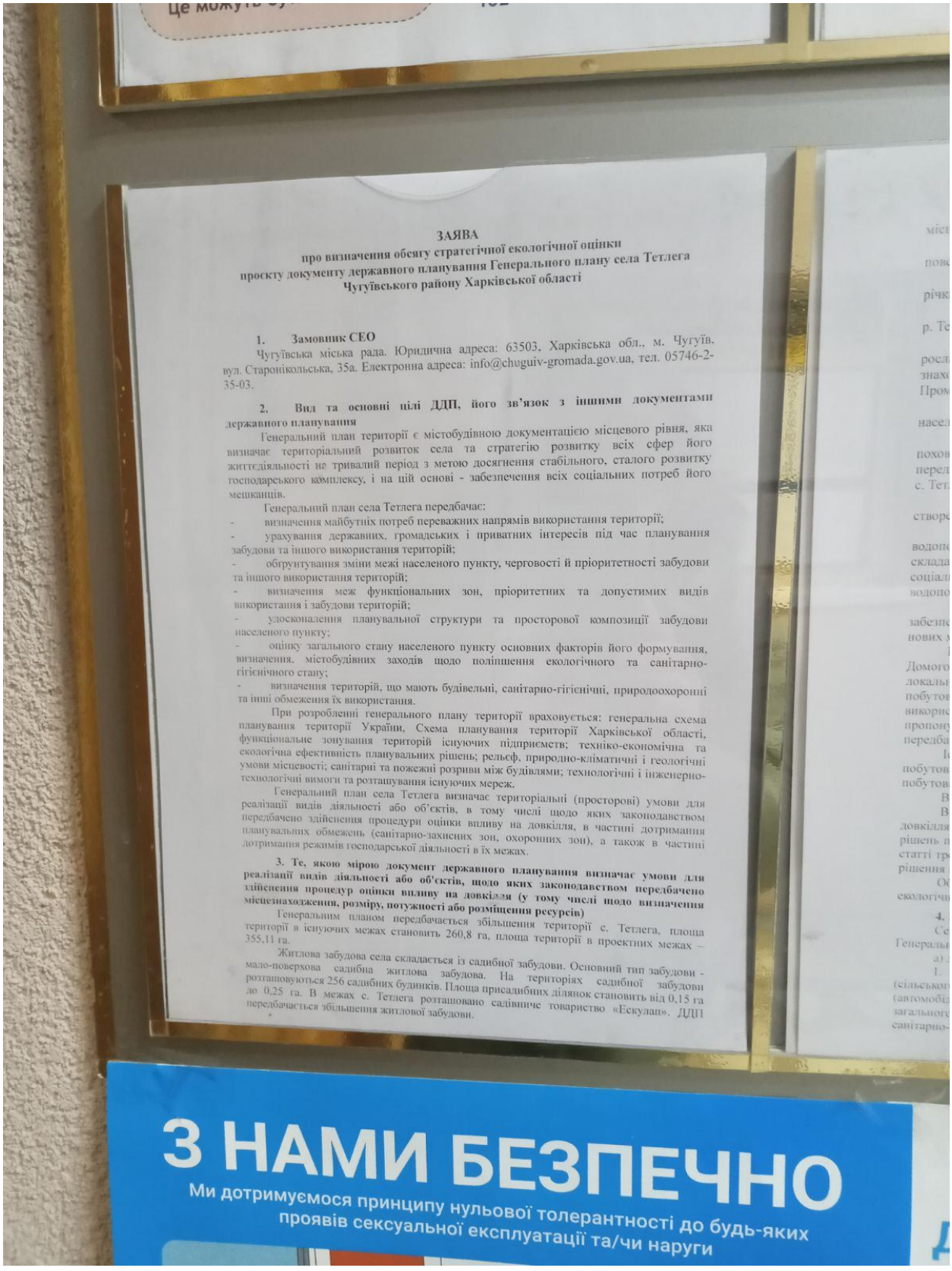

Рисунок 2. Місце розміщення заяви про визначення обсягу СЕО проєкту ДДП «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області» в приміщенні Чугуївської міської ради по вул. Старонікольська, 35а, м. Чугуїв.

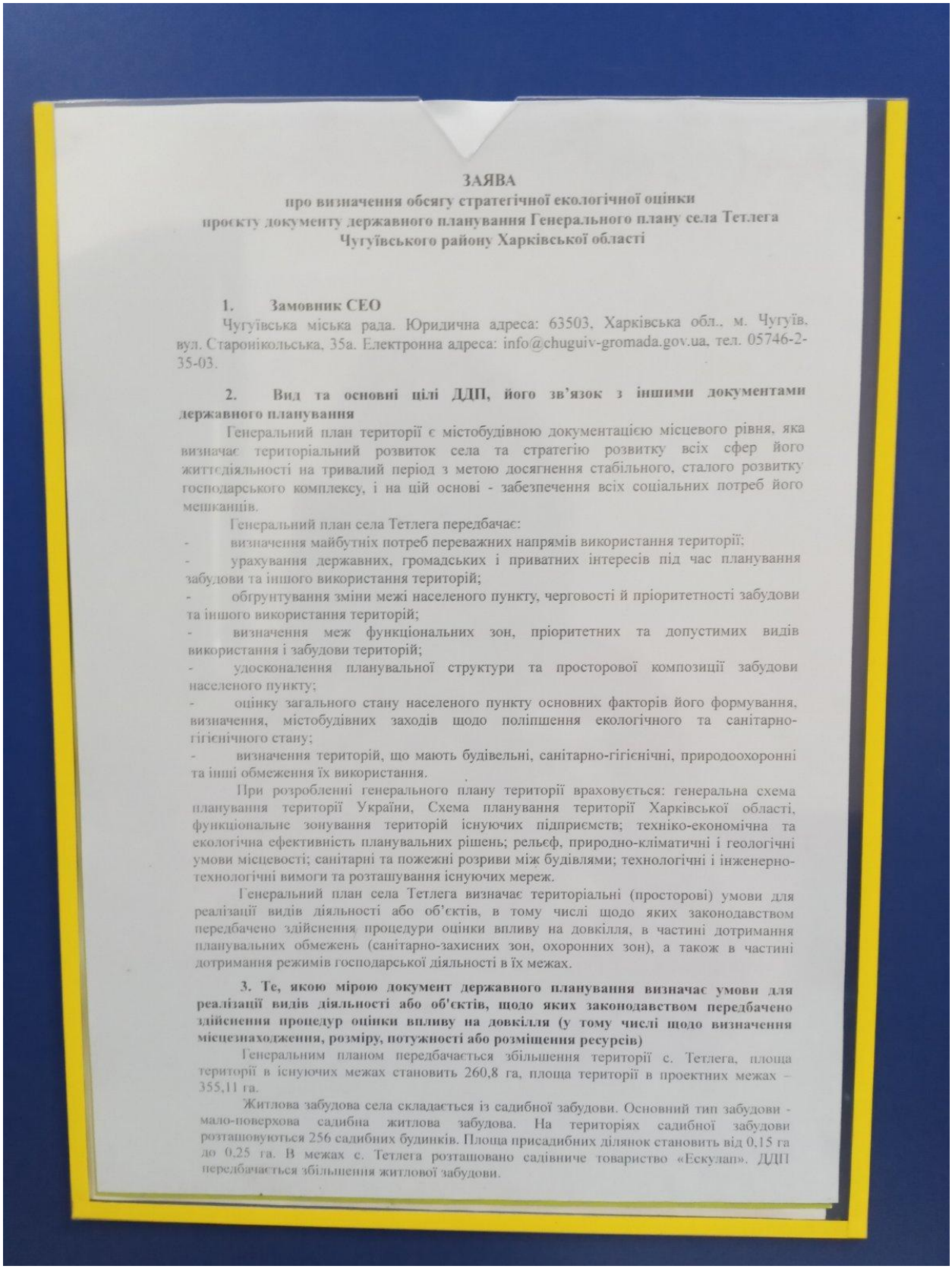

ЗАЯВА
про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки
проєкту документу державного планування Генерального плану села Тетлега
Чугуївського району Харківської області

1. Замовник СЕО

Чугуївська міська рада. Юридична адреса: 63503, Харківська обл., м. Чугуїв, вул. Старонікольська, 35а. Електронна адреса: info@chuguiv-gromada.gov.ua, тел. 05746-2-35-03.

2. Вид та основні цілі ДДП, його зв'язок з іншими документами державного планування

Генеральний план території є містобудівною документацією місцевого рівня, яка визначає територіальний розвиток села та стратегію розвитку всіх сфер його життєдіяльності на тривалий період з метою досягнення стабільного, сталого розвитку господарського комплексу, і на цій основі - забезпечення всіх соціальних потреб його мешканців.

Генеральний план села Тетлега передбачає:

- визначення майбутніх потреб переважних напрямів використання території;
- урахування державних, громадських і приватних інтересів під час планування забудови та іншого використання територій;
- обґрунтування зміни межі населеного пункту, черговості й пріоритетності забудови та іншого використання територій;
- визначення меж функціональних зон, пріоритетних та допустимих видів використання і забудови територій;
- удосконалення планувальної структури та просторової композиції забудови населеного пункту;
- оцінку загального стану населеного пункту основних факторів його формування, визначення, містобудівних заходів щодо поліпшення екологічного та санітарно-гігієнічного стану;
- визначення територій, що мають будівельні, санітарно-гігієнічні, природоохоронні та інші обмеження їх використання.

При розробленні генерального плану території враховується: генеральна схема планування території України, Схема планування території Харківської області, функціональне зонування територій існуючих підприємств; техніко-економічна та екологічна ефективність планувальних рішень; рельєф, природно-кліматичні і геологічні умови місцевості; санітарні та пожежні розриви між будівлями; технологічні і інженерно-технологічні вимоги та розташування існуючих мереж.

Генеральний план села Тетлега визначає територіальні (просторові) умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, в тому числі щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, в частині дотримання планувальних обмежень (санітарно-захисних зон, охоронних зон), а також в частині дотримання режимів господарської діяльності в їх межах.

3. Те, якою мірою документ державного планування визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедур оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів)

Генеральним планом передбачається збільшення території с. Тетлега, площа території в існуючих межах становить 260,8 га, площа території в проектних межах – 355,11 га.

Житлова забудова села складається із садибної забудови. Основний тип забудови - мало-поверхова садибна житлова забудова. На територіях садибної забудови розташовуються 256 садибних будинків. Площа присадибних ділянок становить від 0,15 га до 0,25 га. В межах с. Тетлега розташовано садівниче товариство «Ескулап». ДДП передбачається збільшення житлової забудови.

Рисунок 3. Місце розміщення заяви про визначення обсягу СЕО проєкту ДДП «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області» в приміщенні ЦНАПу Чугуївської міської ради по вул. Старонікольська, 37, м. Чугуїв.

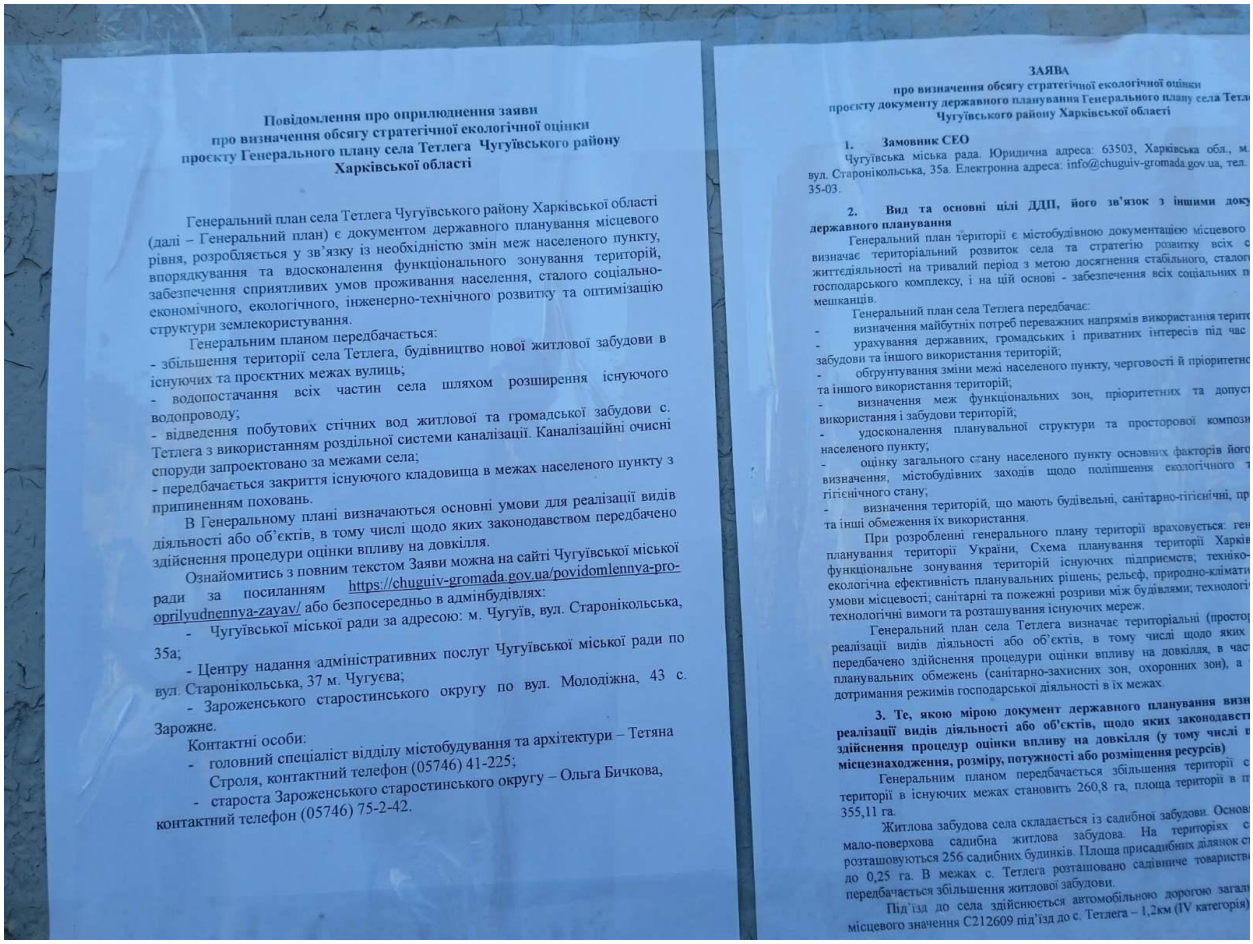

Повідомлення про оприлюднення заяви
про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки
проєкту Генерального плану села Тетлега Чугуївського району
Харківської області

Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області (далі – Генеральний план) є документом державного планування місцевого рівня, розробляється у зв'язку із необхідністю змін меж населеного пункту, впорядкування та вдосконалення функціонального зонування територій, забезпечення сприятливих умов проживання населення, сталого соціально-економічного, екологічного, інженерно-технічного розвитку та оптимізацію структури землекористування.

Генеральним планом передбачається:
- збільшення території села Тетлега, будівництво нової житлової забудови в існуючих та проєктних межах вулиць;
- водопостачання всіх частин села шляхом розширення існуючого водопроводу;
- відведення побутових стічних вод житлової та громадської забудови с. Тетлега з використанням роздільної системи каналізації. Каналізаційні очисні споруди запроектовано за межами села;
- передбачається закриття існуючого кладовища в межах населеного пункту з припиненням поховань.

В Генеральному плані визначаються основні умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, в тому числі щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля.

Ознайомитись з повним текстом Заяви можна на сайті Чугуївської міської ради за посиланням https://chuguiv-gromada.gov.ua/povidomlennya-pro-oprilyudnennya-zayav/ або безпосередньо в адмінбудівлях:
- Чугуївської міської ради за адресою: м. Чугуїв, вул. Старонікольська, 35а;
- Центру надання адміністративних послуг Чугуївської міської ради по вул. Старонікольська, 37 м. Чугуєва;
- Зароженського старостинського округу по вул. Молодіжна, 43 с. Зарожне.

Контактні особи:
- головний спеціаліст відділу містобудування та архітектури – Тетяна Строля, контактний телефон (05746) 41-225;
- староста Зароженського старостинського округу – Ольга Бичкова, контактний телефон (05746) 75-2-42.

ЗАЯВА
про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки
проєкту документу державного планування Генерального плану села Тетл
Чугуївського району Харківської області

1. Замовник СЕО
Чугуївська міська рада. Юридична адреса: 63503, Харківська обл., м. вул. Старонікольська, 35а. Електронна адреса: info@chuguiv-gromada.gov.ua, тел. 35-03.

2. Вид та основні цілі ДДП, його зв'язок з іншими доку державного планування
Генеральний план території є містобудівною документацією місцевого визначає територіальний розвиток села та стратегію розвитку всіх с життєдіяльності на тривалий період з метою досягнення стабільного, сталог господарського комплексу, і на цій основі - забезпечення всіх соціальних п мешканців.
Генеральний план села Тетлега передбачає:
- визначення майбутніх потреб переважних напрямів використання терит
- урахування державних, громадських і приватних інтересів під час забудови та іншого використання територій;
- обгрунтування зміни межі населеного пункту, черговості й пріоритетно та іншого використання територій;
- визначення меж функціональних зон, пріоритетних та допус використання і забудови територій;
- удосконалення планувальної структури та просторової компози населеного пункту;
- оцінку загального стану населеного пункту основних факторів його визначення, містобудівних заходів щодо поліпшення екологічного гігієнічного стану;
- визначення територій, що мають будівельні, санітарно-гігієнічні, пр та інші обмеження їх використання.
При розробленні генерального плану території враховується: ген планування території України, Схема планування території Харків функціональне зонування територій існуючих підприємств; техніко- екологічна ефективність планувальних рішень; рельєф, природно-кліматич умови місцевості; санітарні та пожежні розриви між будівлями; технологі технологічні вимоги та розташування існуючих мереж.
Генеральний план села Тетлега визначає територіальні (простор реалізації видів діяльності або об'єктів, в тому числі щодо яких передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, в част планувальних обмежень (санітарно-захисних зон, охоронних зон), а дотримання режимів господарської діяльності в їх межах.

3. Те, якою мірою документ державного планування визн реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавст здійснення процедур оцінки впливу на довкілля (у тому числі місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів)
Генеральним планом передбачається збільшення території с території в існуючих межах становить 260,8 га, площа території в п 355,11 га.
Житлова забудова села складається із садибної забудови. Основ мало-поверхова садибна житлова забудова. На територіях с розташовуються 256 садибних будинків. Площа присадибних ділянок с до 0,25 га. В межах с. Тетлега розташовано садівниче товарист передбачається збільшення житлової забудови.
Під'їзд до села здійснюється автомобільною дорогою загал місцевого значення С212609 під'їзд до с. Тетлега – 1,2км (IV категорія)

Рисунок 4. Місце розміщення заяви про визначення обсягу СЕО проєкту ДДП «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області» на дошці оголошень в селі Тетлега по вул. Захисників України, 13.

Протягом строку громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки (10 календарних днів) звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки ДДП було розміщено в Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки за номером №01-03-4988-24 від 01.03.2024 для розгляду органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та у сфері охорони здоров'я.

В листі від 06.03.2024 № 03.02-19/709 від Департаменту захисту довкілля та природокористування Харківської обласної військової адміністрації отримано пропозиції стосовно визначення обсягу дослідження та рівня деталізації інформації, що має бути включена до Звіту про стратегічну екологічну оцінку, та визначена низка питань, яким необхідно приділити увагу під час виконання стратегічної екологічної оцінки. Надані пропозиції були враховані під час здійснення СЕО та підготовки звіту, у відповідності до вимог діючого природоохоронного законодавства, Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та з урахуванням «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 18.10.2023 № 705.

Департаментом охорони здоров'я Харківської обласної військової адміністрації не надані зауваження і пропозиції до заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту ДДП.

1. Зміст та основні цілі документу державного планування. Його зв'язок з іншими документами державного планування.

Стратегічна екологічна оцінка розроблена для проекту документу державного планування, а саме для «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області», головною метою якого є принципові вирішення розвитку, планування, забудови й іншого використання території населеного пункту та розробляється і затверджується в інтересах територіальної громади з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів. Здійснено збір та комплексний аналіз вихідних даних, аналіз існуючого використання території з визначенням меж земель різних категорій, меж обмежень, які диктують певні регламенти щодо використання земельних ділянок, меж територій об'єктів різного функціонального призначення, меж зон з особливими умовами використання територій, розроблені пропозиції щодо перспективного розвитку села.

Конкурентні переваги та обмеження подальшого розвитку села Тетлега розглядаються в контексті особливостей структурно-планувального та соціально-економічного розвитку Харківської обласної та Чугуївської міжрайонної систем розселення.

Таким чином, до основних факторів, що визначають конкурентні переваги й можливості стратегічного розвитку поселення можуть бути віднесені:

1. Розташування поселення вздовж автомобільних доріг в стратегічному майбутньому може розглядатися, як основа для формування транспортного коридору. Розвинена мережа місцевих автомобільних доріг забезпечує зв'язки з навколишньою територією і поступово формує перспективний каркас розселення.
2. Наявність земельних ресурсів, розташованих, в проєктних межах населеного пункту, переважно що можуть використовуватися в майбутньому, як для розвитку сельбищної зони поселення, так і формування нового промислового вузла, комунально-складської зони та сільськогосподарської діяльності.
3. Історично сформована сільськогосподарська спеціалізація господарського комплексу, спрямована на переважне вирощування зернових культур та наявність об'єктів по переробці сільськогосподарської продукції. Сталість стану цих переваг на перспективу підтверджується матеріалами Схеми планування території Харківської області, які відмічають зміни у розвитку господарства області переважно у невиробничому напрямку, проте фіксують важливе значення виробництва, що залишається ведучим. Сприятливе транспортно-географічне положення Харківської області. Транспорт є одним із розвинених видів економічної діяльності, роль якого у структурі господарства постійно зростає.

Аналіз існуючого стану населеного пункту дозволяє сформулювати основні обмеження і проблеми, що склалися на його території, можуть заважати подальшому розвитку поселення і повинні бути вирішені в процесі проектування:

1. Наближеність села Тетлега та Чугуївської територіальної громад до зони бойових дій та до кордону з країною-агресором російської федерацією.
2. Низькі темпи функціонально-планувальної та соціально-економічної організації громади і старостинського округу.
3. Відсутність досконалої функціонально-планувальної структури та ієрархічно сформованого громадського центру поселення в контексті наявності великих територіальних ресурсів в структурі населеного пункту (в нових проєктних межах), що відповідають сучасним вимогам.
4. Низький рівень розвитку зовнішньої і внутрішньої інженерно-транспортної інфраструктури населеного пункту. При цьому суттєвим обмеженням розвитку села сьогодні може вважатися незадовільний стан місцевих доріг III та IV технічної категорії, що проходять через поселення та пов'язують його з сільськими поселеннями на прилеглій

території, що перешкоджає росту транспортних потоків і переміщенню населення й вантажів.

5. Відсталість природно-рекреаційної організації території поселення від сучасних вимог до її використання в структурі господарського комплексу. Природно-ресурсний потенціал завдяки видовій обмеженості, при відсутності потужних лісових та водних ресурсів, не створює сприятливих умов для розвитку і диверсифікації структури господарства району. У той же час екологічна ситуація є досить сприятливою.

6. Відсутність стратегічних, в тому числі екологічних, програм розвитку поселення та важелів управління цим процесом, що базуються на перевагах державно-приватного і муніципально-приватного співробітництва. Необхідність розробки нового генерального плану викликана змінами, які відбуваються в соціально-економічній діяльності країни і пов'язані зі становленням ринкової економіки, а також відсутністю сучасної, в концептуальному відношенні, проектної документації, спрямованої на перспективний розвиток поселення.

Головна мета Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області полягає у: обґрунтуванні потреб і визначенні основних напрямків використання території; урахуванні державних, громадських і приватних інтересів під час планування і використання територій; визначенні межі функціональних зон, пріоритетних і допустимих видів використання та забудови територій; формуванні планувальної структури та просторової композиції забудови поселення; оцінці загального стану довкілля населеного пункту і визначенні містобудівних заходів щодо поліпшення екологічного та санітарно-гігієнічного стану, а також визначенні територій, які мають інженерно-будівельні, санітарно-гігієнічні, природоохоронні та інші обмеження їх використання.

Генеральний план виконано відповідно до вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», ДБН Б.1.1-15:2012 «Склад та зміст генерального плану населеного пункту», з урахуванням завдання на розроблення генерального плану та інших документів, а також містобудівних, екологічних, санітарно-гігієнічних і протипожежних норм, діючих на території України.

При розробленні ДДП враховується: генеральна схема планування території України; Схема планування території Харківської області, розроблена Українським державним науково-дослідним інститутом проектування міст «Діпроміcто» у 2009 році, а також функціональне зонування територій існуючих підприємств; техніко-економічна та екологічна ефективність планувальних рішень; рельєф, природно-кліматичні і геологічні умови місцевості; санітарні та пожежні розриви між будівлями; технологічні і інженерно-технологічні вимоги та розташування існуючих мереж.

Генеральним планом визначаються територіальні (просторові) умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, в тому числі щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, в частині дотримання планувальних обмежень (санітарно-захисних зон, охоронних зон), а також в частині дотримання режимів господарської діяльності в їх межах.

З метою збереження балансу державних, суспільних та приватних інтересів, запропоновані у складі генерального плану містобудівні рішення підлягають громадському обговоренню.

ДДП визначає і тактику розвитку території. Проєктні рішення, прийняті при розробленні вказаного генерального плану, відповідають вимогам екологічних, санітарно-гігієнічних, протипожежних та інших норм, діючих на території України і забезпечують безпечне для життя і здоров'я проживання людей при дотриманні передбачених коригуванням генерального плану заходів.

ДДП розроблений у відповідності з:

- Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2030 року;
- Генеральною схемою планування території України;
- Схемою планування території Харківської області, 2009 р. НДІПМ «Діпроміcто»;
- Національною стратегією управління відходами в Україні до 2030 року;
- Стратегією сталого розвитку України до 2030 року;
- Рішенням Зароженської сільської ради XLIV сесії VII скликання від 25 лютого 2019 року;
- Завданням на проектування;
- Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
- Законом України «Про основи містобудування»;
- Законом України «Про генеральну схему планування території України»;
- Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- Законом України «Про оцінку впливу на довкілля»;
- Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- Законом України «Про охорону атмосферного повітря»;
- Земельним кодексом України;
- Водним кодексом України;
- Методичними рекомендаціями із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затвердженими Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 18.10.2023 № 705;
- ДБН Б.1.1-15:2012 «Склад та зміст генерального плану населеного пункту»;
- ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій»;
- ДСП №173-96 «Держаними санітарними правилами проектування та забудови населених пунктів»;
- ДБН В.2.2-9-2018 «Громадські будинки та споруди. Основні положення»;
- ДБН В.2.3-5:2018 «Вулиці та дороги населених пунктів»;
- ДБН В.2.3-4:2015 «Споруди транспорту. Автомобільні дороги»;
- ДБН В.2.3-15:2007 «Автостоянки і гаражі для легкових автомобілів»;
- ДБН Б.2.2-5:2011 «Благоустрій територій»;
- ДБН В.1.1-3-97 «Інженерний захист територій, будинків і споруд від зсувів та обвалів. Основні положення»;
- Державних санітарних правил і норм «Гігієнічні вимоги щодо облаштування і утримання кладовищ в населених пунктах України»;
- ДБН В.2.5-74:2013 «Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування»;
- ДБН В.2.5-75:2013 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування»;
- ДСТУ Б.Б.1.1-17:2013 «Умовні позначення графічних документів містобудівної документації»;
- ДСанПіНу 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».

Основні показники генерального плану орієнтовні і розраховані на 20 років (2044р.) Строк дії генерального плану не обмежується.

В процесі стратегічної екологічної оцінки проекту ДДП «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області» розглянуті та проаналізовані документи, що містять екологічні цілі, а також заходи і завдання у сфері охорони здоров'я: Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (який набрав чинності 01.01.2020). Аналіз відповідності

завдань ДДП цілям екологічної політики та соціально-економічного розвитку наведено в таблиці 1.1.

Цілі ДДП «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області».

Таблиця 1.1. Аналіз відповідності визначених цілей охорони довкілля щодо виявлених проблем в інших актах законодавства

Цілі, викладені в національних документах стратегічного планування	Цілі програм в сфері охорони довкілля та економічно-соціального розвитку на регіональному рівні	Завдання, викладені в проекті ДДП
1	*2*	*3*
Атмосферне повітря		
Зменшення викидів забруднюючих речовин (далі – ЗР) до 2030 р на 22,5 % і парникових газів на 60 % (базовий рік – 2015)., у т.ч.: - викиди ЗР від стаціонарних джерел, умовно приведені до оксиду вуглецю з урахуванням відносної агресивності основних забруднювачі, знизити до 85 %; - викиди ЗР від пересувних джерел, умовно приведені до оксиду вуглецю з урахуванням відносної агресивності 10 основних забруднювачів, знизити до 70 %.	Сприяння суб'єктом господарювання у виконанні вимог природоохоронного законодавства, реалізації діяльності щодо навантаження на довкілля, а також виконанні контролюючих функцій	Зменшення викидів ЗР шляхом озеленення, зокрема, в межах території проєктування передбачені заходи щодо благоустрою та озеленення. Надаються рекомендації щодо можливості використання сучасних технологій в системах опалення, використання альтернативних джерел енергії та використання електромобілів на території обслуговування об'єкту містобудування. Збільшення зелених насаджень загального користування на території села, в тому числі озеленення зовнішніх доріг та санітарно-захисних зон.
Водні ресурси		
Запобігання забрудненню водних ресурсів	Охорона та раціональне використання водних ресурсів та земель водного фонду.	З метою недопущення забруднення водних об'єктів ДДП передбачається влаштування централізованої каналізаційної мережі, а також передбачено ремонт зливової каналізації та улаштування очисних споруд для очищення поверхневих стічних вод. З метою охорони підземних вод від забруднення та засмічення ДДП передбачається встановлення зон санітарної охорони навколо

		артезіанських свердловин, з дотриманням відповідного охоронного режиму в їх межах. З метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності передбачається влаштування прибережних захисних смуг навколо річки та ставку. Крім того, надаються рекомендації щодо розробки проектів землеустрою щодо встановлення меж прибережних захисних смуг від урізу води (у меженний період) навколо поверхневих водних об'єктів.
Охорона земель і ґрунтів.	Контроль за вмістом ЗР у ґрунті	ДДП передбачається благоустрій та озеленення територій, улаштування твердого покриття запроектованих проїздів, організація відведення поверхневих стічних вод, ремонт існуючої зливової каналізації та улаштування очисних споруд для очищення поверхневих стічних вод. Запланована організація та здійснення моніторингу за вмістом ЗР у ґрунті.
Відходи		
1. Управління відходами та ресурсами, повернення у господарський обіг ресурсоцінних матеріалів. 2. Частка відходів, що захоронюються, до 2030р. зменшити до 35% (базовий рік 2015)	Раціональне використання та зберігання відходів; вдосконалення системи санітарної очистки території шляхом налагодження своєчасного збору та знешкодження ТПВ; удосконалення системи роздільного збирання, сортування та утилізації	З метою недопущення забруднення і засмічення ґрунтів, забруднення ґрунтових вод ДДП передбачається відведення спеціально обладнаних місць та встановлення контейнерів на асфальтових або бетонних майданчиках, систематичний вивіз відходів з контейнерів, організація централізованої планово-регулярної системи санітарного очищення населених пунктів, впровадити роздільне збирання відходів.
Здоров'я населення		
Покращення умов санітарії населених місць	Покращення санітарних умов населених пунктів; модернізація закладів охорони здоров'я	ДДП передбачається озеленення територій санітарно-захисних зон промислових підприємств та придорожніх територій, висадки придорожніх зелених смуг шириною 25-30 м. Закриття кладовища в межах населеного пункту з припиненням поховань.

Цільовий аналіз ДДП

При проведенні цільового аналізу формується перелік цілей з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення, і здійснюється подальший аналіз проєкту ДДП на відповідність цим цілям.

Перелік цілей з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення, необхідних для проведення цільового аналізу формуються на етапі визначення обсягу СЕО.

На етапі складання Звіту про СЕО проводиться аналіз основних елементів проєкту ДДП на його відповідність цілям з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення. Якщо проєкт ДДП включає певні заходи, важливо оцінити відповідність цих заходів цілям з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення.

Таблиця 1.2. Аналіз відповідності визначених цілей охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення з основними елементами проекту ДДП.

Цілі з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення	Проект ДДП
1. Запобігання забруднення водних ресурсів.	З метою недопущення забруднення водних ресурсів ДДП передбачається облаштування території, що розглядається генеральним планом, мережею водовідведення побутових стічних вод. Також передбачається будівництво очисних споруд повного біохімічного очищення з використанням очисних установок. З метою недопущення забруднення водних ресурсів та ґрунтів ДДП передбачається збирання та відведення поверхневих вод з території, що проектується, шляхом влаштування проїзних частин доріг з нормативними ухилами в плані і профілі. Дощові стічні води відводяться в брудовідстійники та нафто- масло- уловлювачі з послідуючим відведенням за межі об'єкту проектування.
2. Відновлення земель, порушених під час підготовчих та будівельних робіт.	ДДП передбачається благоустрій та озеленення всієї вільної від забудови території, улаштування твердого покриття проїздів, організація відведення поверхневих (дощових) стічних вод. Передбачається збереження існуючих зелених насаджень, які не пошкоджені та являють собою цінність для поліпшення мікроклімату території, що аналізується генеральним планом. Надаються рекомендації щодо організації та здійснення моніторингу за вмістом забруднюючих речовин у ґрунті.
3. Безпечне поводження з відходами.	Для підтримки задовільного санітарного стану проєктної території, з метою недопущення забруднення і засмічення ґрунтів, забруднення ґрунтових вод ДДП передбачається відведення спеціально обладнаних місць та встановлення контейнерів на асфальтових або бетонних майданчиках, систематичний вивіз відходів з контейнерів та впровадження роздільного збирання побутових відходів. За можливості максимально використовувати відходи як вторинну сировину.
4. Запобігання виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру.	На території населеного пункту передбачається створення транспортної мережі, що забезпечує: вільний під'їзд до усіх будівель і споруд; ширину під'їздів передбачено з урахуванням проїзду пожежної машини; організацію виїзду

	з території, що проектується; всі дороги, під'їзди, на ділянці передбачені з твердим покриттям з урахуванням проїзду пожежних машин.
5. Дотримання законодавства у сфері охорони атмосферного повітря.	Для зменшення викидів забруднюючих речовин ДДП передбачається озеленення території проєктування та вулиць з використанням зелених насаджень (дерев), стійких до забруднення атмосферного повітря і ґрунту. Озеленення на території, що розглядається ДДП, існуюче, розташоване уздовж автодороги та грає роль санітарно-захисної зони від дороги. На ділянках об'єкту проєктування, передбачене озеленення по всій вільній від забудови території.

Таким чином, завдання, викладені в ДДП «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області» відповідають екологічним цілям, встановленим на національному та регіональному рівнях. ДДП враховує їх і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

Враховуючи географічне розташування об'єкту стратегічної екологічної оцінки, при затверджені та впровадженні ДДП «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області» запропоновані проєктні рішення не матимуть транскордонного впливу.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами дослідження)

При аналізі та оцінці поточного стану навколишнього природного середовища були використані статистичні дані та офіційні дані обласних органів виконавчої влади: Харківської обласної військової адміністрації; Головного управління Держпродспоживслужби в Харківській області; Головного управління статистики у Харківській області; Сіверсько-Донецьке басейнове управління водних ресурсів; інформація обласних і районних відділів, управлінь, комунальних служб та інше. Також в якості джерел інформації були використані: Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Харківській області; Екологічний паспорт Харківської області; офіційні вебсайти державних установ, що є суб'єктами моніторингу стану навколишнього природного середовища.

В процесі роботи були проаналізовані дані регіональних галузевих управлінь та відділів, інформація та звіти окремих суб'єктів господарської діяльності. Були оцінені існуючий стан довкілля та його ймовірний перспективний стан, якщо проєкт ДДП не буде впроваджений (варіант нульової альтернативи).

Територія, що розглядається ДДП – село Тетлега, знаходиться в межах Чугуївської міської територіальної громади Чугуївського району Харківської області.

Чугуївська міська територіальна громада розташована у південно-східній частині Харківської області. Адміністративним центром громади є місто Чугуїв. Територія Чугуївської територіальної громади займає площу 289,1 км^2. Відстань від адміністративного центру громади міста Чугуїв до обласного центру – міста Харків близько 25 км.

До складу громади входять 1 місто (Чугуїв), 7 сіл: село Велика Бабка, село Василів Хутір, село Зарожне, село Кам'яна Яруга, село Клугино-Башкирівка, село Піщане, село Тетлега та 1 селище: Кочеток.

У 2014 році, після затвердження Концепції реформування місцевого самоврядування в Україні розпочалися трансформаційні зміни, наслідком яких стало затвердження нового адміністративно-територіального устрою районного рівня та рівня територіальних громад.

В середині 2020 року Україна отримала новий адміністративно-територіальний устрій, згідно якого до складу Чугуївського району (адміністративний центр – місто Чугуїв), доєднались 4 колишні райони: Чугуївський, Зміївський, Печенізький та Вовчанський.

Територія, що аналізується ДДП знаходиться в Чугуївському районі Харківської області.

Чугуївський район складається з територій Чугуївської міської, Чкаловської селищної, Старосалтівської селищної, Зміївської міської, Печенізької селищної, Малинівської селищної, Вовчанської міської, Новопокровської селищної та Слобожанської селищної територіальних громад.

Село Тетлега знаходиться на північ на відстані 15 км від міста Чугуїв. Під'їзд до села здійснюється автомобільною дорогою загального користування місцевого значення С212609 Під'їзд до с. Тетлега – 1,2км.

Село розташоване за 45 км на схід від Харкова.

Загальна чисельність населення станом на 01.01.2020 року складає 137 осіб, В існуючих межах площа населеного пункту з формою 6-зем становить: - 260,8665 та.

Зовнішні зв'язки здійснюються автомобільним транспортом. Автобусні рейси здійснюється приватним перевізником: «Харків - Тетлега» (3 рейси на добу), «Чугуїв - Тетлега» (3 рейси на добу). Існуючий житловий фонд формують 256 садибних будинків.

Основною структурно-планувальною одиницею населеного пункту є квартали одноповерхової житлової забудови. Соціальне побутове обслуговування здійснюється за рахунок об’єктів с. Зарожне.

Територією населеного пункту протикає річка Тетлега (Тетліга) права притока Сіверського Донця. Довжина річки 16км, похил 3,7 м/км. Формується з 2 водойм. Площа басейну 77,82 км. Тетлега бере початок з водойми на північно-західній околиці села Зарожне, тече через нього і село Тетлегу на південний схід. На південній околиці селища Кочеток впадає у річку Сіверський Донець.

Водний об’єкт (ставок) площею - 0,5 та, водотік - балка без назви, басейн р. Тетлега.

Село розмежоване річкою Тетлега (ПЗС – 25 м). Ставок, що знаходяться за межами населеного пункту площею менше 3 га. Прибрежно-захисна смуга становить 25 м від ставка.

Населений пункт, що розглядається, відноситься до групи малих сільських населених пунктів, які входять у структуру первинної системи розселення Чугуївської міської територіальної громади.

В межах села розташовані наступні об’єкти транспортної інфраструктури:

- ділянка автомобільної дороги районного значення С212609 Під’їзд до с. Тетлега – 1,2 км.

Вулично-дорожня мережа являє собою сформовану мережу вулиць і проїздів, що забезпечують зовнішні і внутрішні зв’язки на території з кварталами житлової забудови. Ширина існуючих вулиць становить: 8, 6, 4, 5, 3, 5 (м). Не скрізь є автодороги із твердим покриттям до житлових кварталів, не завжди ширина доріг відповідає п. 5.1.1 ДБНВ.2.3-5:2018. Необхідно розширити проїзну частину мінімум до 6,0 м (13 м в межах червоних ліній) на житлових дорогах і до 7,0 м (15 м в межах червоних ліній) на головних. Загалом покриття доріг – асфальтобетонне, але на деяких ділянках потребує ремонту.

Частина вулиць потребує удосконалення сучасним покриттям з влаштуванням тротуарів з тротуарної плитки, благоустрою, тощо. Загальна протяжність дорожньої мережі в села Тетлега складає 11,77 км в т.ч. протяжність доріг з твердим покриттям складає 3,614 км.

Село не на всіх ділянках має чіткий поділ на функціональні зони.

Вздовж сільських автомобільних доріг розташовані індивідуальні садибні будинки та блокована забудова.

Основною структурно-планувальною одиницею населеного пункту є квартали одноповерхової житлової забудови представлені індивідуальними житловими будинками та територією для обслуговування будинків площею 0,15 га. Житлова забудова села складається із садибної забудови. Основний тип забудови малоповерхова садибна житлова забудова. На територіях садибної забудови розташовуються 256 садибних будинків. Площа присадибних ділянок становить від 0,15 га до 0,25 га.

Сучасний стан території населеного пункту має наступні проблеми:

- в селі відсутні очисні споруди стічних вод;
- не до усіх житлових будинків є автомобільні дороги із твердим покриттям;
- в селі не всі житлові будинки підключені до централізованих мереж водопостачання.

Заклади обслуговування відсутні. Обслуговування здійснюється за рахунок закладів с. Зарожне. На території села розташовано приватний будинок для людей похилого віку (геріатричний пансіонат ФОП «Довіра»).

У безпосередній близькості від існуючих меж, знаходяться території господарських дворів ПСП «Зарожнянське» та АФ «Тетлега». Промисловість в селі відсутня. В зв’язку з

чим, що в с. Тетлега відсутні робочі місця, більшість населення працездатного віку працює за межами населеного пункту та в домашніх особистих підсобних господарствах, в сфері обслуговування та сільськогосподарському виробництву. За межами населеного пункту розташована територія орієнтовною площею 1,2 га: виробнича територія - лісопилка з об'єктами що потребують встановлення СЗЗ 50м ПП «Аршуков Ю.О.» - оптова торгівля деревиною, лісництво і лісове господарство, діяльність автомобільного вантажного транспорту.

Інженерні мережі села Тетлега:

- електропостачання – Електропостачання с. Тетлега здійснюється від ПЛ 10кВ. На території села розташовані 4 (чотири) трансформаторних підстанцій. Споживачі в межах села отримують електроенергію по мережах 10 кВ, та 0,4кВ, які виконані повітряними лініями від трансформаторних підстанцій;
- газопостачання – с. Тетлега не газифіковане. Забудова, яка не забезпечена централізованими мережами газопостачання, опалюється за рахунок пічного опалення;
- опалення – с. Тетлега опалюється за рахунок пічного опалення. За основне паливо для теплових установок використовується природний газ або дрова;
- водопостачання – на території села розташовано 1 свердловина для забезпечення централізованого водопостачання населення с. Тетлега. Загальна протяжність водопровідної мережі села складає близько 10 км. Комунальний водопровід забезпечує 150 дворів та об'єкти соціального забезпечення. Інша частина населення використовує місцеві системи водопостачання – шахтні колодязі та свердловини, розташовані на присадибних ділянках;
- водовідведення – на території села відсутні мережі та очисні споруди централізованої каналізації. Домогосподарства, підприємства, організації використовують надвірні вбиральні та локальні очисні споруди, вигрібні каналізаційні ями..

Основу ландшафтно-рекреаційної зони села Тетлега складають зелені насадження загального, обмеженого та спеціального призначення. На даний час ця територія не упорядкована та не має організованих місць для відпочинку населення.

З усіх боків населеного пункту розташовані сільськогосподарські землі. До територій сільськогосподарського призначення, що знаходяться в межах населеного пункту, також відносяться сільськогосподарські угіддя (городи, особисті селянські господарства (ОСГ), тощо), пасовища та сіножаття.

Підприємства зв'язку, комунального обслуговування, організації та установи управління: заклади відсутні, обслуговування населення за рахунок закладів с. Зарожне. Будівля сільської ради розташована в с. Зарожне. На території населеного пункту відсутнє пожежне депо.

На території села Тетлега не має місця утилізації та переробки твердих побутових відходів.

Село не входить в приміську зону м. Харкова, та не входить до зони радіаційного забруднення і не має статусу курорту або історичного міста.

Кліматичні умови території

Клімат території помірно-континентальний, з відносно холодною зимою та теплим, інколи посушливим літом. Формується він у результаті взаємодії трьох основних факторів, що створюють клімат: сонячної радіації, циркуляції атмосфери і характеру підстилаючої поверхні. Кліматичні умови району проектування прийняті на підставі ДСТУ-Р Б В.1.1-27:2010 «Будівельна кліматологія» та характеризується наступними показниками: у відповідності з кліматичним районуванням для будівництва територія відноситься до другої кліматичної зони, підзона IIВ2- центральний та східний лісостеп, західний схил Середньо-Руської височини.

Кліматичні умови вказаної території наступні:

- середня максимальна температура повітря у липні складає + 25,6° С;

- середня мінімальна температура повітря у січні складає – 9.8° С;
- річна кількість опадів складає 525 мм, добовий максимум 83 мм;
- середня за місяць відносна вологість повітря у січні 82%, у липні 55%;
- переважний напрямок вітру взимку східний та південно-східний, влітку західний та північно-західний;
- кількість днів з туманом 61.

Середня швидкість вітру в січні коливалась від 5,0 до 4,3 м/с, у липні від 4,1 до 3,5 м/с.

Таблиця 2.1 Середньо- місячна і річна температура повітря

Місяці	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
Температура, °С	-7,0	-5,7	-0,3	8,9	15,6	19,0	20,4	19,5	14,1	7,3	1,3	-3,3	7,5

Циклонічна діяльність спостерігається цілий рік. Циклони які проходять, викликають сильні вітри (до 20 м/с) різних напрямків. Влітку переважають вітри північного та західного напрямків, взимку – західного напрямку.

Таблиця 2.2 Середня швидкість вітру за напрямками

Сторони світу		Півн.	Півн.-Схід	Схід	Півд.-Схід	Півд.	Півд.-Захід	Захід	Півн.-Захід
Середня швидкість вітру, м/с	січень	4,5	4,2	4,7	4,2	4,4	4,6	4,6	4,2
	липень	3,7	4,1	4,2	4,0	3,4	3,9	3,9	3,6

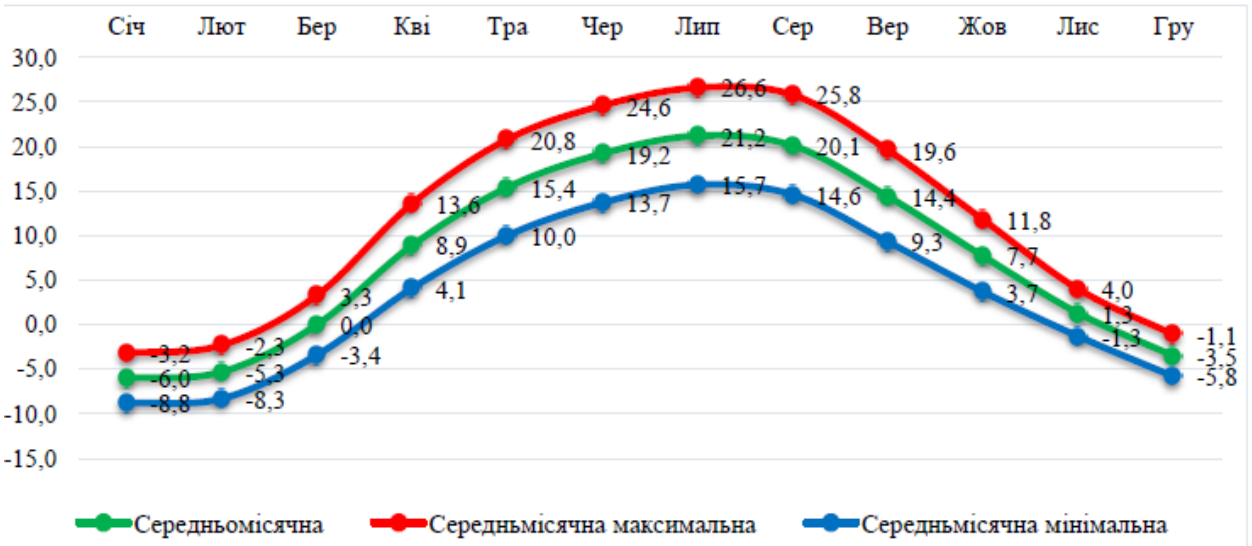

Рисунок 2.3 Середньомісячна і річна температура повітря

Рисунок 2.4 Число морозних та сніжних днів

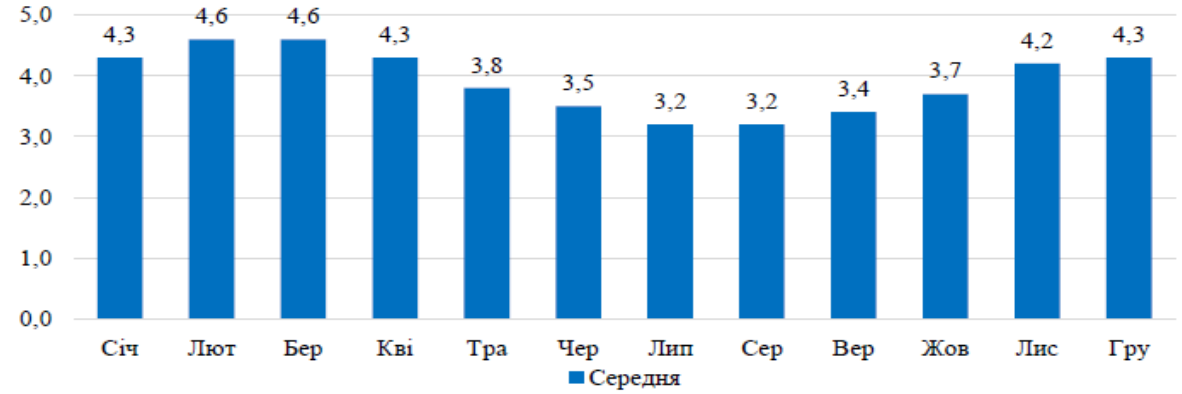

Рисунок 2.5 Швидкість вітру, м/с

Переважний напрямок вітру для зимового періоду – північно-східний. Напрямок вітру за сторонами світу наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 Напрямок вітру за сторонами світу

Сторони світу	Півн.	Півн.-Схід	Схід	Півд.-Схід	Півд.	Півд.-Захід	Захід	Півн.-Захід
Повторюваність напрямку вітру, %	10	11	19	14	9	11	15	11

Річна сума опадів коливається від 379 до 745 мм. За річною кількістю опадів село Тетлега відноситься до місцевості з нерівномірним середньорічним зволоженням. По сезонах середньорічна кількість опадів розподіляється наступним чином: узимку − 21 % (від 10-36 %), навесні – 23% (10-45 %), влітку − 32 % (16-56 %), восени – 24 % (9-40 %) річної кількості. Середня кількість опадів та наявність снігового покриву наведені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 Середня кількість опадів та наявність снігового покриву

Місяці	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Кількість опадів, мм	38	33	31	34	51	59	62	50	45	39	44	41
Наявність снігового покриву, дні	25	24	16	--	--	--	--	--	--	--	6	20

В середньому за рік випадає 516 мм атмосферних опадів, найменше – у лютому-березні, найбільше – в червні. Середньорічне випаровування становить також 516 мм. Таким чином, громада відноситься до зони недостатнього зволоження.

Варто зазначити, що значний вплив на навколишнє природне середовище, який в свою чергу призводить до зміни клімату є діяльність людини. Суттєво покращило б ситуацію скорочення викидів парникових газів та поступовий перехід до споживання чистої енергії, тобто енергії вітру, сонця, води та землі (геотермальна енергія). Генерація енергії від відновлюваних джерел не супроводжується значними викидами небезпечних газів на відміну від викопного палива. Тому звітом про СЕО надаються рекомендації щодо використання сучасних технологій в системах опалення та використання альтернативних джерел енергії.

Згідно з Доповіддю про стан навколишнього природного середовища, в Харківській області у 2022 році Міжурядовою групою експертів із зміни клімату визначено, що антропогенний вплив на кліматичну систему є домінуючою причиною потепління, що спостерігається з середини XX століття. Температурний режим на станціях Харківської області характеризується зростанням в бік потепління. Найбільший вплив антропогенної діяльності на кліматичні умови території виявляється у збільшенні температури повітря, її тенденція залежить від забрудненості території, теплофізичних властивостей поверхонь.

Загальний стан навколишнього середовища в селі Тетлега можна вважати задовільним. Зміна поточного стану довкілля у разі не затвердження ДДП не передбачається. Але слід зазначити, що при затвердженні ДДП та реалізації заходів Генерального плану суттєвого забруднення компонентів довкілля не очікується, що і буде розглянуто в звіті про СЕО.

Ймовірні зміни стану кліматичних умов території, якщо ДДП не буде затверджено

У випадку, якщо Генеральний план не буде затверджено, а оперативні завдання, що можуть покращити стан атмосферного повітря на території населеного пункту, не будуть реалізовані, кліматичні умови на території ТГ більш ймовірно залишатимуться на рівні сучасних показників. Але за умови нарощування об’ємів виробництва промислових та сільськогосподарських підприємств на території населеного пункту без впровадження оперативних завдань, що спрямовані на покращення стану атмосферного повітря та запобігання змінам клімату:

- без вдосконалення транспортної системи та модернізації технічної (інженерної) інфраструктури;
- без організації зелених зон на території населеного пункту;
- без покрашення стану автомобільних доріг – відбуватиметься збільшення кількості викидів, у тому числі і парникових газів, від стаціонарних джерел, створюватиметься подальше існування ризиків негативного впливу антропогенної діяльності на кліматичні умови території та, відповідно, на здоров’я населення, що мешкає (перебуває) в межах села Тетлега.

Екологічні умови проживання населення села можна охарактеризувати, як задовільні (для оцінки екологічних умов проживання використано показники територіальної концентрації виробництва, господарської освоєності земель, густоти населення, забруднення природного середовища, природних умов (ступеня ураженості території несприятливими природно-антропогенними процесами).

Нижче наведені характеристики стану окремих складових навколишнього природного середовища, на основі аналізу яких виконано екологічне обґрунтування території області.

Фізико-географічна характеристика території

Об'єкт стратегічної екологічної оцінки знаходиться в адміністративних межах Чугуївського району Харківської області.

Чугуївський район розташований у степовій зоні на південному сході Харківської області. Межує з Харківським, Красноградським, Лозівським, Ізюмським та Куп'янським районами Харківської області та бєлгородською областю російської федерації.

У фізико-географічному відношенні населений пункт розташований на території північно-західної лісостепової провінції, на південно-західних відрогах Середньоруської височини які характеризуються рівнинним рельєфом. Рельєф — рівнинний, пересічений ярами та балками. Поверхня переважно рівнинна, яка ускладнена ерозійно-структурними, балково-долинними та яружно-балковими формами. Переважає нахил поверхні з півночі на південь. Максимальна висота — 200 м, мінімальна — 82 м.

Розташований у Середньоруській лісостеповій фізико-географічній провінції, належить до вологої, теплої агрокліматичної зони.

Основна водна артерія району — Сіверський Дінець та його притоки — Уда, Можа, Великий Бурлук, Гнилиця. В районі побудовано 37 ставків із загальним водним дзеркалом 304 тис. га та розташована південна частина Печенізького водосховища.

Територією району протікає 15 річок: Сіверський Донець, Уди, Великий Бурлук, Велика Бабка, Волоська Балаклійка, Середня Балаклійка, Крайня Балаклійка, Студенок, Чуговка, Тетлега, Гнилиця, Роганка, Олега, Бакланка і Таганка. На річці Гнилиця II розташоване Авангардівське водосховище.

Екологічні умови проживання населення в межах населеного пункту характеризуються як задовільні (для оцінки екологічних умов проживання використано показники територіальної концентрації виробництва, господарської освоєності земель, густоти населення, забруднення природного середовища (хімічного: атмосферного повітря, природних вод, ґрунтів, а також радіаційного), природних умов (ступеня ураженості території несприятливими природно-антропогенними процесами).

Земельні ресурси та ґрунти

Земля має важливе значення для життя і виробничої діяльності людини, оскільки є основним засобом виробництва в сільському господарстві та універсальним природним нейтралізатором різних хімічних речовин. Ось чому раціональне використання, збереження, підвищення родючості ґрунтів та охорона їх від негативного впливу антропогенних та природних факторів – неодмінна умова нарощування продовольчого потенціалу села Тетлега.

Основними антропогенними факторами, що впливають на стан земель та довкілля, є сільське господарство, промисловість, транспорт, енергетика та ін. Ґрунти є складовою частиною будь-яких наземних екосистем і учасником усіх процесів трансформації та міграції речовин, що відбуваються в біосфері і зумовлюють функціонування екосистем. У зв'язку з інтенсивними ерозійними процесами спостерігається комплекс факторів деградації, таких як: зниження вмісту гумусу, декальцинація, забруднення хімічними речовинами, тощо.

Надмірне навантаження на земельні угіддя, у тому числі високий ступінь сільськогосподарської освоєності і розораності території, є однією з причин, що спричиняють активізацію ряду негативних процесів. У структурі земельного фонду значні площі займають ґрунти з незадовільними властивостями – змиті, дефльовані, засолені, солонцюваті, перезволожені тощо.

Відповідно до даних ґрунтової зйомки в межах Харківської області нараховується більше 150 різновидів ґрунтів. Причиною такої розмаїтості є насамперед приуроченість території області до двох зон – лісостепової та степової. Найбільша розмаїтість і строкатість характерні для лісостепової частини області, хоча по площі вона менше степової частини. У північній (лісостеповій) частині області розповсюджені чорноземи

глибокі, сірі, темно-сірі опідзолені та деградовані ґрунти, чорноземи опідзолені та деградовані. У ґрунтовому покриві степової зони переважають чорноземи звичайні та чорноземи звичайні глибокі.

Розглянутий район знаходиться в межах степової зони України. Головною ґрунтовою різницею є звичайні чорноземи слабо- та середньо гумусні. Потужність гумусного горизонту 70-100 см. Відсотковий склад гумусу 4-3,5%. У цілому інженерно-будівельні умови сприятливі.

У долинах річок – солонцюваті та лугові чорноземні ґрунти.

Степи на території не збереглись, у теперішній час розорані та зайняті під сільськогосподарські угіддя.

З ґрунтів переважають звичайні середньо гумусові чорноземи.

Рельєф території населеного пункту спокійний, значних перепадів висот не спостерігаються. Схили вкриті деревною та чагарниковою рослинністю.

В економічному відношенні однією з провідних галузей в Чугуївському районі є сільське господарство. Наявні промислові підприємства, в основному, місцевого значення. Біля 70% оброблювальних земель Чугуївського району зайнято посівами сільськогосподарських культур.

Основні фактори, що стимулюють перспективний розвиток села Тетлега – це територіальні ресурси та наявність автомобільних доріг загального користування, що забезпечує основні транспортні перевезення.

У якості територіальних ресурсів розглядаються вільні від забудови землі різного призначення, що розташовані в межах населеного пункту.

Незабудовані землі сільськогосподарського призначення в існуючих межах населеного пункту представлені ОСГ, городами, лугами та сіножатями, які використовуються як сільськогосподарські угіддя.

Площа території села Тетлега в існуючих межах становить 260,8665 га. Нижче наведені дані щодо сучасного використання території населеного пункту.

Таблиця 2.5 Сучасне використання території населеного пункту

№	Назва показника	Одиниця виміру	Існуючий стан
1	Населення	осіб	137
2	Територія в межах населеного пункту, всього:	га	260,8665
	у т.ч.: житлової забудови, всього	»	13,33
	садибної	»	13,33
	блокованої		-
	багатоквартирної	»	-
	Громадської забудови, всього	»	-
	Виробничої, всього	»	1,4
	Комунальної, всього	»	0,71
	Інженерної інфраструктури	»	-
	Транспортної інфраструктури, всього	»	18,7
	Ландшафтно-рекреаційної та озелененої, всього	»	25,38
	Сільськогосподарських угідь, всього	»	196,9
	Інші території		4,6

Земельні ділянки сільськогосподарського призначення на території населеного пункту, що розглядаються, представлені фермерськими та індивідуальними господарствами.

У ґрунтовому покриві Чугуївського району поширені чорноземи звичайні глибокі середньогумусні та чорноземи звичайні середньогумусні. Еродовані ґрунти найбільш розвинені в прилеглій до Сіверського Донця смузі, де вони місцями займають понад 40% площі. У заплавах річок та на днищах балок панують лучні солонцюваті ґрунти.

На вододілах річок переважають за площею чорноземи типові середньогумусні. Сформувалися ґрунти району з одного боку, під широколистяними лісами, з іншого – під лучно-степовою рослинністю в основному, на лесовидних суглинках і глинах багатих фосфором, калієм, мулистими і мінеральними речовинами, володіють порівняно легкою водопроникністю.

Чорноземи типові і деградовані характеризуються великою потужністю гумусових горизонтів (до 120 см) нейтральною реакцією ґрунтового розчину (pH = 6,9-7,1), малогумусні (вміст гумусу в межах 4-8%). Вони мають гарну здатність утримувати вологу, гарну забезпеченість поживними речовинами, високою родючістю.

Їх різного ступеня змиті аналоги отримали розповсюдження на пологих, похилих і критих схилах вододілів, а також на схилах балок, відрізняються меншою потужністю гумусових горизонтів (Н + Нр) - 50-30 см і вмістом гумусу 2-5%, середньої і низькою забезпеченістю поживними речовинами.

На високих розчленованих ділянках з давніх часів покритих широколистяними лісами, сформувалися сірі і темно-сірі опідзолені ґрунти. Вони характеризуються невеликою потужністю гумусових горизонтів від - 20-30 см до 50-60 см (у темно-сірих опідзолених ґрунтів), низьким вмістом 3-4,5%, слабокислою реакцією ґрунтового розчину, високою родючістю, зростаючим від сірих до темно-сірих опідзолених ґрунтів.

Так як глини дуже щільні, в'язкі, мають високу здатність утримувати вологу, містять значну кількість залізистих сполук, які утворюють з фосфатами труднодоступні для рослин сполуки.

Ґрунти утворюються на цих породах, мають укорочений профіль (40-50 см) важкосуглинистий і глинистий мехсклад, лужну реакцію ґрунтового розчину (pH = 7,2-7,4), глибистість в нижній частині профілю, тріщинуватість з поверхні, низьку забезпеченість фосфором, мають помітно знижену родючість.

Оскільки для населеного пункту характерним є інтенсивне використання земельних ресурсів в першу чергу для потреб сільського господарства, останнє обґрунтоване наявністю родючих ґрунтів. Що означає високий рівень розораності, деградацію ґрунтів та зниження їх родючості, втрати ґрунту внаслідок ерозійних процесів. Разом з тим спостерігається відсутність ефективного ґрунтово-агрохімічного та ґрунтово-агроекологічного моніторингу стану ґрунтів. Основним напрямком з охорони земель, підвищення родючості орних земель та економії енергоресурсів має стати впровадження нових сучасних технологій вирощування сільськогосподарських культур, у тому числі ґрунтозахисних та енергозберігаючих (нульовий обробіток ґрунту), проведення робіт по вилученню з інтенсивного обробітку малопродуктивних, ерозійно-небезпечних земель, впровадження ґрунтозахисно-меліоративної та агроландшафтної організації території із обов'язковим дотриманням сівозміни.

Слід зазначити, що у Харківській області нараховується 152,2 тис. га кислих ґрунтів. Вони поширені переважно на півночі і західно-північній частині області. Серед земель сільськогосподарського призначення кислі ґрунти займають біля 82 тис. га. Втім, у останні роки вапнування в області майже не проводиться, за виключенням поодиноких випадків. Відсутність вапнування кислих ґрунтів призводить до зниження їх продуктивності через погіршення агрохімічних та екологічних властивостей.

Таблиця 2.6 Інформація щодо деградованих і малопродуктивних земель та які потребують консервації по Харківській області.

Види земель	Усього земель на початок року		Потребують консервації	
	тис. га	% до загальної площі території	тис. га	% до загальної площі території
Деградовані	1,4001	0,0446	1,4001	0,0446
Малопродуктивні	1,2216	0,0389	1,2216	0,0389

Таблиця 2.7 Вміст гумусу в ґрунтах області, його середньорічні втрати при сільськогосподарському використанні та потреби в органічних добривах.

Район	Вміст гумусу, %	Середньорічні втрати гумусу, т/га	Потреба в органічних добривах, т/га
Чугуївський	4,9	0,63	11,2
Усього по області	4,3	0,59	10,7

Застосування пестицидів, агрохімікатів, мінеральних добрив є основною причиною можливого забруднення ґрунтів хімічними речовинами, у тому числі важкими металами, пестицидами, нітратами.

При застосуванні пестицидів і агрохімікатів необхідно здійснювати комплекс заходів відповідно до регламентів, встановлених для певної ґрунтово-кліматичної зони, з урахуванням попереднього агрохімічного обстеження ґрунтів, даних агрохімічного паспорта земельної ділянки (поля) і стану посівів, діагностики мінерального живлення рослин, прогнозу розвитку шкідників і хвороб.

Фактор забруднення ґрунтового покриву має локальне поширення і пов’язаний з промисловими територіями. Потенційними територіями, де можливе забруднення ґрунтів із перевищенням нормативних гранично-допустимих рівнів по бактеріологічним та хімічним показникам, є стихійні сміттєзвалища, ділянки вздовж основних автомагістралей. Забруднені ґрунти є вторинним джерелом забруднення підземних та поверхневих вод.

На території, що аналізується генеральним планом відсутні такі можливі забруднювачі ґрунтів, як спеціалізовані підприємства для знешкодження побутових відходів та сміттєзвалища.

Зважаючи на відсутність таких потенційно небезпечних об’єктів забруднювачів ґрунтів в межах села Тетлега, як худобомогильники та склади отрутохімікатів, стан земельних ресурсів населеного пункту можна охарактеризувати, як задовільний.

Але слід зазначити, що погіршення стану земель також відбувається через несприятливий вплив автомобільного транспорту на навколишнє середовище. В межах території населеного пункту проходить: автомобільна дорога загального користування місцевого значення:

- С212609 Під’їзд до с. Тетлега – 1,2 км (IV категорія), по яким здійснюється автомобільне сполучення між населеними пунктами, що призводить до забруднення ґрунтів важкими металами. До числа шкідливих також відносяться і тверді компоненти, що містять сажу.

Серед причин погіршення екологічного стану земель в Харківській області можна відокремити активізацію процесів підтоплення території ґрунтовими водами та зсуви ґрунтів. Підтоплення спостерігається в населених пунктах Чугуївського району.

Процеси підтоплення можуть створювати загрозу зсувів ґрунтів, виходу з ладу інженерних комунікацій. Підтоплення може призвести до погіршення стану забудованих

територій та санітарних умов проживання людей, збільшення захворюваності, забруднення водних ресурсів і ґрунтів, заболочення значних ділянок землі.

Враховуючи, що територія населеного пункту не в повній мірі забезпечена мережами централізованого водовідведення побутових та поверхневих стічних вод, частина населення садибної житлової забудови для скидання побутових стічних вод використовує вигрібні ями, а також відсутність очисних споруд для очищення поверхневих стічних вод – є ризик можливого забруднення ґрунтів.

Ймовірні зміни стану земельних ресурсів та ґрунтів, якщо ДДП не буде затверджено

Наявні на території населеного пункту ділянки з несприятливими природними умовами, екзогенно-геологічними процесами, наявність порушених ділянок, знижують комфортність проживання і можуть викликати погіршення санітарно-гігієнічних умов на території житлової забудови, що створює, в тому числі, ризики для здоров'я населення. Ця тенденція більш ймовірно залишиться такою і надалі у випадку, якщо не будуть вжиті належні заходи. Виконання заходів та раціональне використання земельних ресурсів є особливо важливим для досягнення цілей та напрямків, для забезпечення умов сталого розвитку.

У випадку, якщо генеральний план не буде затверджено, а заходи з охорони навколишнього природного середовища не будуть реалізовані, є ризик погіршення якісного стану ґрунтів на території населеного пункту. Без впровадження таких заходів, як: будівництво каналізаційних очисних споруд; влаштування очисних споруд для очищення поверхневих стічних вод та інше. Крім того, без проведення інженерного захисту території населеного пункту, без відведення поверхневих дощових та талих вод по спланованій поверхні, без централізованого водопостачання житлової забудови та громадських споруд, без забезпечення централізованою каналізацією села, без утримання на належному рівні санітарного стану території села, без висаджування зелених насаджень спеціального призначення в прибережних захисних смугах поверхневих водних об'єктів, як слідство нехтування рішеннями ДДП може призвести і до активізації небезпечних геологічних процесів – нехтування рішеннями ДДП може призвести до погіршення якості земельних ресурсів та ґрунтів, а також до можливої активізації небезпечних геологічних процесів.

Рослинний та тваринний світ

В 2022 році з огляду на військову агресію, окупацію та активні бойові дії на території Харківської області основними чинниками впливу на біологічне та ландшафтне біорізноманіття є масове безконтрольне полювання, пожежі від вибухів, мінування території, шумове забруднення, забруднення паливно-мастильними матеріалами та речовинами які містяться у боєприпасах, руйнування ландшафтів та знищення біоти внаслідок вибухів тощо.

Сучасний стан біологічного різноманіття Харківської області визначається сукупністю природних та антропогенних чинників. Насамперед географічним положенням її території, розташованої в межах двох ландшафтно-кліматичних зон – лісостепової та степової, що й обумовило відносне багатство біотопів та наявність відповідних непорушених біоценозів, що збереглися лише поза межами населених пунктів. Особливістю області також є те, що вона знаходиться в межах двох річкових басейнів Сіверського Донця (притока Дону) та Дніпра.

Рослинність

У ландшафтному відношенні територія Чугуївської територіальної громади Чугуївського району та села Тетлега розташована в південній підзоні лісостепної зони. За геоботанічним районуванням відноситься до павлоградського (дніпровсько-донецького)

геоботанічного округу різнотравно-типчаково-ковилових степів, байрачних дубових лісів, заплавних лук і лучно-галофільної рослинності на лесових терасах, созівський геоботанічний район. Основна порода сосна звичайна (45 % від площі лісів), дуб звичайний (40 %).

На даний час рослинний покрив Чугуївської територіальної громади Чугуївського району зазнав значних змін під впливом господарської діяльності людини. Переважна кількість земельних угідь розорано, багато площі лісів вирублено. Переважають культурні ландшафти – розорані ділянки.

Природна лугово-степна рослинність збереглася лише на схилах річкових долин, балок і ярів, в заплавах річок й днищах білок, ділянках не придатних для сільського господарства, але ж і вона зазнала значних змін.

В травостої зустрічається наступний видовий склад: злакові, бобові, різнотрав'я, грубо стеблові. Існуюча лісова рослинність громади представлена головним чином, лісами і лісовими насадженнями по ярах і балках, полезахисними лісопосадками дорожно-захисними смугами та іншими насадженнями.

Основними лісоутворюючими породами корінного деревостану є дуб звичайний і сосна звичайна. Супроводжуючими породами є: ясен, ільмові, вільха чорна, верба, у другому ярусі граб, клен, липа.

На деяких ділянках зустрічаються низькоплотні насадження. Утворилися вони в результаті проведення санітарно-вибіркових рубок, пов'язаних з всиханням дубових деревостанів, створення в минулому тополевих насаджень, які не забезпечують створення стійких насаджень.

Трав'янистий покрив листяних лісів представлений широким видовим складом:

злакові – овсяниця гігантська, тонконіг вузьколистий;

різнотрав'я – снить звичайна, маренка запашна, медунка широколистяна, копитень європейський, зірочник, конвалія, зеленчук;

осокові – осока волосиста.

Тваринний світ

Фауна села Тетлега Чугуївської територіальної громади Чугуївського району представлена тваринами, характерними для лісостепової зони. Відкриті простори лугів і полів є середовищем проживання польового жайворонка, лугового чекана, жовтої трясогузки, варакуші і деркача. Поблизу населених пунктів живуть звичайні чубаті жайворонки. До мишоподібних гризунів, що мешкають в цьому ж біотопі відносяться: полівка звичайна, сірий і звичайний хом'як. Велика кількість мишоподібних гризунів приваблює на поле хижаків: лисицю, ласку, з пернатих — канюка, боривітра і сову.

У прибережних водах розповсюджені такі амфібії і рептилії: озерна і ставкова жаби, звичайний і гребінчастий тритон, звичайна черепаха і вуж. З птахів біля водойм зустрічаються кулики, крячки, качки, очеретянки, іноді поганки і крохалі. У заростях прибережної рослинності – пастушки і камишніци, влаштовують гніздування деякі види синиць і вівсянок. Обривисті ділянки узбережжя служать місцем гніздування берегових ластівок.

У водоймах мешкають близько 30 видів риб: короп, в'юн, карась, линь, лящ, судак, щука і ін. В штучних водоймах ведеться промисловий лов коропа, білого амура, карася і товстолобика.

У лісах водиться єнотовидний собака, який полює на луках і розорює гнізда птахів. З лісовим біотопом пов'язано розповсюдження квакші, гадюки, медянки і веретениці, комахоїдних ссавців – кротів, їжаків, бурозубок і землерийок. Дупла старих дерев, ущелини стовбурів використовують в якості сховищ рукокрилі.

З хижих ссавців крім звичайних лисиць, ласки, куниці зустрічаються лісовий тхір, горностай і вовк. Гризуни представлені такими характерними видами: заєць, білка, лісова

соня, жовтогорла миша, руда лісова полівка, полівка підземна.

З великих копитних в лісі зустрічається лось, косуля і кабан. На жаль, в результаті меліоративних робіт зникли великі зарості очерету та інших великих рослин – макрофітів, що служили місцем відпочинку кабанів і лосів, що призвело до скорочення чисельності цих тварин.

Територією Чугуївської територіальної громади проходить Сіверсько-Донецький (меридіальний) екокоридор загальнодержавного значення. Сіверсько-Донецький екокоридор проходить долиною р. Уди, з'єднуючи елемент національної екомережі Галицько-Слобожанський екокоридор з територією російської федерації.

Основне призначення екокоридору – забезпечення обміну генофондом, міграції птахів, поширення видів, підтримання екологічної рівноваги долинних екосистем річки Сіверський Донець, а також збереження рідкісних реліктових водних та заплавних цегозів, звичайнодубових та звичайнососнових пралісів, рефугіїв цертральноєвропейських лучних степів, причорноморських степів, реліктової крейдяної флори. Природний коридор проходить у межах Харківської області долиною річки Сіверський донець у Чугуївському районі і займає площу понад 41146,9 га.

Сучасний стан біорізноманіття викликає занепокоєння і потребує детального аналізу його фітоценотичного та біотопічного розподілу, насамперед тих систематичних груп, представники яких занесені до списків рідкісних видів, оскільки оцінки фауністичного й флористичного багатства істотно залежать від наявності рідкісних видів. В умовах війни та глобального антропогенного впливу на природний рослинний покрив найважливішим природоохоронним завданням є збереження видового різноманіття рослинних угруповань та, перш за все, забезпечення охорони рідких видів рослин.

Враховуючи вищевикладене, необхідно максимально зберегти існуючі зелені насадження. З метою насичення атмосферного повітря киснем, очищення від можливих пилового і хімічного забруднень, а також зниження шуму та регулювання клімату, необхідне збільшення зелених насаджень, в тому числі озеленення зовнішніх доріг та санітарно-захисних зон.

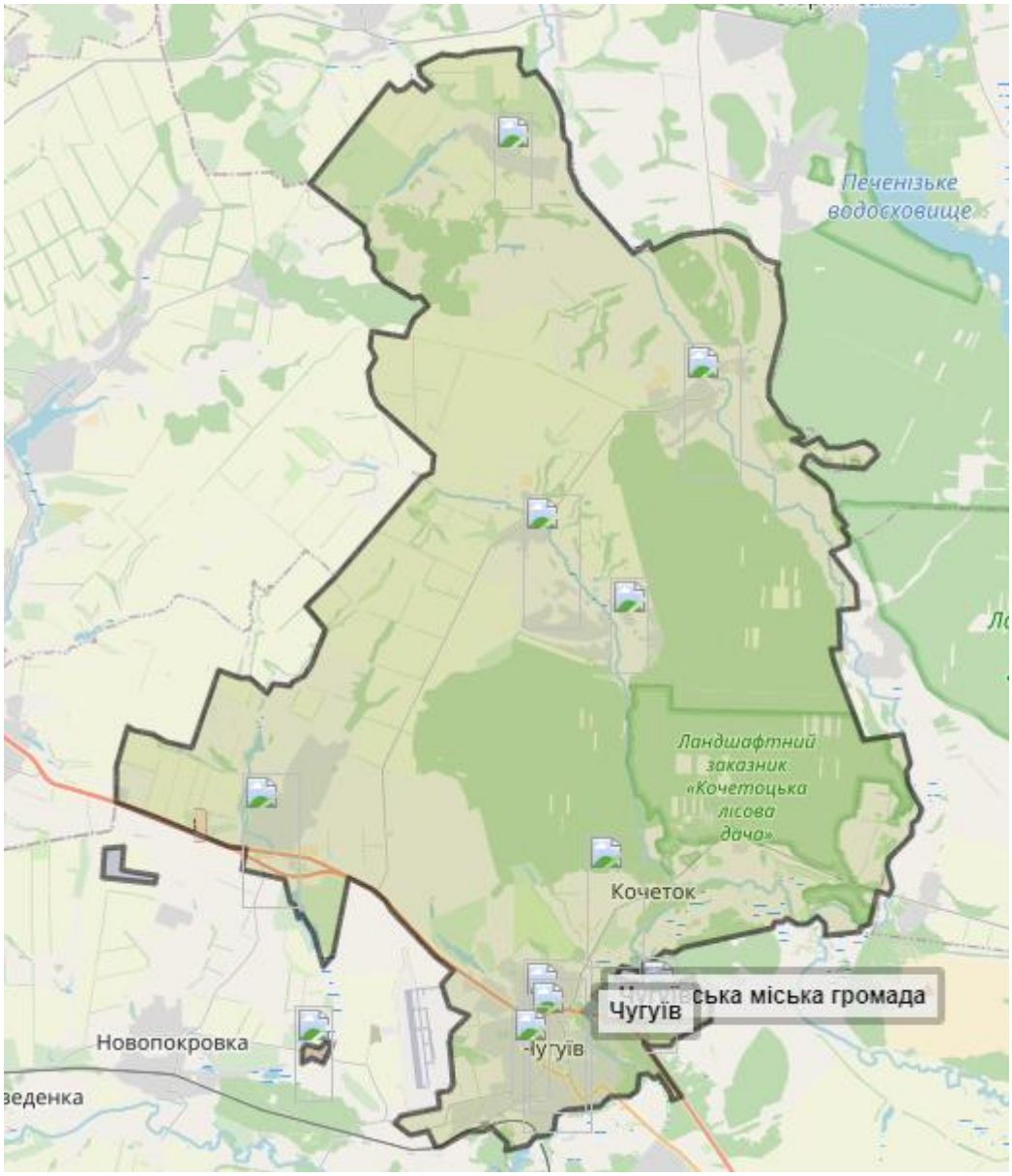

Рисунок 2.8. Карта об’єктів ПЗФ Чугуївської територіальної громади Чугуївського району

В межах Чугуївської територіальної громади Чугуївського району розташовані такі об’єкти природно-заповідного фонду:

1.1 заказники - 1:

- 1 ландшафтний місцевого значення («Кочетоцька лісова дача» площею 2163,3 га).

Таблиця 2.8. – Об’єкти ПЗФ Чугуївської міської територіальної громади Чугуївського району

Назва	Назва органу, дата прийняття та № рішення про включення території та об’єкта до переліку	Місце розташування
Ландшафтний заказник «Кочетоцька лісова дача»	Рішення Харківської облради № 562 від 03.12.1984	у межах Чугуївського району Харківської області, біля селища Кочеток

Смарагдова мережа

Смарагдова мережа (український переклад назви the Emerald Network) − це мережа природоохоронних територій європейського значення, яка створюється на виконання положень Бернської конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі. Ця Конвенція має на меті охорону дикої флори та фауни і їхніх природних середовищ існування (оселищ). Особлива увага приділяється видам, яким загрожує зникнення, та вразливим видам, включаючи мігруючі види. Україна ратифікувала її 1996 року, взявши на себе зобов'язання створити мережу Emerald. Це передбачено й іншими документами: у 2021 року створення нашою державою мережі Emerald повинно завершитись згідно з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Мережа має мету зберегти види та екосистеми, які були визнані рідкісними на рівні всієї Європи. Їхній перелік доступний у Резолюціях 4 та 6 Бернської конвенції.

Протягом останніх 10 років українські науковці долучались до розробки Смарагдової мережі. У 2019 році на засіданні Постійного комітету Бернської конвенції була затверджена сучасна схема Смарагдової мережі України. Тоді наша держава була визнана найпрогресивнішою з держав щодо розробки мережі Емеральд, що є важливим іміджевим зрушенням на міжнародній арені.

Смарагдова мережа складається з територій особливого природоохоронного значення (ТОПЗ) (в оригіналі - Areas of Special Conservation Interest).

Об'єкти Смарагдової мережі в межах Чугуївської територіальної громади Чугуївського району (з публічної кадастрової карти):

1) Код території: UA0000105
Назва території: Pechenizke Reservoir
Площа, га: 27064,0
Кількість видів птахів: 48
Кількість інших видів: 16
Біогеографічний регіон: Континентальний

2) Код території: UA0000316
Назва території: Siverskyi Donets river valley in Kharkiv oblast - 1
Площа, га: 39820,0
Кількість видів птахів: 30
Кількість інших видів: 19
Біогеографічний регіон: Континентальний

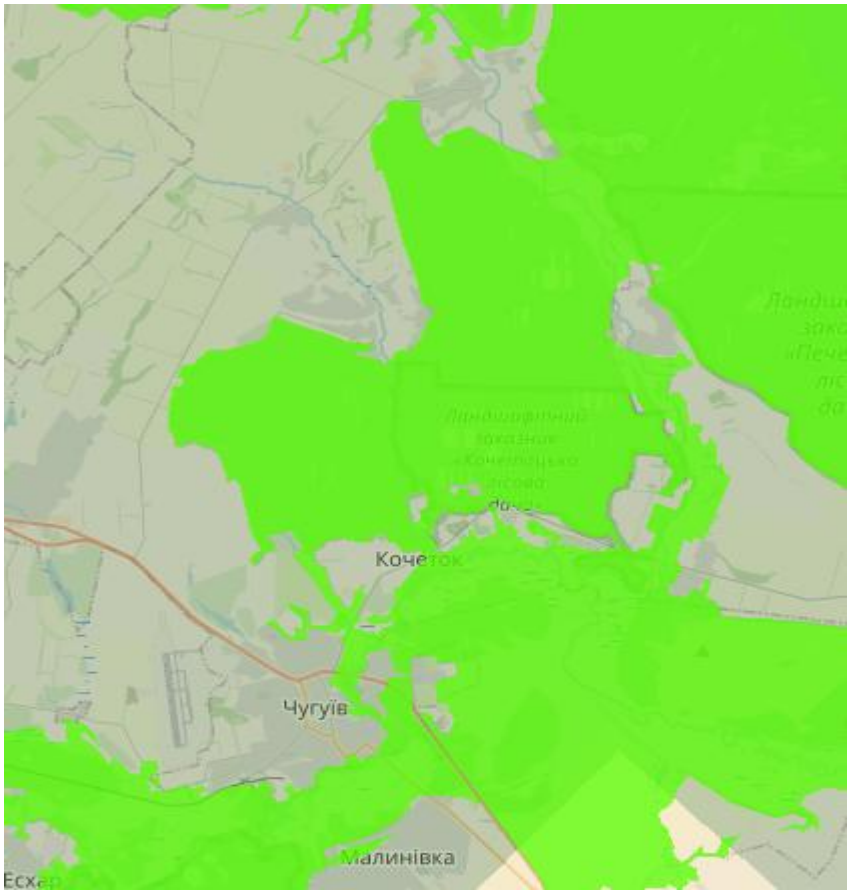

Рисунок 2.9. – Схема розташування Смарагдової мережі на території Чугуївської ТГ

Найближчою територією Смарагдової мережі до села Тетлега є UA0000105 Pechenizke Reservoir. Заходи зі зменшення або запобіганню впливу на територію Смарагдової мережі покладено на Чугуївську територіальну громаду в межах компетенції органу місцевого самоврядування. Реалізація таких заходів покладається на суб'єктів господарювання, діяльність яких може призвести до впливу на такі території згідно з оцінкою впливу на довкілля.

Ймовірні зміни стану рослинного та тваринного світу, якщо ДДП не буде затверджено

Якщо Генеральний план не буде затверджено, біорізноманіття на території села Тетлега, скоріш за все, залишиться на сталому рівні, але впровадження заходів щодо будівництва, реконструкції і капітального ремонту мереж водовідведення та каналізаційних очисних споруд, та провадження екологічно безпечного механізму поводження з побутовими та промисловими відходами може позитивно вплинути на чисельності різних видів флори та фауни.

Геологічні та гідрографічні умови

Село Тетлега розташоване на Харківській схилово-височинній області.

Для даного схилу характерна наявність дрібних терас та виступів фундаменту, які в свою чергу не виявляються на поверхні.

Утворення і поширення ґрунтів, рослинності, тваринного світу залежать від властивостей порід, що складають земну поверхню, форм рельєфу, кліматичних умов, господарської діяльності людини. Ґрунтовий і рослинний покрив змінюється також і в довготному напрямі у зв'язку з посиленням континентальності клімату у напрямки із заходу на схід.

Опідзолені чорноземи утворилися в процесі природного заростання степових просторів широколистими лісами. Вони мають добрі агрономічні властивості, є родючими. Типові чорноземи утворилися під лучними степами та в умовах періодичного промивного режиму, що сприяло глибокому проникненню в них коріння і вологи.

Сірі опідзолені ґрунти за своїм генезисом близькі до ясно-сірих Вони дещо менше опідзолені та вилуговані, в генетичному профілі не має елювіального горизонту, материнська порода починається на глибині 120...130см. Інші ознаки цих ґрунтів ідентичні.

Чорноземи типові – найбільш родючі грунти помірного поясу. Жодний інший тип ґрунтів не може так повно забезпечити рослини поживними речовинами і створити умови для їх росту і розвитку, чорноземи. До них належать глибокі (сумарна потужність горизонтів Н+Нр (80...120см) і неглибокі (70...80см), малогумусні (вміст гумусу у верхньому горизонті до 6%) та середньогумусні ґрунти (6...9% перегною). Домінуючі у ґрунтовому покриві – глибокі малогумусні слабі (структурні) чорноземи. Вони найбільш характерні для західного лісостепу, а інші відміни трапляються лише фрагментами.

В гідрогеологічному відношенні територія розташована в межах Сіверськодонецько-Дніпровської області недостатньої водності, для якого типовим є розвиток водоносних горизонтів, що відокремлені один від одного водотривкими шарами.

На території села Тетлега можна виділити такі основні водоносні горизонти, для забезпеченням потреб населення села:

Основний горизонт – Каневсько-бучакського водоносного горизонту з дебітом 12-15 м^3/год з глибиною залягання водоносного горизонту в 18-98 м в залежності від рельєфу. Статичний рівень в свердловинах встановлюється на глибині 32-40 м від поверхні землі.

Водоносний горизонт в тріщинуватій зоні верхньої крейди 30 м^3/год з глибиною залягання водоносного горизонту 55-68 м при загальній глибині 90-120 м.

Геоморфологія, рельєф, інженерно-геологічні процеси територія, що розглядається ДДП, лежить в Донецькому коридорі: місцевості, що знаходиться між відрогами Середньоросійської височини (на півночі) і Донецького кряжа (на півдні). В цілому, в районі переважає хвиляста рівнина.

Харківська область, в тому числі і Чугуївський район має відносно великі запаси деяких видів корисних копалин. Зокрема зустрічаються енергоносії та неметалеві корисні копалини, які слугують сировиною для паливно-енергетичної промисловості, будівельних матеріалів, інше. Енергоносії представлені, головним чином, родовищами природного газу, нафти, газових сланців.

<u>Ймовірні зміни стану геологічних та гідрографічних умови, якщо ДДП не буде затверджено</u>

Освоєння територій без урахування закономірностей розвитку екзогенних геологічних процесів може викликати ланцюгову реакцію в їх активізації та привести до негативних наслідків. Харківщина належить до регіонів з широко розвинутими екзогенними геологічними процесами, такими як підтоплення, зсувні явища та просадні ґрунти. В області спостерігається тенденція переважно техногенної активізації цих несприятливих процесів. У межах області набули розвитку екзогенні геологічні процеси природного та техногенного походження, такі як зсуви, карст, підтоплення, просідання ґрунтів.

Якщо ДДП «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області» не буде затверджений геологічні та гідрографічні умови території населеного пункту скоріш за все залишиться на сталому рівні, але для покращення екологічного стану в районі планованої діяльності необхідне впровадження рішень ДДП, а саме реалізація заходів по покращенню загального стану навколишнього природного середовища.

Водні ресурси

Харківська область розташована на вододілі двох річкових басейнів – Дона (Сіверського Донця) та Дніпра. Область загалом та село Тетлега має надзвичайно низьку забезпеченість водними ресурсами – 1,8 % від загальних водних ресурсів України.

Водні ресурси Харківської області формуються за рахунок транзитної притоки поверхневих вод по р. Сіверський Донець, місцевого річкового стоку, що формується в межах області, стічних, шахтних і кар'єрних вод, а також експлуатаційних запасів підземних вод.

Проблемним питанням Харківської області, що прямопропорційно впливає на якість води акваторій, є очищення зворотних вод, а також скид забруднених та недостатньо очищених стічних вод у поверхневі водні об'єкти.

Таблиця 2.9 Основні показники використання і відведення води по Харківській області, млн $м^3$

Показники	Роки		
	2020 рік	2021 рік	2022рік
Забрано води з природних водних об'єктів – всього	310,1	229,3	144,9
у тому числі для використання	291,4	214,1	115,2
Спожито свіжої води, з неї на:	291,4	214,1	115,2
виробничі потреби	171,7	97,4	40,2
побутово-питні потреби	112,4	110,0	72,4
зрошення	5,1	4,6	1,5
сільськогосподарські потреби	2,2	2,0	1,1
ставково-рибне господарство	-*	-*	-*
Втрати води при транспортуванні	62,1	59,2	69,2
Загальне водовідведення, з нього:	312,2	241,9	130,8
у поверхневі водні об`єкти	308,8	238,9	129,1
у тому числі:			
забруднених зворотних вод	12,5	5,4	3,3
з них без очищення	7,9	1,0	0,5
нормативно очищених	177,3	178,0	114,9
нормативно чистих без очистки	119,0	55,5	10,9
Обсяг оборотної та послідовно використаної води	1111	772,3	467,8
Частка оборотної та послідовно використаної води, %	99,7	77,9	83,1
Потужність очисних споруд	483,2	493,7	467,6

Територія села Тетлега (відповідно гідрологічного районування) відноситься до Сіверськодонецької-Дніпропетровської області недостатньої водності.

Поверхневі води села представлені річкою Тетлега, що протікає через села. Загалом, водні об'єкти території проектування належать до басейну річки Сіверський Донець.

Тетлега бере початок з водойми на північно-західній околиці села Зарожне, тече через нього і село Тетлегу на південний схід. На південній околиці селища Кочеток впадає у річку Сіверський Донець.

Державний моніторинг довкілля в частині проведення гідрохімічних спостережень за станом поверхневих вод на території Харківської області проводився лабораторією моніторингу вод та ґрунтів Регіонального офісу водних ресурсів у Харківській області.

Вимогами статті 88 Водного кодексу України визначені розміри прибережних захисних смуг, що встановлюються по берегах річок та навколо водойм уздовж урізу води (у меженний період).

Для ставків площею водного дзеркала менше 3 га розмір прибережної захисної смуги становить 25 м, для річок розмір прибережної захисної смуги становить 25 метрів.

На час складання проєкту в селі частково присутнє централізоване водопостачання, що охоплює частину житлової забудови. На території села розташована 1 свердловина для забезпечення централізованого водопостачання населення с. Тетлега. Загальна протяжність водопровідної мережі села складає близько 10 км. Комунальний водопровід забезпечує 150 дворів та об'єкти соціального забезпечення. Інша частина населення використовує місцеві системи водопостачання – шахтні колодязі та свердловини, розташовані на присадибних ділянках.

Централізованим водопроводом намічається охопити 100% житлового фонду. Для забезпечення кожної ділянки централізованими мережами, пропонується будівництво нових мереж водопостачання шляхом будівництва 2х артезіанських свердловин.

На перспективу передбачено водопостачання всіх частин села шляхом розширення існуючого водопроводу. Водопровідна мережа запроектована кільцева діаметром 110 мм з труб ПЕ100 SDR17.

На території села відсутні мережі та очисні споруди централізованої каналізації. Домогосподарства, підприємства, організації використовують надвірні вбиральні та локальні очисні споруди, вигрібні каналізаційні ями. Для очищення господарсько-побутових стічних вод передбачено очисні споруди повного біохімічного очищення з використанням очисних установок. Остаточний вибір установок для очищення пропонується здійснити на подальших стадіях проектування. Після очищення стічні води передбачається скидати у водні об'єкти за межами села.

Для житлових будинків існуючої садибної забудови, централізоване каналізування яких технічно неможливе, передбачається влаштування локальних очисних споруд, що мають бути розташовані на присадибних ділянках.

Відведення дощового стоку передбачено самопливною відкритою та закритою мережею дощової каналізації до локальних очисних споруд.

Відвід дощових вод самопливною мережею дощової каналізації передбачається викритим способом по спланованій поверхні до лотків проїзної частини вулиць з послідуючим виведенням до водопоглинаючих колодязів, які влаштовуються вздовж вулиць зі змінними сміттєутримувачами та спеціальними решітками з метою запобігання замуленню колодязів та колекторів ґрунтом, побутовим та будівельним сміттям. При заповненні зазначеного колодязю, мул, що залишився відкачується спеціальним транспортним засобом та вивозиться за межі населеного пункту.

Відвід дощових вод закритою мережею дощової каналізації передбачається до локальних очисних споруд. Проєкт передбачає улаштування локальних очисних споруд закритого типу. Дощовий стік після очищення скидається у водойми.

З метою недопущення забруднення ґрунтів та водних ресурсів, враховуючи вимоги статті 70 Водного кодексу України (щодо заборони скиду стічних вод використовуючи рельєф місцевості) необхідно облаштувати територію села Зарожне мережею водовідведення поверхневих (дощових) стічних вод та очисними спорудами для їх очистки.

Ймовірні зміни стану водних ресурсів, якщо ДДП не буде затверджено

Відсутність достатньо розвиненої мережі водовідведення поверхневих стічних вод та очисних споруд для неї, неповне охоплення території населеного пункту мережею централізованого водовідведення побутових стічних вод може спричиняти і надалі негативний вплив на якість поверхневих водних ресурсів, екологічний стан може надалі погіршуватися з плином часу.

Наявність шахтних колодязів та свердловин вирішує проблему водопостачання у приватному секторі села, але слід зазначити, що при відсутності розвинутих мереж централізованого водовідведення побутових та поверхневих стічних вод – існує загроза погіршення якості водних ресурсів через інфільтрацію забруднених вод з вигрібних ям. Подальше користування водою із шахтних колодязів та свердловин без будівництва розвинутої мережі централізованого водопостачання залишатиме певні ризики для здоров'я населення через користування водою незадовільної якості.

При продовженні функціонування в населеному пункті вигрібних ям може відбуватися подальше забруднення ґрунтів та підземних вод біологічними компонентами. Так як забезпечення водою частини приватного сектору населеного пункту відбувається від шахтних колодязів та свердловин, розташованих на присадибних ділянках, забруднення підземних вод токсичними речовинами може спровокувати різноманітні захворювання частини населення або взагалі позбавити населення джерел чистої питної води. Біологічні компоненти, можуть накопичуватися у ґрунтах, сприяти їх активному забрудненню, слугувати причиною скорочення цінних сільськогосподарських угідь. Сільськогосподарська продукція здатна акумулювати токсичні речовини через підземні води та ґрунти і, відповідно, потрапляти до організму людину з їжею.

Нехтування рішеннями ДДП «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області» може призвести до погіршення якості водних ресурсів. Без організації водовідведення стічних вод, без облаштування мереж каналізації, без збирання та відведення поверхневих (дощових) стічних вод з території, що проектується, шляхом влаштування проїзних частин доріг з нормативними ухилами в плані і профілі, без облаштування брудовідстійників та нафто- масло- уловлювачів, без організації збору та вивезення твердих побутових відходів, без утримання на належному рівні санітарного стану території – може відбуватися погіршення екологічної обстановки на території, що аналізується ДДП, можливе забруднення поверхневого водного об'єкту та ґрунтів, що може вплинути і на здоров'я місцевого населення.

Атмосферне повітря

Стан атмосферного повітря Харківської області формується обсягами викидів забруднюючих речовин від пересувних та стаціонарних джерел забруднення. До стаціонарних джерел забруднення атмосферного повітря відносяться викиди від промислових та сільськогосподарських підприємств. Основними чинниками інтенсивного забруднення атмосфери автотранспортом є: постійно зростаюча кількість автотранспорту; експлуатація технічно-застарілого автомобільного парку; низька якість паливно-мастильних матеріалів; недостатня пропускна спроможність дорожньо-транспортної мережі, яка сформувалась в умовах існуючої забудови; незадовільний стан дорожнього покриття проїзної частини доріг.

Стан атмосферного повітря залежить від обсягів забруднюючих речовин стаціонарних та пересувних джерел забруднення.

Слід зазначити, що площа території населеного пункту в існуючих межах складає 260,86 га, з яких виробнича територія – 1,40 га (0,54 % від загальної площі населеного пункту).

Стаціонарні пости спостереження за станом забруднення атмосферного повітря в населеному пункті відсутні.

Таблиця 2.10 Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення в Чугуївському районі та в цілому по області, тис. т.

Район, область	2021 рік	2022рік
Всього Харківська область	74,1	23,2
Чугуївський район	49,152	13,048

Таблиця 2.11 Динаміка викидів стаціонарними джерелами в атмосферне повітря, в тому числі по найпоширеніших речовинах (пилу, діоксид сірки, діоксид азоту, оксиду вуглецю) Чугуївському районі та в цілому по області, тис. т.

Райони	2021 рік			2022рік			Темпи зростання/ зменшення обсягів викидів у 2022 році до обсягів 2021 року, %
	Обсяг викидів	В тому числі по окремих речовинах:		Обсяг викидів	В тому числі по окремих речовинах:		
		Діоксид сірки	діоксид азоту		Діоксид сірки	діоксид азоту	
Харківська область	73,4	26,4	7,6	23,23	7,356	3,094	31,64
Чугуївський	49,152	26,024	3,678	13,048	6,404	1,039	26,55

Основою економічного розвитку села Тетлега є сільгоспвиробництво та рослинництво, тваринницькі підприємства.

У безпосередній близькості від існуючих меж, знаходяться території господарських дворів ПСП «Зарожнянське» та АФ «Тетлега». Промисловість в селі відсутня. В зв'язку з чим, що в с. Тетлега відсутні робочі місця, більшість населення працездатного віку працює за межами населеного пункту та в домашніх особистих підсобних господарствах, в сфері обслуговування та сільськогосподарському виробництву. За межами населеного пункту розташована територія орієнтовною площею 1,2 га: виробнича територія - лісопилка з об'єктами що потребують встановлення СЗЗ 50м ПП «Аршуков Ю.О.» - оптова торгівля деревиною, лісництво і лісове господарство, діяльність автомобільного вантажного транспорту.

В межі населеного пункту передбачено включення виробничої території. Територія допускає розміщення підприємств чи с/г господарств, об'єктів V класу санітарної класифікації, що потребують встановлення СЗЗ 50 м. Орієнтовна площа виробничої території, що включається до меж населеного пункту складає 1,2 га.

Поширено присадибне господарство (городництво, розведення великої та дрібної рогатої худоби, свинарство, птахівництво тощо).

Опалення та гаряче водопостачання індивідуальних садибних житлових будинків здійснюється побудинково від індивідуальних побутових теплогенераторів, що працюють на природному газі чи дровах.

Крім того, на території села розташовані громадські споруди. Опалення, вентиляція та гаряче водопостачання громадських споруд здійснюється від теплогенераторних котлів, що працюють на природному газу або від електричних приладів.

Функціонування промислових підприємств повинно відбуватись відповідно до вимог чинних нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря із дотриманням ГДК викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, отриманням дозволів на викиди.

Основними напрямками зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами є насамперед неухильне виконання суб'єктами господарювання природоохоронних заходів та впровадження сучасних технологій очищення газо-пилового потоку. Діяльність кожного суб'єкта господарювання має бути спрямована на збереження та відновлення природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на навколишнє природне середовище та здоров'я населення. Правові і організаційні основи та екологічні вимоги в галузі охорони атмосферного повітря визначає Закон України «Про охорону атмосферного повітря».

Головним пересувним джерелом забруднення атмосферного повітря на даний час на території населеного пункту є автомобільний (в тому числі автомобільний транспорт сільськогосподарських підприємств) транспорт, який є джерелом відпрацьованих газів дизельних двигунів, що містять оксиди вуглецю, оксиди і діоксиди азоту, різні вуглеводні, сірчистий ангідрид, сажу та пил.

Уздовж автомобільних доріг, відмічається забруднення ґрунтів за рахунок викидів двигунів, продуктів зношення механічних частин, дорожнього покриття. Збільшення викидів забруднюючих речовин перш за все зумовлено збільшенням використання автотранспорту, погіршенням технічного стану автомобільного парку, незадовільною якістю паливно-мастильних матеріалів, труднощами щодо контролю великої кількості автотранспорту як джерела забруднення атмосферного повітря (приватний транспорт, транзит).

Забруднення повітря на ділянках вулиць з підвищеною інтенсивністю руху можуть призводити до постійних ризиків негативного впливу на стан здоров'я населення, ґрунти та рослинність прилеглих ділянок. Проте, в разі відновлення та створення нових площ зелених насаджень із обов'язковим урахуванням пило-, газо- та димостійкості рослин, зон рекреаційного призначення на території села буде забезпечувати зниження негативного впливу на навколишнє природне середовище, насамперед на атмосферне повітря від впливу автотранспортних засобів.

Фактор забруднення повітря знаходиться в постійно динамічному стані і залежить від багатьох чинників, а отже, потребує постійного контролю та моніторингу його якості з боку органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, особливо при регулюванні господарської діяльності всіх суб'єктів.

Основними напрямками зменшення викидів забруднюючих речовин є насамперед неухильне виконання суб'єктами підприємницької діяльності природоохоронних заходів та впровадження сучасних технологій очищення газо-пилового потоку. Діяльність кожного суб'єкта господарювання має бути спрямована на збереження та відновлення природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та навколишнє природне середовище. Правові і організаційні основи та екологічні вимоги в галузі охорони атмосферного повітря визначає Закон України «Про охорону атмосферного повітря».

З метою зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря необхідно розглянути питання щодо можливості озеленення території, використання сучасних технологій в системах опалення, а також за можливістю використання альтернативних джерел енергії.

Актуальним та проблемним питанням, що негативно впливає на якість атмосферного повітря залишається також незаконне та самовільне спалювання опалого листя та стерні, соломи, післязбиральних залишків, а головне – сміття. Такі шкідливі, необдумані дії є причиною непоправних наслідків, а саме: забруднення атмосферного повітря, знищення ландшафтного та біологічного різноманіття, зниження родючості

ґрунтів, знищення корисної ентомофауни та мікрофлори, створюється загроза виникнення пожеж, а іноді й травмування або загибелі людей, надання економічних збитків і т.д.

Зрештою, фактор забруднення повітря знаходиться в постійно динамічному стані і залежить від багатьох чинників, а отже, потребує постійного контролю та моніторингу його якості з боку органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, особливо при регулюванні господарської діяльності всіх суб'єктів.

У майбутньому зі збільшенням кількості населення, житлової забудови, автотранспорту без благоустрою та реконструкції усіх існуючих вулиць, проїздів, під'їздів і тупиків, створення на усій вулично-дорожній мережі асфальтованого покриття, без озеленення територій санітарно-захисних зон промислових підприємств та придорожніх територій, висадки придорожніх зелених смуг шириною 25-30 м, без поетапного переведення житлових та громадських будівель села на опалення від електричної енергії, в тому числі з використанням поновлюваних джерел енергії – рівень забруднення атмосферного повітря, швидше за все матиме тенденцію зростання, що може знизити рівень комфортного проживання в населеному пункті.

Речовини, що потрапляють в атмосферне повітря від господарської діяльності промислових та сільськогосподарських об'єктів це: азоту діоксид; оксид вуглецю; метан; вуглецю діоксид; азоту оксид (N_2O); речовини у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом; сажа; сірки діоксид; бенз(а)пірен; вуглеводні насичені С12- С19; пил зерновий та інші.

У формуванні ризику на чутливі групи населення можуть відігравати азоту діоксид, пари вуглеводневого конденсату (бензин), формальдегід, оксид вуглецю, метан, сірки діоксид та інші.

Азоту діоксид – це бурий газ з задушливим запахом. Відчуття запаху та невеликого подразнення в роті виникає при концентрації 0,008 мг/л, а іноді – при 0,0002 мг/л, максимальна невідчутна концентрація – 0,00014 мг/л. Патологічні зміни при отруєнні людини, особливо в органах дихання - повнокров'я та набряки слизових оболонок дихальних шляхів, набряки легенів, мозаїчно розташовані ділянки емфіземи, ателектазу, розрив альвеол. У людей, працюючих при концентрації діоксиду азоту 0,0008-0,005 мг/л біля 3-5 років, виявлені запальні зміни слизової оболонки ясен, хронічні бронхіти, емфізема легенів, пневмосклероз, ускладнений приступами астми, тенденція до брадикардії і гіпотонії, збільшення вмісту гемоглобіну та еритроцитів, прискорення звертання крові та інше.

Оксид вуглецю – отруйний газ без кольору, смаку, з дуже слабким запахом, злегка нагадує запах часнику. Отруйний вплив відомий під назвою «угари», пояснюється тим, що оксид вуглецю легко з'єднується з гемоглобіном крові та робить його нездатним переносити кисень від легенів до тканин. При вдиханні свіжого повітря утворене з'єднання (карбоксигемоглобін) поступово руйнується, і гемоглобін відновлює здатність поглинати кисень. В повітрі робочої зони ПДК оксиду вуглецю складає 20 мг/м^3. Концентрацію у 300 мг/м^3 людина переносить без помітної дії протягом 2-4 годин, концентрація у 600 мг/м^3 викликає легке отруєння, у 980 мг/м^3 – важке отруєння настає через 10-30 хвилин, у 3600 мг/м^3 – смерть настає через 1-5 хвилин.

Вуглеводні граничні. Володіють вираженим запахом. При термодеструкції утворюються оксиди вуглецю. Кумулятивність слабка. Клінічна картина гострого отруєння: збудження, що змінюються загальмованістю, слабкість, запаморочення, головний біль, біль в області серця, почастішання пульсу, серцебиття, першіння в горлі, кашель, порушення дихання, нудота, блювота, біль у животі.

Вуглеводні насичені С12-С19. Входять до складу палива, безбарвні рідини з характерним запахом. Хімічний склад: парафіни, циклопарафіни, алкилбензоли, нафтени.

Токсична дія. Діють на кістковий мозок схоже з бензолом. Ця суміш токсичніша, ніж бензол.

Бенз(а)пірен. Відноситься до багатоядерних ароматичних вуглеводнів з конденсованими бензоловими кільцями. На підставі вивчення причин професійних пухлин побічно доведена канцерогенна дія багатоядерних ароматичних вуглеводнів, безпосередньо це доведено в дослідах на тваринах. До недавнього часу існувала думка про неприпустимість наявності канцерогенних багатоядерних ароматичних вуглеводнів в повітрі виробничих приміщень. Нині ця точка змінилася і для бенз(а)пірена регламентований граничний зміст в повітрі робочої зони 0,00015 мг/м^3. Для атмосферного повітря рекомендується встановити граничну концентрацію бенз(а)пірена 0,01 мкг/м^3.

Сірки діоксид – безбарвний негорючий газ з гострим запахом, в 2,2 рази важчий за повітря, легко розчинний у воді. Отруєння в виробничих умовах відбувається через дихальні шляхи. Вже дуже малі концентрації діють дратівливо на слизові оболонки, короткочасне вдихання більш високих концентрацій веде до отруєння. Сірчистий ангідрид (SO_2), незважаючи на великі масштаби його викидів в атмосферу. Під впливом короткохвильової сонячної радіації він швидко перетворюється в сірчаний ангідрид (SO_3), який при контакті з водяною парою Вуглеводні граничні. Володіють вираженим запахом. При термодеструкції утворюються оксиди вуглецю. Кумулятивність слабка. Клінічна картина гострого отруєння: збудження, що змінюються загальмованістю, слабкість, запаморочення, головний біль, біль в області серця, почастішання пульсу, серцебиття, першіння в горлі, кашель, порушення дихання, нудота, блювота, біль у животі. Найбільш трупи органи і системи: центральна нервова, дихальна та серцево-судинна системи, печінка, нирки, органи кровотворення, шлунково-кишковий тракт.

Сажа – високодисперсний порошок. Раніше вважалося, що сажа нешкідлива, проте приводяться дані, що вона може викликати справжній пневмоконіоз, антракоз. Симптоми антракоза: стомлюваність, кашель, болі в грудях, в подальшому задишка. Пневмоконіоз супроводжується хронічним бронхітом, в результаті якого розвивається емфізема, стійкі розширення бронхів і зміни з боку серця, що нагадують такі при силікозі.

Тверді частинки (пил) – надають загальнотоксичну, дратівливу, канцерогенну дію, викликають хронічний катар верхніх дихальних шляхів, хронічний бронхіт, пневмонію, емфізему легенів, кашель, збільшують схильність до захворювання на туберкульоз легень.

Ймовірні зміни стану атмосферного повітря, якщо ДДП не буде затверджено

У випадку, якщо ДДП «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області» не буде затверджений, заходи щодо покращення стану атмосферного повітря не будуть реалізовані – це може призвести до зниження якості екологічних показників стану довкілля та санітарно-гігієнічних умов проживання населення.

У майбутньому зі збільшенням кількості населення, житлової забудови, автотранспорту без благоустрою та реконструкції усіх існуючих вулиць, проїздів під'їздів і тупиків, створення на усій вулично-дорожній мережі асфальтованого покриття, без озеленення територій санітарно-захисних зон промислових підприємств та придорожніх територій, висадки придорожніх зелених смуг шириною 25-30 м, без поетапного переведення житлових та громадських будівель села на опалення від електричної енергії, в тому числі з використанням поновлюваних джерел енергії – рівень забруднення атмосферного повітря, швидше за все матиме тенденцію зростання, що може знизити рівень комфортного проживання в населеному пункті.

Поводження з відходами

У 2022 році, серед утворених відходів найбільшу питому вагу склали відходи IV класу небезпеки – 134,265 тис. т або 94,51% від загального обсягу утворених відходів. Решта відходів розподілилась за класами небезпеки таким чином: 0,036 тис. т (0,025%) –

до І класу небезпеки; 0,118 тис. т (0,083%) – до ІІ класу небезпеки; 7,638 тис. т (5,37%) віднесено до ІІІ класу.

За попередніми даними Головного управління статистики у Харківській області протягом 2022 року в області утворилося 142,057 тис. т відходів І–IV класів небезпеки. Утилізовано 23,359 тис. т відходів або 16,44% від загальної кількості утворених відходів, спалено 13,875 тис. т відходів, у т.ч. з метою теплового перероблення – 1,188 т. Обсяг видалених твердих побутових відходів за 2022 рік по Харківській області складає 27,868 тис. т.

Інформація щодо кількості діючих сміттєзвалищ (полігонів) на території Чугуївського району та в цілому по області, станом на 01.01.2020 наведена в Таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 Інформація про кількість діючих сміттєзвалищ (полігонів) на території Чугуївського району та в цілому по області.

№ з/п	Назва одиниці адміністративно - територіального устрою регіону (район, місто)	Кількість*	Площі під твердими побутовими відходами, га*
Сміттєзвалища			
1	Чугуївський район	11	39,893
Усього по районам області		77	232,4122
Полігони			
1	Харківський район (ТОВ «Перероблюючий завод»)	1	21,2
2	м. Харків (Дергачівський полігон)	1	27,0184
Усього:		2	48,2184
Усього по області:		79	266,8122

* За даними районних державних адміністрацій та міст обласного значення

На території села Тетлега місця утилізації, переробки та сортування побутових відходів відсутні. Вивіз відходів з контейнерів здійснюється спеціальним транспортом, відповідно до договору на утилізацію ТПВ. На теперішній час у селі ведеться планова очистка від побутових відходів.

Для підтримки задовільного санітарного стану проектної території утворюється система очистки від побутових відходів шляхом вивозу на існуюче звалище, що розташоване за межами селища Кам’яна Яруга відповідно до договорів з комунальним підприємством «Чугуївський комунальний комплекс».

В межах території, що розглядається СЕО відсутні такі потенційно-небезпечні об’єкти, як сміттєзвалища, худобомогильники та склади отрутохімікатів, територія упорядкована згідно фактичним цільовим використанням.

З метою реалізації вимог Закону України «Про відходи», Національної стратегії управління відходами до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р. А також положення Національного плану управління відходами до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117-р необхідно визначити технологічні схеми роздільного збирання побутових відходів з урахуванням річної норми надання послуг з вивезення побутових відходів, складових, що входять до побутових відходів, потреби у вторинних енергетичних та матеріальних ресурсах, органічних добривах, економічних факторів та інших вимог, впровадження системного підходу до поводження з відходами на державному та регіональному рівнях, зменшення обсягів утворення відходів шляхом збільшення обсягу їх переробки та повторного використання..

Роздільне збирання побутових відходів повинно здійснюватися за компонентами, що входять до складу побутових відходів, які відображаються у відсотках від їх загальної

маси або об'єму та визначаються шляхом проведення вимірів у населеному пункті протягом чотирьох сезонів року, відповідно до Правил визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 № 259.

Під час зберігання побутових відходів у контейнерах повинна бути виключена можливість їх загнивання, розкладання, розвіювання та розпилювання. Термін зберігання в холодний період року (при середньо добовій температурі -5 град. С і нижче) повинен бути не більше ніж три доби, а в теплий період року (при середньодобовій температурі більше ніж +5 град. С)) - не більше ніж одна доба (щоденне перевезення).

Державними будівельними нормами встановлено ряд вимог відносно місць розташування майданчиків для сміттєзбірників, а саме:

- мінімальне віддалення від вікон і дверей житлових будинків і громадських будівель повинно бути не менше 20 м;
- величина радіуса обслуговування - не більше 100 м;
- можливість проїзду транспорту для вивозу сміття у будь-яку пору року;
- розміри майданчиків для сміттєзбірників залежать від кількості контейнерів, що на них встановлюються, і приймаються площею від 9 до 45 м^2;
- періодичність вивозу твердих побутових відходів залежить від сезону, кліматичної зони і екологічних умов місцевості і узгоджується з місцевими органами санітарно-епідеміологічної служби.

Накопичення обсягів відходів на сміттєзвалищах без належного їх утримання у місцях видалення відходів, відсутність дієвої системи вилучення вторинних ресурсів та сучасного підприємства з переробки ТПВ, утворення стихійних смітників створює ризики негативного впливу на довкілля та здоров'я населення. Розвиток системи поводження з відходами є одним з пріоритетних завдань органів у сфері охорони навколишнього природного середовища. В згаданій сфері розроблені програми державного та місцевого рівня, очікується, що їх реалізація забезпечить досягнення екологічних стандартів у сфері поводження з відходами на місцевому рівні.

Ймовірні зміни стану поводження з відходами, якщо ДДП не буде затверджено

Реалізація рішень ДДП «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області», впровадження заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, подальше впровадження санітарного очищення території від побутових відходів, а також впровадження роздільного збирання ТПВ, відведення спеціально обладнаних місць та встановлення контейнерів на асфальтових або бетонних майданчиках, систематичний вивіз відходів з контейнерів, екологічне виховання молодого покоління та екологічна просвіта серед місцевого населення знизить ризики можливого забруднення, засмічення ґрунтів та ґрунтових вод.

Здоров'я населення

За інформацією з офіційного веб-сайту Департаменту охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації (https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura-administratsiyi/strukturni-pidrozdili/141/103252) щодо основних показників здоров'я населення Харківської області – можна зробити висновки, що демографічні процеси в Чугуївському районі відповідають загальній тенденції природного руху населення Харківської області. Беручи до уваги вікову структуру населення, варто відзначити, що найвища частка припадає на групу осіб працездатного віку, що свідчить про позитивну тенденцію соціально-демографічного та економічного розвитку населеного пункту. Меншу, проте значну частку займає категорія осіб старше працездатного віку. Переважання частки осіб старше працездатного віку над часткою осіб молодше працездатного віку говорить про поступове старіння населення.

Згідно наведеної структури смертності населення Харківської області по класам

хвороб за 2021 рік – 69,09 % хвороби системи кровообігу; 14,04 % новоутворення; 5,26 % нещасні випадки та травми; 4,00 % хвороби органів травлення; 1,96 % хвороби органів дихання; 0,85 % інфекційні та паразитарні хвороби; 0,47 хвороби сечостатевої системи; 0,28 % хвороби нервової системи; 4,033 усі інші причини.

Хвороби системи кровообігу займають перше місце в структурі смертності населення та перше місце серед причин інвалідності населення і є однією з найважливіших причин надсмертності чоловіків працездатного віку. Серед причин інвалідності населення ведучі місця займають ішемічна та гіпертонічна хвороби, судинні ураження мозку. З віком відмічається підвищення рівня захворюваності на хвороби системи кровообігу. У жінок показники захворюваності (крім інфаркту міокарда) вищі ніж у чоловіків. В розвитку хвороб системи кровообігу найбільше значення має дві основні групи: соціально-культурні фактори та внутрішні фактори ризику. До першої групи факторів ризику відносяться: вживання висококалорійної їжі, яка багата вуглеводами, жирами та холестерином; тютюнопаління; малорухливий спосіб життя; постійний нервовий стрес. До другої групи факторів ризику відносяться артеріальна гіпертензія; гіперхолестеренемія; порушена толерантність до вуглеводів; ожиріння; спадковість. Ступінь впливу кожного із названих факторів та їх комбінація різна. Витрати на лікування, реабілітацію та соціальне забезпечення хворих на хвороби системи кровообігу стають фінансовим тягарем для суспільства.

Серед ймовірних причин захворюваності населення можна назвати високий рівень розвитку промисловості та урбанізації, який створює прискорений, стресовий ритм життя, який негативно впливає на організм людини, підсилює прояви девіантної поведінки, що і являється провокуючим хворобу фактором; старіння нації; не дотримання здорового способу життя. Станом на теперішній час загальновизнано, що епідемія хронічних неінфекційних захворювань, у тому числі і хвороб системи кровообігу, значною мірою пов’язана зі способом життя і виникненням внаслідок цього фізіологічних факторів ризику.

За останні 10 років у нашій країні відзначають невпинну тенденцію до підвищення рівня захворюваності на злоякісні новоутворення із щорічним збільшенням приблизно на 3 %. Злоякісні новоутворення спричиняють більше 15 % усіх смертей і поступаються за цим показником лише серцево-судинним захворюванням. Ризик розвитку онкологічних захворювань становить 27,7 % у чоловіків та 18,5 % у жінок. Щорічна летальність внаслідок онкологічних захворювань, у 2–10 разів перевищує аналогічний показник у розвинених країнах світу. В Україні хворі онкологічного профілю становлять 25 % інвалідів. Результати світових епідеміологічних досліджень злоякісних новоутворень свідчать про швидкі темпи підвищення захворюваності на рак та поширеності злоякісних новоутворень із різким зростанням смертності у віці старше 60 років.

Смертність від хвороб органів травлення посідає четверте місце у структурі смертності населення (після хвороб системи кровообігу, новоутворень і нещасних випадків). У структурі смертності від хвороб органів травлення переважають цироз печінки, панкреатит, ускладнений перебіг виразки шлунка і дванадцятипалої кишки. При вирішенні проблем щодо хвороб органів травлення необхідно орієнтуватися на характер відтворення і втрати здоров’я населення, як важливі критерії економічного і соціального благополуччя суспільства.

Особливість смертності населення від хвороб органів травлення протягом другої декади XXI ст. полягає в тому, що це єдина причина, від якої смертність має виразну тенденцію до зростання.

Факторами ризику виникнення цих захворювань є низька якість харчування, його незбалансованість, незадовільна організація харчування вдома і на роботі, психоемоційне перенапруження, самолікування, пізнє звернення за кваліфікованою медичною допомогою. Симптоми шлунково-кишкового тракту дуже поширені і мають значні економічні та соціальні наслідки.

Спостерігається нівелювання статевих відмінностей в частоті жовчнокам'яної хвороби, виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки; відбувається розширення вікових меж формування патології органів травлення; простежується чітка тенденція до збільшення захворюваності на патологію верхніх відділів шлунково-кишкового тракту.

Інфекційні хвороби залишаються однією з основних причин інвалідності та смертності населення в Харківській області. Підвищення рівня інфекційної захворюваності пов'язане з негативними соціально-економічними змінами в країні, військовими конфліктами, внутрішньою та зовнішньою міграцією, екологічними катаклізмами, появою нових нозологічних форм хвороб.

Зважаючи на те, що інфекційні захворювання найчастіше вражають соціально незахищені верстви населення, стає зрозуміло, чим викликана особлива увага до цих хвороб і в сучасному українському суспільстві.

Слід зазначити, що охорона здоров'я населення – це соціальна проблема, яка величезною мірою залежить від: умов праці, житлово-комунального забезпечення, культури, харчування та доступності і якості медичної допомоги.

З метою забезпечення населення доступною, своєчасною, якісною та ефективною первинною медико-санітарною допомогою та забезпечення керованості та безперервності медичної допомоги на території міста Чугуїв діє КП «Чугуївський міський центр первинної медико-санітарної допомоги» Чугуївської міської ради Харківської області», у структуру закладу входить Фельдшерсько-акушерський пункт в селі Зарожне (с. Зарожне, вул. Молодіжна, 45/1). Стаціонарне медичне обслуговування населення села Тетлега здійснюється в фельдшерсько-акушерському пункті, що розташований в с. Зарожне.

З метою зменшення санітарно-епідеміологічного навантаження на здоров'я населення та для запобігання або ослаблення негативного впливу на комфортність проживання населення села, передбачено озеленення територій санітарно-захисних смуг або розглянути питання по планувальній організації вказаних територій, що забезпечить зниження негативного впливу на житлову забудову до встановлених гігієнічних нормативів, тобто зменшення розмірів санітарно-захисних зон навколо планованого об'єкту.

Основні речовини, що можуть потрапляти в атмосферне повітря від стаціонарних і пересувних джерел на території населеного пункту: оксиди вуглецю, оксиди і діоксиди азоту, метан, ангідрид сірчаний, сажа, залізо та його сполуки, манган та його сполуки, діоксид сірки, фтор і його сполуки, хром та його сполуки, натрію гідроксид, масло мінеральне нафтове, речовини у вигляді суспендованих твердих частинок, мідь та її сполуки, сірчана кислота, бензин (нафтовий малосірчаний), вуглеводні насичені C_{12} – C_{19}, гас, уайт-спірит, ксилол, аміак, сірководень та інші.

Враховуючи вищевикладене, існує можливий ризик впливу на здоров'я населення села Тетлега:

Азоту діоксид – це бурий газ з задушливим запахом. Відчуття запаху та невеликого подразнення в роті виникає при концентрації 0,008 мг/л, а іноді – при 0,0002 мг/л, максимальна невідчутна концентрація – 0,00014 мг/л. Патологічні зміни при отруєнні людини, особливо в органах дихання – повнокров'я та набряки слизових оболонок дихальних шляхів, набряки легенів, мозаїчно розташовані ділянки емфіземи, ателектазу, розрив альвеол. У людей, працюючих при концентрації діоксиду азоту 0,0008-0,005 мг/л біля 3-5 років, виявлені запальні зміни слизової оболонки ясен, хронічні бронхіти, емфізема легенів, пневмосклероз, ускладнений приступами астми, тенденція до брадикардії і гіпотонії, збільшення вмісту гемоглобіну та еритроцитів, прискорення звертання крові та інше.

Оксид вуглецю – отруйний газ без кольору, смаку, з дуже слабким запахом, злегка нагадує запах часнику. Отруйний вплив відомий під назвою «угари», пояснюється тим, що

оксид вуглецю легко з'єднується з гемоглобіном крові та робить його нездатним переносити кисень від легенів до тканин. При вдиханні свіжого повітря утворене з'єднання (карбоксигемоглобін) поступово руйнується, і гемоглобін відновлює здатність поглинати кисень. В повітрі робочої зони ПДК оксиду вуглецю складає 20 мг/м^3. Концентрацію у 300 мг/м3 людина переносить без помітної дії протягом 2-4 годин, концентрація у 600 мг/м3 викликає легке отруєння, у 980 мг/м3 – важке отруєння настає через 10-30 хвилин, у 3600 мг/м^3 – смерть настає через 1-5 хвилин.

Сажа – один з різновидів атомарного вуглецю (*C*) – тонкодисперсний порошок, що утворюється в процесі неповного згорання вуглецевих речовин (і, тому, містить відповідні домішки продуктів сухої перегонки); входить до категорії канцерогенних речовин, бо часточки діаметром менше п'яти мікрометрів не відфільтровуються у верхніх дихальних шляхах (з цієї причини дим дизельних ДВЗ, що складається переважно із сажі, являється більш небезпечним, ніж дим карбюраторних ДВЗ).

За результатами найновіших досліджень, потрапляння сажі в організм може призвести до пневмоконікозу (супроводжується хронічним бронхітом, здатним розвиватися в емфізему; стійким розширенням бронхів; змінами серця), антракозу (ранніми симптомами являються стомлюваність, кашель, біль у грудях і задишка), а також – до хронічних захворювань шлунково-кишкового тракту і хронічного гепатиту.

Сірчистий ангідрид (в перерахунку на діоксид сірки – SO_2) – безбарвний газ з різким запахом, пригнічуючий, діючий на рослинність шляхом порушення функції фотосинтезу (при збереженні протягом 2-3 років в повітрі лісового масиву концентрації SO_2 на рівні 0,23-0,32 мг/м^3 починається усихання хвої, а при 0,5-1 мг/м^3 – листя). При туманах і підвищеній вологості повітря утворює сірчисту кислоту (H_2SO_3), подразнююча дія якої сильніша, ніж у вихідної речовини.

Сприймається органолептично від 0,003 мг/л. Наростання концентрації викликає відчуття колючості в носі, чхання і кашель. При концентрації 20-30 мг/м^3 подразнюється слизова оболонка роту і очей; в роті виникає неприємний присмак.

Сірчистий ангідрид поглинається із вдихуваного повітря вологою поверхнею слизових оболонок з супутнім утворенням сірчистої (H_2SO_3) і сірчаної (H_2SO_4) кислот. Загальний характер впливу – подразнення дихальних шляхів до спазму бронхів (при впливі у вигляді аерозолю, утворюваного при туманах і підвищеній вологості повітря, подразнюючий ефект підсилюється); порушення вуглеводневого і білкового обміну; пригнічення окислювальних процесів у головному мозку, печінці, селезінці, м'язах, подразнення кровоносних органів. Проте, гострі отруєння з летальними випадками зустрічаються рідко.

Отруєння супроводжуються блювотою, утрудненням мови і ковтання. При хронічному отруєнні погіршується нюх і смакове сприйняття; руйнуються зуби; виникають хронічні захворювання дихальних шляхів, які супроводжуються астмоподібними нападами, кон'юнктивітами і (іноді) шлунково-кишковими розладами. У крові спостерігаються зміни числа еритроцитів і нейтрофілів; вмісту гемоглобіну.

Вуглеводні граничні (насичені) (C_{12}-C_{19}) – газоподібні складові (пари) продуктів переробки нафти і кам'яного вугілля (у т.ч. бітум і асфальтобетон). Діють на організм людини як наркотик. ГДК в повітрі робочої зони – 100 мг/м^3. Негативний вплив на організм виражається розвитком гіпоксії внаслідок дефіциту кисню у вдихуваному повітрі, обумовленого підвищеною концентрацією вуглеводневих парів.

Отруєння парами вуглеводнів спочатку проявляється зниженням кров'яного тиску. Потім починаються судоми, при яких дихання підсилюється і частішає з різкими змінами ритму; кров'яний тиск підвищується, а пульс рідшає. Зовні отруйна дія виражається запаленням очей (сльозотеча; кон'юнктивіт), подразненням дихальних шляхів (напади кашлю, набряки) і шкіряного покриву (від простих лущення і виспів до хронічних дерматитів). При дуже високих концентраціях отруєння може розвиватися блискавично з втратою свідомості і смертю.

Наслідками хронічних отруєнь парами вуглеводнів являються функціональні нервові розлади (неврастенія, істерія), що супроводжуються м'язовою слабкістю, млявістю, сонливістю або безсонням.

Залізо та його сполуки (у перерахунку на залізо) – червоно-бурий порошок (Fe_2O_3), нерозчинний у воді.

Як правило, солі заліза виробничих отруєнь не викликають, проте двовалентні сполуки мають певну токсичну дію. Тривалентні сполуки менш отруйні, але можуть викликати опіки у травному каналі і блювоту. Fe_2O_3 у вигляді пилу або диму при тривалому впливі може відкладатися у легенях, викликаючи розвиток специфічного захворювання – сидерозу (що іноді поєднується з туберкульозом). Для сидерозу характерним є мала кількість скарг, бо протікає він при задовільному загальному стані з тривалим збереженням працездатності. Також можливі бронхіт, початкова емфізема, сухий плеврит. Іноді, внаслідок окислення дрібних часточок на поверхні шкіри тильної сторони кисті або на обличчі з'являються невеликі жовті плями, які при припиненні роботи з залізом поступово зникають.

Попереджувальні заходи – пилопригнічення за місцем виділення пилу.

Марганець і його сполуки (у перерахунку на діоксид марганцю) – сріблясто-білий метал (MnO_2), що на повітрі вкривається чорною окисною плівкою і кристалічні речовини, розчинні в кислотах. Це сильні отрути, що впливають на центральну нервову систему і викликають в ній органічні зміни різного ступеню тяжкості. ГДК марганцю, як аерозолю конденсації (у перерахунку на марганець): 0,03 мг/м^3; як аерозолю дезінтеграції (у перерахунку на марганець): 0,2 мг/м^3.

Як правило, отруєння розвивається в результаті хронічного впливу (хоча у даному випадку велике значення має індивідуальна чутливість). При хронічних отруєннях спостерігаються відхилення від нормального функціонування нервової і серцево-судинної систем. Хронічне отруєння за перебігом і тяжкістю має три наступні стадії.

Перша (початкова) стадія зазвичай характеризується функціональними ураженнями центральної нервової системи (іноді – шлунку) і симптомами поліневриту. Скарги на головний біль, запаморочення, стомлюваність, сонливість, відсутність апетиту, печію, болі у кінцівках, парестезію і судоми в них, іноді – на болі в області серця і статеву слабкість.

На другій стадії проявляються ознаки початкової токсичної енцефалопатії (причому іноді – без попередніх симптомів); на фоні початкових симптомів посилюється гіпотонія, змінюється (посилюється чи слабшає) м'язовий тонус; проявляється тремор пальців; зміни у психічній сфері.

Третя стадія (найтяжча) – «марганцевий паркінсонізм». Для неї характерні млявість, апатичність, монотонність і утрудненість мови; різко змінений тонус м'язів (з гіпер- або гіпотонією), при цьому сухожильні рефлекси підвищені. Навіть після припинення захворілим роботи з марганцем і його сполуками, захворювання прогресує.

Фтористі газоподібні сполуки (фтористий водень, чотири фтористий кремній) / у перерахунку на фтор/, фториди, погано розчинні неорганічні (фторид алюмінію, фториди кальцію, гексафторалюмінат натрію) /у перерахунку на фтор/ – HF// Фториди – протоплазматична отрута, що діє на ферменти. У присутності фосфору, фтор вступає у дію з комплексними сполуками магнію, мангану, заліза та іншими біоелементами. В результаті порушується обмін, особливо – вуглеводневий.

Фтористий водень чине переважно подразнюючу дію, що викликає подразнення очей та верхніх дихальних шляхів, кашель, біль у грудях, головний біль. Фтористий водень, внаслідок утворення в організмі токсичного фтор-іона, уражає опорно-руховий апарат, порушує процеси мінерального обміну.

Відтак, інтенсивність праці та параметри мікроклімату впливають на стан людини, що працює в запиленому та загазованому приміщенні. При цьому посилена дихальна діяльність призводить до поглинання підвищених доз повітря, а разом з ним – шкідливих речовин; високі температури повітря посилюють шкідливу дію хімічних речовин на

організм людини. Працівники, які працюють на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці підлягають попередньому та періодичним медичним оглядам.

Зменшення впливу шкідливих речовин на організм зварника досягають застосуванням місцевої та загально обмінної вентиляції, подачею в зону дихання чистого повітря, а також використанням малотоксичних зварювальних матеріалів. Окрім цього, необхідно застосовувати засоби індивідуального захисту органів дихання. До засобів індивідуального захисту органів дихання належать респіратори, промислові протигази та ізолюючі дихальні апарати, які застосовуються для захисту від шкідливих речовин (аерозолів, газів, парів), що знаходяться в навколишньому повітрі. Для захисту очей, шкіряного покриву голови і шиї від випромінювання дуги та від бризок розплавленого металу зварники використовують спеціальні ручні або наголовні щитки (маски).

Гас. Загальний характер дії схожий з бензином, але сильніше подразнює слизові оболонки і шкіру.

При дії на шкіру в результаті безпосереднього зіткнення можуть виникати дерматити, екземи і т.п. При недостатньому захисті тіла шкірні ураження нерідко виявляються майже у всіх робітників. Уражена шкіра може піддаватися грибкової інфекції. При попаданні струменя гасу під тиском на пальці рук в перші години відчувається біль і оніміння, через 2-3 години з'являється різкий набряк, на місці попадання струменя – точковий отвір. Різкі болі і набряк тримаються 8-10 днів. Можливий некроз пошкодженої тканини до севестру.

Пил – маса дрібних часточок мінеральних матеріалів.

Будь-який пил впливає на організм людини негативно. Цей вплив може бути механічним (пошкодження тканин гострими краями мінеральних або металевих часточок), хімічним (отруєння), бактеріологічним (зараження при знаходженні на часточках хвороботворних бактерій) і комбінованим (різноманітні поєднання вищеперелічених впливів). Характер і ступінь вказаних впливів залежить від дисперсності (розміру часточок) пилу, його хімічного складу, біологічного вмісту і електричної зарядженості.

Тонкодисперсний пил (тобто розміром часточок менше 10 мкм) не затримують слизові оболонки, тому його тривале вдихання призводить до захворювань верхніх дихальних шляхів (бронхіту, катару, бронхіальної астми) і легенів (пневмоконікозів, найнебезпечнішим з яких являється силікоз легенів, що викликається пилом, який містить SiO_2). Навіть короткочасно підвищена запиленість може спровокувати таке запалення з'єднувальної оболонки очей, як кон'юнктивіт (у т.ч. вірусний), який за певних умов може погіршувати зір і навіть перейти у трахому. Пил також пригнічуючи діє на антибіотичні функції шкіряних покривів, а його органічна складова – на імунну систему організму в цілому. Результатом є різного роду алергічні захворювання (риніт, кон'юнктивіт, бронхіт, астма, різноманітні дерматологічні подразнення).

Силікоз (найтиповіший результат вдихання пилу, що містить SiO_2) проявляється у вигляді фіброзу легенів – своєрідного розростання в них з'єднувальної тканини. Результатом є пригнічення основної (дихальної) функції легенів. Розвивається, як правило, повільно, проте при підвищених концентраціях SiO_2, дрібної дисперсності часточок та індивідуальної схильності (тривале сприйняття і ранній вік його початку; знижена природна здатність дихальних шляхів до самоочищення і перенесені хвороби – в т.ч. гострі інфекційні; несприятливий тип дихання і наявність шкідливих звичок), може певним чином прискорюватися. Найчастішими ускладненнями силікозу є різновид туберкульозу легенів, який називається силікотуберкульоз.

Загальними заходами щодо попередження впливу пилу для всіх місць його ймовірного виділення являються зниження утворення пилу і виділення його в повітряне середовище; очистка промислових викидів від пилу і пригнічення виділеного пилу; застосування респіраторів і спецодягу працюючими; вентиляція робочих приміщень.

Метан (*CH_4; «болотний» або «рудничний» газ*). Безбарвний задушливий газ без

смаку і запаху; горить безбарвним полум'ям; у співвідношенні з повітрям 1:9 – вибухонебезпечний. Небезпека задушення зменшується тим, що метан легше повітря (людина, що втратила свідомість, падаючи, попадає в шар повітря з меншою концентрацією метану).

Невідкладна допомога при задусі: винести потерпілого з загазованого приміщення на свіже повітря, звільнивши від частин одягу, що заважають дихати; покласти з припіднятими ногами; зігріти тіло (обкласти грілками); оберігати від застуди; викликати лікаря. При відсутності дихання негайно (до прибуття лікаря) після звільнення порожнини рота й дихальних шляхів від слизу й блювотних мас почати штучне дихання по методу «з рота в рот» з наступним використанням апаратів штучного дихання (не припиняючи його до появи спонтанного подиху).

Закис азоту (N_2O). Безбарвний газ із слабким приємним запахом.

При високих температурах – сильний окислювач. У суміші із воднем, аміаком або окисом водню та декількома іншими речовинами вибухає, із водою, розчином кислот та лугів не реагує. У великих концентраціях визиває задуху внаслідок витіснення кисню з легенів. В суміші із киснем – легкий наркотик.

Газова суміш, яка містить 20, 30 та 50 % закису азоту, вибірково погіршують пам'ять.

Заходи попередження. Загальні міри для всіх місць одержання та можливого виділення речовини: герметизація апаратури, швидке очищення повітря.

Двоокис вуглецю (CO_2). Безбарвний газ кислуватого присмаку.

Хімічно – достатньо інертний. При великих температурах – відновлюється у СО за допомогою заліза, цинку та декількох інших металів.

Наркотик, подразнює шкіру та слизові оболонки. У малих концентраціях збуджує дихальний центр.

Вдихання 0,25-1,0 % CO_2 супроводжується зміною функції зовнішнього дихання та кровообігу, викликає головний біль, подразнення верхніх дихальних шляхів, почуття тепла в груді, збільшення легеневої вентиляції за рахунок почастішання та поглиблення дихання. При 7,0 % газу та вище, до цього приєднується пітливість, шум у вухах, почастішання серцебиття, головокружіння, можливе психічне збудження, блювання, пониження температури тіла, порушення зору.

При перебуванні людей у зачинених приміщеннях, болісні явища з’являються як внаслідок надлишку двоокису вуглецю, так і через не достатку кисню.

Дія на шкіру при перебуванні у приміщенні з високим вмістом газу – почервоніння шкіри, відчуття поколювання, та тепла, виділення поту.

Невідкладна терапія: свіже повітря, кисень. При порушенні дихання – штучне дихання, камфора, кофеїн.

До чинників, шо впливають на стан здоров’я населення, які стосуються ДДП, можна віднести: забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов території для проживання населення та забезпечення установами громадського обслуговування. Забезпечення санітарно-гігієнічних умов реалізується шляхом повного охоплення території об’єктами та мережами інженерної інфраструктури, зокрема централізованого водопостачання та водовідведення побутових і поверхневих (дощових) стічних вод, санітарного очищення території. Забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності виробничо-комунальних зон із сельбишною та ландшафтно-рекреаційною зонами, як на існуючих так і на перспективних ділянках містобудівного освоєння. Реалізація цих завдань передбачає визначення комплексу інженерних заходів з досягнення якості постачання комунальних послуг.

Ймовірні зміни стану здоров'я населення, якщо ДДП не буде затверджено

Виконання всіх заходів та проєктів ДДП забезпечить послаблення можливого впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я населення. З метою підвищення доступності, ефективності та якості медичного обслуговування населення Генеральним планом заплановані заходи щодо реконструкції та/або капітального ремонту лікарняних закладів.

Якщо ДДП не буде впроваджений неповний рівень забезпечення території системами інженерної інфраструктури може призвести до негативних відхилень у стані здоров'я населення.

Фізичні фактори впливу (шумове, вібраційне, світлове, теплове та радіаційне навантаження, випромінення)

Джерелами зовнішнього техногенного шумового та вібраційного навантаження в на території проектування є транспорт (автомобільний), та комунальні об'єкти.

В межах території населеного пункту знаходиться автомобільні дороги, проїзди та інші промислові підприємства.

Враховуючи це необхідно здійснити благоустрій вуличної мережі та дотримуватись нормативних вимог щодо акустичного режиму на території населеного пункту, що забезпечить позитивний режим на території населеного пункту. Джерела шуму та вібрації на об'єктах за своїм рівнем звукового навантаження не перевищуватиме нормативних рівнів звукового тиску у відповідності санітарним нормам допустимого шуму на території житлової забудови, відповідно до вимог статті 24 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення».

Система організації руху та реконструкція вуличної мережі, з визначенням червоних ліній, спрямована на вирішення акустичної транспортної проблеми. Відповідно до вимог ДСП 173-96 Планувальні рішення вулично-дорожньої мережі повинні виключати перевезення промислових і будівельних вантажів, транзитні транспортні потоки на сельбищних територіях.

Для зменшення акустичного навантаження на здоров'я населення від автодороги за можливості необхідно застосовувати транспортні засоби із мінімальним рівнем шуму, проведення ремонтно-будівельних робіт вулиць і доріг, поліпшення якості дорожнього покриття, створення придорожніх захисних зелених насаджень та дотримання правил землекористування в межах захисних смуг доріг.

Можливі джерела світлового навантаження, ультразвукового та іонізуючого випромінювання на території населеного пункту відсутні.

Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря в Харківській області зумовлено наявністю підприємств, організацій та установ, що використовують радіоактивні речовини у відкритому вигляді. На території села Тетлега Чугуївського району Харківської області відсутні підприємства, організації та установи, які використовують радіоактивні речовини.

Територія проектування не відноситься до територій, забруднених у результаті аварії на ЧАЕС (Відповідно Постанови Кабінету Міністрів України від 23.07.1991 № 106 та від 29.01.1994 № 600).

Природна радіоактивність середовища не перевищує допустимих значень, техногенні джерела радіаційного забруднення відсутні. Природні виходи радону не зареєстровані. Природна радіоактивність не перевищує допустимі норми. Стан радіаційної безпеки села задовільний.

Електропостачання об'єктів визначається на наступних стадіях проектування. В межах території ДПТ проходять лінії низької напруги (0,4 кВ), охоронна зона яких становить 2м; повітряні ЛЕМ високих напруг (6 кВ, 10 кВ), охорона зона – 10 м; підземні ЛЕМ низької напруги (0,4кВ), охорона зона – 1м.

Нешкідливі для людей рівні інтенсивності електромагнітних випромінювань встановлені «Державними санітарними нормами і правилами захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань», Київ, наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.08.1996 № 239. В електричній мережі напругою більше 1000 В можуть утворювались електромагнітні поля частотою 50 Гц, які чинять теплову і іншу дію, що виявляється в різного роду порушеннях життєдіяльності організму людини.

Електромагнітні випромінювання можуть шкідливо впливати на навколишнє середовище при використанні струму промислової частоти напругою 220 кВ і більше. Тому необхідно враховувати вимоги постанови Кабінету Міністрів України від 04.03.1997 № 209 «Про затвердження Правил охорони електричних мереж» щодо дотримання охоронних зон, так як дані обмеження встановлюються для постійного фактору присутності.

З метою зменшення електромагнітного навантаження на здоров'я населення необхідно проводити ремонт та обслуговування існуючих повітряних ліній електромереж та обладнання, заміну зношеного та морально застарілого обладнання, а також розглянути можливість щодо впровадження енергозберігаючого обладнання та технологій.

Ймовірні наслідки, якщо ДДП не буде затверджено

При неприйнятті рішень ДДП фізичні фактори впливу на території села Тетлега залишаться без змін, що може негативно позначатися на стані здоров'я місцевих мешканців. Зношеність електричних мереж може провокувати аварії, окрім того, розірвання, падіння електричних кабелів можуть становити небезпеку для мешканців в плані раптового ураження струмом. Без проведення ремонту та обслуговування існуючих повітряних ліній електромереж та обладнання, без проведення ремонтно-будівельних робіт вулиць і доріг, поліпшення якості дорожнього покриття, без створення придорожніх захисних зелених насаджень та без озеленення територій санітарно-захисних зон електромагнітне та акустичне навантаження залишаться на сталому рівні. Саме тому запропоновані рішення ДДП необхідно обов'язково вживати.

Соціально-економічні проблеми та ризики території, що розглядаються:

- старіння населення, зростання демографічного навантаження на осіб працездатного віку, поступове зменшення кількості населення;
- недостатня кількість місць прикладання праці, в результаті мешканці села здійснюють щоденні трудові поїздки в інші населені пункти;
- відставання рівня розвитку соціальної сфери від потреб населення;
- недостатній розвиток інженерно - транспортної інфраструктури;
- невирішеність проблем утилізації твердих побутових відходів, санітарної очистки населеного пункту тощо.

Головним завданням соціально-економічного розвитку населеного пункту на перспективу є створення повноцінного середовища життєдіяльності населення села на основі раціонального використання його ресурсного потенціалу, а також вдосконалення та розвиток інженерної інфраструктури й головне – збереження природних об'єктів з метою створення оптимального екологічного стану в населеному пункті.

Враховуючи вищевикладене, загальний стан навколишнього середовища села Тетлега Чугуївського району Харківської області можна вважати задовільним.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Генеральний план території є містобудівною документацією місцевого рівня, яка визначає територіальний розвиток населеного пункту та стратегію розвитку всіх сфер його життєдіяльності на тривалий період з метою досягнення стабільного, сталого розвитку господарського комплексу, і на цій основі – забезпечення всіх соціальних потреб його мешканців.

ДДП «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області», розроблений з метою забезпечення містобудівними засобами сприятливих умов проживання населення, сталого соціально-економічного, екологічного, інженерно-технічного та архітектурно-просторового розвитку населеного пункту, виявлення та уточнення територіальних ресурсів для містобудівного використання, визначення всіх планувальних обмежень використання території, сприяння поліпшенню стану навколишнього середовища, визначення містобудівних умов і обмежень забудови, тощо.

У складі генерального плану населеного пункту здійснено збір та комплексний аналіз вихідних даних, аналіз існуючого використання території з відображенням меж земель різних категорій, меж обмежень, які диктують певні регламенти щодо використання земельних ділянок, меж територій об'єктів різного функціонального призначення, меж зон з особливими умовами використання територій, розроблені пропозиції щодо перспективного розвитку населеного пункту.

Генеральним планом визначені: межі та території населеного пункту; заходи з охорони навколишнього середовища; сучасний стан та перспективи господарського комплексу села; прогноз чисельності населення; обсяги та розміщення нового житлового будівництва; інженерне обладнання території; інженерна підготовка та захист території; розвиток транспорту, вулично-дорожньої мережі; ефективна планувальна організація території населеного пункту, тощо.

ДДП вирішують основні принципові питання з планування території і не можуть бути використані замість спеціальних проєктів, схем та програм розвитку галузей економіки, охорони навколишнього середовища та здоров'я населення, пам'яток культурної спадщини, інженерного захисту й підготовки території, розвитку систем транспорту, безпеки та організації дорожнього руху, інженерного обладнання тощо.

Генеральний план розроблений на замовлення Зарожненської сільської ради XLIV сесії VII скликання від 25 лютого 2019 року (правонаступник – Чугуївська міська рада); з урахуванням рішень Схеми планування Харківської області, затвердженої рішенням III сесії VI скликання Харківської обласної ради від 23.12.2010 № 30-VI, у відповідності до ДБН Б.1.1-14:2012 «Склад та зміст генерального плану території».

Генеральним планом максимально враховані існуюча забудова, інженерно-транспортна інфраструктура та структура зелених насаджень населеного пункту.

Фінансування містобудівного розвитку в нових умовах здійснюється не тільки з коштів місцевого та державних бюджетів, але в основній своїй частині – за рахунок позабюджетних інвестицій у розвиток території: будівництво, реконструкцію та модернізацію об'єктів інженерної інфраструктури. Таким чином, при підготовці містобудівних рішень поряд з суспільними і державними інтересами найважливішими стають напрями та об'єкти містобудівного розвитку, яким віддають перевагу інвестори, що і визначає ринковий попит на земельні ділянки з розміщеними на них об'єктами нерухомості, або пропозиції їх будівництва.

З метою збереження балансу державних, суспільних та приватних інтересів, запропоновані у складі генерального плану містобудівні рішення підлягають громадському обговоренню.

Таким чином, генеральний план, що визначає стратегію і тактику розвитку території, стає важливим документом суспільної злагоди. При цьому генеральний план не є документом прямої дії, звернений безпосередньо до споживача, а слугує підставою і керівництвом до дії при розробці документів про забудову території і правил землекористування тощо.

Проєктні рішення, прийняті при розробленні генерального плану села Тетлега, відповідають вимогам екологічних, санітарно-гігієнічних, протипожежних та інших норм, діючих на території України і забезпечують безпечне для життя і здоров'я проживання людей при дотриманні передбачених коригуванням генерального плану заходів.

Розрахунковий період генерального плану – до 2044 року.

Згідно генерального плану основними пріоритетами подальшого розвитку села Тетлега є:

- створення комфортних умов для проживання населення;
- вдосконалення системи обслуговування, благоустрою та інженерно-транспортної інфраструктури;
- залучення інвестицій в сферу виробництва і обслуговування;
- активне сприяння приватній ініціативі в підприємницькій діяльності, малому бізнесу.

Перспективи розвитку села Тетлега визначаються в залежності від конкретних територіально-планувальних ресурсів, положення в системі розселення, наявності і розподілу трудових ресурсів, враховуючи всі наявні фактори, які створюють певні обмеження для розвитку села.

Земельні ресурси та ґрунти

Генеральним планом передбачається перспективний економічний і соціальний розвиток населеного пункту завдяки створенню нових підприємств з обслуговування, розвитку ландшафтно-рекреаційних територій та інше.

Площа та структура територій, запропонованих для розширення населеного пункту з існуючої площі 260,89 га, до проєктної площі 94,22 га становить 355,11 га.

Таблиця 3.1 Техніко-економічні показники території села Тетлега.

Назва показника	Одиниця виміру	Існуючий стан	Розрахунковий термін
Територія в межах населеного пункту, всього:	га	260,8665	355,11
у т. ч.: житлової забудови, всього:	га	13,33	20,2824
садибної	га	13,33	20,2824
Громадської забудови, всього	га	-	0,34
Виробничої, всього	га	1,4	1,2
Комунально-складська, всього	га	0,71	1,40
Транспортної інфраструктури, всього	га	18,7	31,2981
Ландшафтно-рекреаційної та озелененої, всього	га	25,38	43,2454
в т. ч. загального користування	га	24,30	29,8624
Водних поверхонь	га	-	11,7876
Сільськогосподарських угідь, всього	га	196,95	245,55

На основі проведеного комплексного містобудівного аналізу території села Тетлега генеральним планом, як одним з основних напрямків розвитку населеного пункту, передбачається упорядкування функціональних зон – житлової, установ обслуговування, виробничої, комунально-складської, зелених насаджень загального користування.

Село Тетлега у містобудівному плані – населений пункт з сформованою внутрішньою функціональною структурою. Генеральним планом передбачено впорядкування цієї структури. Також ДДП передбачено створення установ обслуговування, які на даний час відсутні, але є необхідними для нормального функціонування села.

Вигідне географічне положення та наявність зручних транспортних зв'язків визначає інвестиційну привабливість території населеного пункту.

Генеральним планом пропонується впорядкувати території за рахунок виділення ділянок під забудову (розширення меж населеного пункту, виділення земель під житлову забудову, сприяння підведення інженерної інфраструктури до житлових кварталів, розбудова об'єктів соціальної інфраструктури). Це покращить міжселищні зв'язки, створить умови для успішного розвитку території, покращить інвестиційну привабливість, створить нові робочі місця.

Генеральним планом передбачається централізована система водопостачання на господарсько-питні та протипожежні потреби села. З цією метою необхідно виконати заходи по розвитку водопровідної мережі шляхом будівництва кільцевої мережі водопроводів. Джерелом водопостачання слугує подача води по магістральному трубопроводу з півночі населеного пункту та існуюча свердловина.

Для одержання споживачами води гарантованої якості, технологічні схеми, конструкції, матеріали та устаткування, що приймаються, повинні забезпечувати безвідмовність функціонування мереж, споруд та систем протягом розрахункового строку їх експлуатації, ремонтну здатність споруд, бути економічними та ефективними.

Водопровідна мережа запроектована кільцева діаметром 110 мм з труб ПЕ100 SDR17. На мережі водопроводу в колодязях передбачається встановлення водорозбірної колонки з радіусом дії не більше ніж 100 м.

Впровадження планованої діяльності по будівництву трубопроводів для транспортування води може мати значний вплив на довкілля (пункти 3, 10 частина 3 статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»).

Для очищення господарсько-побутових стічних вод передбачено очисні споруди повного біохімічного очищення з використанням очисних установок. Остаточний вибір установок для очищення пропонується здійснити на подальших стадіях проектування. Після очищення стічні води передбачається скидати у водні об'єкти за межами села.

Впровадження господарської діяльності, з прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду може мати значний вплив на довкілля (пункти 10, 13 частина 3 статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»).

Ймовірний вплив на ґрунтовий покрив відбудеться при будівельних роботах, прокладанні інженерних комунікацій та вертикальному плануванні території. Порушені території підлягають рекультивації. Також, відбудеться антропогенна трансформація існуючого рельєфу території від планувальних робіт. З огляду на тимчасовий характер впливу та його локальність, вплив приймається, як допустимий.

Рослинний та тваринний світ

Існуючі багаторічні зелені насадження загального користування, які знаходяться на території населеного пункту орієнтовною площею 24,30 га не пошкоджені та являють собою цінність для поліпшення мікроклімату, максимально зберігаються.

Флора та фауна природних видів вже істотно змінена або зникла з часів використання земельних ресурсів в межах населеного пункту за цільовим призначенням. В межах території села Тетлега об'єкти природно-заповідного фонду відсутні.

ДДП не передбачається реалізація заходів, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі чи заплановані до заповідання території та об'єкти природно-заповідного фонду.

Ймовірний вплив Реалізація рішень ДДП не матиме суттєвого впливу на зміни та динаміку розвитку природних популяцій навколо території планування та на території

громади в цілому. Помірний вплив на тваринний світ відбуватиметься за рахунок техногенного шуму від будівельної техніки та механізмів. Але такий вплив носитиме тимчасовий характер, припиняється по закінченню будівельних робіт. Новостворені підприємства з обслуговування можуть стати джерелами техногенного шуму, вплив на рослинний та тваринний світ в межах населеного пункту оцінено, як допустимий.

Геологічні та гідрографічні умови

Ймовірний вплив У процесі прокладання трубопроводів для транспортування води очікується вплив на геологічне середовище у вигляді порушення геологічного розрізу буровим інструментом.

Вплив на навколишнє природне середовища планованої діяльності по прокладанню трубопроводів необхідно оцінити під час здійснення процедури оцінки впливу на довкілля. Звітом про СЕО надаються рекомендації щодо обов'язкової оцінки впливу на довкілля планованої діяльності по прокладанню трубопроводів, видобуванню корисних копалин.

Водні ресурси

Територія села Тетлега на даний час частково забезпечена мережами та спорудами централізованого водопостачання. Враховуючи містобудівну ситуацію та сприятливі санітарні, топографічні та гідрогеологічні умови даним генеральним планом заплановане будівництво централізованої системи водопостачання з прокладанням водоводів у межах проєктних червоних ліній вулиць. Передбачається влаштування об'єднаної системи водопостачання на господарсько-питні та протипожежні потреби. Для забезпечення питною водою пропонується користуватися існуючою артезіанською свердловиною.

Поверхневі води села представлені річкою Тетлега. Ставки, що знаходяться поруч з межами населеного пункту площею менше 3 га. ДДП визначені межі прибережних захисних смуг поверхневих водних об'єктів на території села.

Проєктом пропонується охоплення усіх проєктних та існуючих територій села централізованим каналізуванням. Такі види планованої діяльності, як реконструкція у населених пунктах споруд для очищення стічних вод, ймовірніше проводяться на землях водного фонду та найчастіше призводять до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти.

Слід зазначити, що відповідно до вимог статті 105 Водного кодексу України – всі свердловини на воду, не придатні для експлуатації, покинуті спостережні та пошукові свердловини на всі види корисних копалин, а також вертикальні й інші гірничо-пошукові та експлуатаційні гірничі виробки і покинуті криниці повинні бути затампоновані чи ліквідовані.

Впровадження господарської діяльності, що призводить до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, впровадження планованої діяльності з прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду, ліквідаційний тампонаж артезіанських свердловин може мати значний вплив на довкілля (пункти 1, 10, 13 частина 3 статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»).

Слід зазначити, що роботи на землях водного фонду повинні проводитися з обмеженнями відповідно до вимог статті 89 Водного Кодексу України. У прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах забороняється:

1) розорювання земель (крім підготовки ґрунту для залуження і залісення), а також садівництво та городництво;
2) зберігання та застосування пестицидів і добрив;
3) влаштування літніх таборів для худоби;
4) будівництво будь-яких споруд (крім гідротехнічних, навігаційного призначення, гідрометричних та лінійних), у тому числі баз відпочинку, дач, гаражів та стоянок автомобілів;
5) миття та обслуговування транспортних засобів і техніки;
6) влаштування звалищ сміття, гноєсховищ, накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, кладовищ, скотомогильників, полів фільтрації тощо.

Об’єкти, що знаходяться у прибережній захисній смузі, можуть експлуатуватись, якщо при цьому не порушується її режим. Замовник зобов’язаний:

- виконувати заходи щодо охорони земель від ерозії, підтоплення, забруднення відходами виробництва, хімічними і радіоактивними речовинами та від інших процесів руйнування;
- суворо дотримуватися встановленого режиму для прибережних захисних смуг;
- запобігати проникненню у водні об’єкти стічних вод, пестицидів і добрив через прибережні захисні смуги.

Звітом про СЕО надаються рекомендації щодо дотримання господарського режиму в межах прибережних захисних смуг на території села.

З метою недопущення забруднення водних ресурсів та ґрунтів ДДП передбачено реалізацію заходів з інженерної підготовки території, що включають в себе як загальні – вертикальне планування, організацію відведення поверхневих (дощових і талих) стічних вод так і спеціальні – інженерний захист від підтоплення, затоплення, освоєння заболочених територій, боротьба з ярugами.

Роботи в межах земель водного фонду (прибережна захисна смуга та водна поверхня) потребують отримання дозволу згідно постанови Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 № 557 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення робіт на землях водного фонду». Дозвіл видається Держводагентством за погодженням з Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України. При цьому гарантується недопущення:

- порушення стійкості прибережних схилів (берегообвали, ерозійні та зсувні процеси, осідання);
- зосередження будь-яких забруднюючих речовин, сміття, деревини тощо;
- утворення перетинів водних потоків;
- перекриття течії води через водопропускні споруди різних типів та прогони мостів;
- затоплення та підтоплення прибережних територій.

Звітом про СЕО надаються рекомендації щодо реалізації заходів, спрямованих на поліпшення стану водних ресурсів, зокрема:

- сприяння розробки та встановлення прибережних захисних смуг навколо поверхневих водних об’єктів;
- отримання дозволу на спеціальне водокористування (в разі провадження господарської діяльності, що призводить до скидання забруднюючих речовин у водні об’єкти);
- отримання дозволу на проведення робіт на землях водного фонду (в разі провадження планованої діяльності в межах прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм).

Для забезпечення населення села Тетлега якісною питною водою (на теперішній час частина населення користується шахтними та трубчастими колодязями) містобудівною документацією передбачається продовження експлуатації існуючої артезіанської свердловин та будівництво трубопроводів для забезпечення потреб проектної житлової та громадської забудови, що дозволить знизити вплив на підземні водні ресурси на території населеного пункту.

В залежності від ступеня захищеності підземного водозабору, ризику мікробного та хімічного забруднення, особливостей санітарних, гідрогеологічних і гідрологічних умов, а також характеру забруднюючих речовин встановлюються межі зон санітарної охорони (далі – ЗСО) та їх окремих поясів. Радіус першого поясу зони санітарної охорони водозабірних свердловин згідно Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів 173-96 та ДБН В.2.5-74.2013 «Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування» становить 30 м (для захищених ґрунтів). Відповідно до розділу 15.1 ДБН В.2.5-74.2013 «Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди» для водозабірних споруд, розташованих на території об’єкта, на якій неможливе забруднення ґрунту та підземних вод, а також для водозабірних споруд, розташованих у

сприятливих санітарних, топографічних та гідрогеологічних умовах, розмір першого поясу ЗСО допускається зменшувати, але він повинен становити не менше ніж 15 м. В даному випадку водозабірна свердловина розташована на території об'єкту, на якій неможливе забруднення ґрунту та підземних вод, також ділянка розташована у сприятливих санітарних, топографічних та гідрогеологічних умовах, тому рішенням генерального плану встановлюється розмір першого поясу зони санітарної охорони водозабірної свердловини радіусом 30 м.

Слід зазначити, що необхідно виконати вимоги Водного кодексу України щодо здійснення планування, огородження, озеленення та монтування охоронної сигналізації; каналізування будівель з відведенням стічних вод на очисні споруди.

Звітом про СЕО надаються рекомендації щодо обов'язкового отримання дозволу на спеціальне водокористування – на забір води з водних об'єктів (забір води з артезіанських свердловин) із застосуванням споруд або технічних пристроїв.

З метою захисту підземних вод від можливого забруднення необхідно здійснити організацію зон санітарної охорони підземних джерел – артезіанських свердловин та дотримання відповідного охоронного режиму в її межах.

Зони санітарної хорони для підземного джерела (свердловини) повинна складатися з трьох поясів:

- перший пояс (пояс суворого режиму), який включає територію розташування водозабірних споруд;
- другий і третій пояси (пояси обмежень і спостережень), які включають територію, яка призначається для охорони джерел водопостачання від мікробного (другий пояс) та хімічного (третій пояс) забруднення.

Другий і третій пояси – пояси обмежень, що включають територію, з якою в силу природних умов (поверхневий стік, гідрогеологічні умови) і в результаті промислового будівництва, побутового та іншого використання може бути пов'язано погіршення якості води в місці її забору з джерела.

Звітом про СЕО надаються рекомендації щодо виконання розрахунку другого і третього поясів, що включають територію, з якою в силу природних умов (поверхневий стік, гідрогеологічні умови) і в результаті промислового будівництва, побутового та іншого використання може бути пов'язано з погіршенням якості води в місці її забору з джерела. Дані пояси визначаються гідродинамічним розрахунковим шляхом. Другий пояс – зона мікробного забруднення, включає територію, призначену для попередження забруднення води джерел водопостачання. Другий пояс враховує час виживаності мікроорганізмів. Третій пояс – зона хімічного забруднення, виходячи з умови дальності його поширення, приймаючи стабільним його складу у водному середовищі. У кожному з трьох поясів, а також в межах санітарно-захисної смуги, відповідно їх призначенню, встановлюється спеціальний режим і визначається комплекс заходів, спрямованих на попередження погіршення якості води.

Розрахунок зон санітарної охорони водозабірних свердловин, визначення меж зон санітарної охорони водного об'єкту (свердловини) необхідно провести під час здійснення процедури оцінки впливу на довкілля. Звітом про СЕО надаються рекомендації щодо обов'язкової оцінки впливу на довкілля планованої діяльності з відновлення водозабірної свердловини, видобуванню корисних копалин.

З приводу організації відведення та очищення поверхневих (дощових і талих) стічних вод з території села слід зазначити, що вимогами статті 70 Водного кодексу України – скидати стічні води, використовуючи рельєф місцевості (балки, пониззя, кар'єри тощо), забороняється.

Враховуючи вищевикладене, звітом про СЕО надаються рекомендації щодо обов'язкового відведення та очищення поверхневого стоку з території населеного пункту у відповідності до вимог діючого природоохоронного законодавства та встановлення очисних споруд зливної каналізації.

Ймовірний вплив З метою покращення екологічного стану поверхневий водних об’єктів на території села, ДДП запланована реалізація заходів щодо створення водоохоронних зон, винесення об’єктів забруднення з прибережних смуг та ліквідаційний тампонаж артезіанських свердловин проводяться з метою охорони поверхневих водних об’єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності та задля недопущення забруднення підземних водних ресурсів.

Якщо вищезазначені рішення генерального плану не будуть реалізовані, подальший розвиток території села Тетлега може спричинити техногенне навантаження на водні ресурси. Зокрема відсутність споруд для очищення стічних вод, водопровідних та каналізаційних мереж, споруд для збирання, очищення та використання вод поверхневого стоку може призвести до забруднення поверхневих та підземних водних ресурсів. Негативний вплив на водні ресурси під час реалізації рішень генерального плану не очікується.

Атмосферне повітря

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел наявних підприємств формують загальний якісний склад атмосферного повітря на території села Тетлега.

Головними пересувними джерелами забруднення атмосферного повітря на території, що розглядається генеральним планом є автомобільний транспорт, в викидах якого містяться наступні забруднюючі речовини: оксиди вуглецю, оксиди і діоксиди азоту, різні вуглеводні, сірчистий ангідрид, сажу, пил та інші.

В населеному пункті зовнішній транспортний зв'язок забезпечується районними автомобільною дорогою загального користування місцевого значення:

- С212609 Під’їзд до с. Тетлега – 1,2 км.

Система планувальних обмежень, що регламентує проєктні рішення генерального плану, представлена санітарно-захисними зонами, охоронними зонами, прибережними захисними смугами, системою зелених насаджень різного виду використання. Проєктні рішення повинні враховувати дані планувальні обмеження.

Враховуючи вищевикладене, ДДП не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів в атмосферне повітря.

Під час проведення будівельних робіт, що передбачені рішеннями ДДП, в атмосферне повітря можуть викидатися наступні забруднюючі речовини:

- оксид та діоксид вуглецю, оксиди азоту, ангідрид сірчистий, вуглеводні граничні C_{12}-C_{19}, метан, бенз(а)пірен, сажа (при роботі двигунів внутрішнього згоряння будівельної техніки);
- заліза оксид, марганцю діоксид (при електрозварюванні);
- заліза оксид, марганцю діоксид, оксиди азоту, вуглецю оксид (при газовій різці металу);
- сольвент, уайт-спірит, аерозоль фарби (при фарбувальні).

З метою зниження забруднення атмосферного повітря на території, що аналізується Генеральним планом, передбачено комплексний благоустрій і озеленення території з улаштуванням: автопроїздів з асфальтобетонним покриттям; встановлення контейнерів для сміття та урн.

Звітом про СЕО надаються рекомендації щодо обов’язкового отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел підприємств розташованих на території села Тетлега, а також вжиття заходів щодо охорони атмосферного повітря у відповідності до вимог Закону України «Про охорону атмосферного повітря».

Ймовірний вплив Проведення будівельних робіт супроводжується роботами, в процесі яких забруднюється атмосферне повітря. Найбільший вплив чинять будівельні машини та обладнання. Всі будівельні роботи мають пересувний характер, виконуються послідовно. Такі джерела умовно можна віднести до джерел нерегулярного забруднення атмосфери, тобто викиди в атмосферу забруднюючої речовини проводяться через нерівномірні проміжки часу. Характерною особливістю цих викидів є мала часова тривалість. Даний вид забруднення носить тимчасовий характер і обмежується терміном будівництва, тому вплив оцінений як допустимий.

Крім того, ДДП заплановано реалізація рішення щодо розроблення проєктів організації та скорочення санітарно-захисних зон від існуючих підприємств, що межують із житловою забудовою, а також приведення санітарно-захисних зон до нормативних параметрів.

Також генеральним планом передбачається капітальний ремонт доріг, озеленення зовнішніх доріг та санітарно-захисних зон, інші заходи з обслуговування автомобільного транспорту, що покращить стан атмосферного повітря на території села.

Поводження з відходами

Для підтримки задовільного санітарного стану території села утворюється система очистки від твердих побутових відходів шляхом їх вивозу відповідно договорів з комунальними службами району. Збір твердих побутових відходів передбачений роздільний з облаштуванням майданчика обладнаного для розміщення контейнерів для тимчасового зберігання ТПВ. Організація збору і вивезення ТПВ здійснити в відповідності до вимог Закону України «Про відходи».

З метою реалізації вимог Закону України «Про відходи» заплановано визначення технологічних схем роздільного збирання побутових відходів з урахуванням річної норми надання послуг з вивезення побутових відходів, складових, що входять до побутових відходів, потреби у вторинних енергетичних та матеріальних ресурсах, органічних добривах, економічних факторів та інших вимог.

На території села не має місця утилізації та переробки побутових відходів. Для збирання і тимчасового зберігання відходів ДДП запропоновано відведення спеціально обладнаних місць та встановлення контейнерів на асфальтових або бетонних майданчиках. Вивезення відходів на перспективу передбачено на існуюче звалище відходів (за межами села Кам’яна Яруга), спеціалізованою організацією Комунальним підприємством «Чугуївський комунальний комплекс» за умови укладання договорів. Розміщення ділянок для утилізації та захоронення ТПВ на території населеного пункту не передбачається.

Також відповідно до Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року необхідно розглянути можливість впровадження системного підходу до поводження з відходами на державному та регіональному рівнях, зменшення обсягів утворення відходів шляхом збільшення обсягу їх переробки та повторного використання. Шляхом розроблення відповідного законодавства; покращення стану навколишнього природного середовища, а також санітарного та епідемічного благополуччя населення. Також планується залучення інвестицій у сферу поводження з відходами, а відтак створення сучасної інфраструктури, запровадження новітніх технологій, зменшення обсягів їх захоронення на полігонах тощо. Зокрема, Стратегія передбачає створення до 2030 року 800 нових потужностей із переробки вторинної сировини, утилізації та компостування біовідходів, зменшення загального обсягу захоронення побутових відходів з 95% до 30%, мінімізацію загального обсягу відходів, що захоронюються, з 50% до 35%, а також створення мережі з 50 регіональних полігонів, які відповідатимуть вимогам 31-ої Директиви ЄС. Для забезпечення моніторингу та контролю поводження з відходами буде діяти інформаційна система, яка включатиме відомості про номенклатуру та кількість відходів, що утворюються, перероблюються, утилізуються та видаляються. Також буде обліковано суб'єкти господарювання, що надають такі послуги. Важливим інструментом контролю стане створення Національного реєстру джерел утворення відходів, потужностей у сфері поводження з ними та системи звітності суб'єктами господарювання.

ДДП пропонується запровадження роздільного збору побутових відходів в окремі контейнери (скла, пластмаси, паперу, металевих банок, харчових відходів, тощо), що дасть можливість вилучення за призначенням вторинних матеріалів з подальшим їх переробленням за відповідними технологіями на спеціалізованих підприємствах та організувати утилізацію ТПВ з попереднім обробленням побутових відходів відповідно до вимог Закону України «Про відходи». Планово-регулярна система очищення повинна забезпечити своєчасний збір, оброблення і вивезення решти відходів після оброблення на зовнішній полігон твердих побутових відходів. Послуги з вивезення твердих відходів планується надавати за планово-регулярною схемою.

Ймовірний вплив Протягом виконання підготовчих, будівельних робіт, що передбачені рішеннями генерального плану, очікується епізодичний і незначний вплив зумовлений операціями у сфері поводження з відходами. Негативного впливу на довкілля під час провадження діяльності з реалізації рішень ДДП не передбачається.

ДДП вирішено принциповий напрямок санітарного очищення села та поводження з побутовими відходами, що визначається генеральним планом, та забезпечить ефективну систему санітарної очистки села Тетлега та є найбільш пріоритетним для населеного пункту.

При забезпеченні своєчасного збору і вивезення відходів, а також запровадженні роздільного збору відходів негативного впливу від реалізації рішень генерального плану на довкілля не очікується.

Здоров’я населення

Ймовірний вплив З метою охорони навколишнього середовища та здоров’я населення генеральним планом передбачаються заходи з охорони ґрунтів, атмосферного повітря, водних ресурсів, а також озеленення території. За результатами аналізу сучасного стану використання території з виявленням обмежень розвитку за принципами збереження і раціонального використання земельних ресурсів, дотримання нормативів гранично допустимих рівнів екологічного навантаження на природне середовище з урахуванням потенційних його можливостей, дотримання санітарних нормативів встановлено, що на проєктній та прилеглій територіях відсутні природні та штучні біохімічні об’єкти, що могли б привести до мікробіологічного забруднення та негативного впливу на здоров’я населення.

Виконання заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, що передбачені ДДП, забезпечить послаблення можливого впливу на довкілля та здоров’я населення.

Таким чином, проєктні рішення, прийняті у генеральному плані території, забезпечують дотримання гігієнічних та екологічних вимог діючого законодавства на території села Тетлега.

Фізичні фактори впливу (шумове, вібраційне, світлове, теплове та радіаційне навантаження, випромінюванням)

Протягом періоду виконання будівельних робіт тимчасово будуть наявні шуми та вібрація від будівельних робіт та автотранспорту. Рівні шуму та вібрації на робочих місцях передбачаються в межах нормативних вимог, що підтверджується багаторічним досвідом виконання аналогічних об’єктів будівництва. Шум буде непостійний і утворюватиметься під час роботи.

ДДП передбачається використання існуючих інженерних мереж і комунікацій, зокрема, системи електропостачання. При проєктуванні нового будівництва будівель та споруд підключення до електричних мереж вирішуються при подальшому проєктуванні згідно з технічними умовами енергопостачальної організації.

Електромагнітні хвилі, іонізуюче випромінювання та ультразвукові коливання в процесі будівництва та експлуатації об’єктів, що заплановані ДДП відсутні. Фізичні фактори впливу запланованої ДДП діяльності на найближчу житлову забудову відсутні.

Ймовірний вплив Враховуючи місце розташування запланованих генеральним планом об'єктів, можна зробити висновок, що при дотриманні регламенту технологічного режиму перевищень під час підготовчих та будівельних робіт нормативних допустимих величин рівнів звукових та вібраційних тисків на межі найближчої житлової забудови не очікується.

Стратегічна екологічна оцінка ДДП «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області» проводиться з метою забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я.

Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності.

SWOT-аналіз є дієвим інструментом для прийняття стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень щодо подальшого удосконалення ДДП з урахуванням регіональних особливостей. Виявлені при проведенні SWOT-аналізу слабкості, можливості і загрози можуть бути використані при прийнятті стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень. Результати SWOT - аналізу екологічної ситуації на території, що аналізується ДДП наведено в Таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 SWOT-аналіз екологічної ситуації на території села Тетлега.

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Розвинута система зовнішнього транспорту, сполучення зв'язку; 2. Розвинута інженерна інфраструктура; 3. Сприятлива екологічна ситуація та природні умови (зручний рельєф, захищеність від вітрів, зелені насадження на територіях загального користування); 4. Зручне розташування території по відношенню до основних під'їзних шляхів; 5. Наявність незайнятої робочої сили працездатного віку. 6. Наявність вільних від забудови земель.	1. Недотримання планувальних обмежень існуючих водних об'єктів; 2. Відсутність місця збирання та утилізації відходів; 3. Не повне обладнання території мережами водопостачання та водовідведення; 4. Відсутність очисних споруд; 5. Відсутність роздільного збору відходів; 6. Відсутність місць прикладання праці; 7. Відсутність закладів, установ та організацій обслуговування села.
Можливості	Загрози
1. Збільшення виробничого потенціалу; 2. Підвищення рівня екологічної безпеки; 3. Розвиток інженерної інфраструктури; 4. Розміщення об'єктів громадського обслуговування; 5. Розвиток виробництва та забезпечення населення робочими місцями; 6. Необхідність нарощувати кількість об'єктів виробничого та складського призначення.	1. Воєнна агресія російської федерації. 2. Зростання рівня забрудненості атмосферного повітря; 3. Зростання рівня шумового навантаження внаслідок збільшення джерел шуму; 4. Зростання рівня забрудненості водних та земельних ресурсів внаслідок відсутності системи очищення стічних вод; 5. Безохайне поводження з відходами, утворення несанкціонованих сміттєзвалищ; 6. Санітарно-епідеміологічне навантаження на здоров'я населення в наслідок недотримання планувальних обмежень існуючих виробничих територій.

На підставі оцінювання ймовірних наслідків для довкілля (атмосферне повітря, водні та земельні ресурси, ґрунти, кліматичні фактори та рівні шумового, теплового, вібраційного забруднення та здоров'я населення) сукупний вплив від виконання ДДП є несуттєвим та оцінюється, як – екологічно допустимий. Оцінювання проводиться у даному

випадку у часовій перспективі (від 10 до 15 років) та у порівнянні з нульовою альтернативою (можливе не затвердження ДДП). Використовується якісна характеристика у зв'язку з відсутністю у відкритому доступі достатніх масивів даних. Виконання рішень генерального плану не буде мати негативного впливу на рівень забруднення довкілля.

У порівнянні з нульовою альтернативою вплив на довкілля оцінюється як незначний, оскільки як зазначалося у розділі 2 «Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами дослідження)» звіту про СЕО – обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

Таблиця 3.3. Оцінка ймовірного впливу ДДП на довкілля відповідно до контрольного переліку

№ з/п	Чи може виконання ДДП спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення стану
		так	ймовірно	ні	
Атмосферне повітря					
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?	●			+
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		●		+
3	Погіршення якості атмосферного повітря?		●		+
4	Появу джерел неприємних запахів?			●	
5	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			●	
Водні ресурси					
6	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?		●		+
7	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?		●		
8	Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			●	
9	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			●	
10	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?		●		

11	Появу загроз для людей і матеріальних об’єктів, пов’язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			●	+
12	Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об’єкту?			●	
13	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			●	
14	Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод?			●	
15	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			●	
16	Забруднення підземних водоносних горизонтів?			●	+
Поводження з відходами					
17	Збільшення кількості утворюваних побутових відходів?	●			+
18	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?		●		
19	Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			●	
20	Спорудження еколого-небезпечних об’єктів поводження з відходами?			●	
21	Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			●	
Земельні ресурси					
22	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?	●			+
23	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			●	
24	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			●	
25	Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			●	

26	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			●	
27	Виникнення конфліктів між ухваленими завданнями ДДП та цілями місцевих громад?			●	
Біорізноманіття та рекреаційні зони					
28	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			●	+
29	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?		●		
30	Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?		●		+
31	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			●	
32	Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			●	
33	Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			●	
34	Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			●	
Населення, інфраструктура					
35	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?	●			+
36	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?		●		
37	Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему, зміни в структурі транспортних потоків?			●	

38	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			●	
39	Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?	●			
40	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			●	
Екологічне управління та моніторинг					
41	Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			●	
42	Погіршення екологічного моніторингу?			●	
43	Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			●	
44	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			●	
Інше					
45	Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?		●		+
46	Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			●	
47	Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			●	
48	Суттєве порушення якості природного середовища?			●	
49	Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			●	
50	Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			●	

Також оцінка впливу ДДП «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області» була здійсненна на природні та соціальні компоненти навколишнього середовища, а саме:

Соціальне середовище

Основними пріоритетами подальшого розвитку села Тетлега є: створення комфортних умов для проживання населення; вдосконалення системи обслуговування, благоустрою та інженерно-транспортної інфраструктури; залучення інвестицій в сферу виробництва і обслуговування; активне сприяння приватній ініціативі в підприємницькій діяльності, малому бізнесу.

Перспективи розвитку села Тетлега визначаються в залежності від конкретних територіально-планувальних ресурсів, положення в системі розселення, наявності і розподілу трудових ресурсів, враховуючи всі наявні фактори, які створюють певні обмеження для розвитку села.

Генеральним планом передбачається перспективний економічний і соціальний розвиток села завдяки створенню нових підприємств з обслуговування, розвитку ландшафтно-рекреаційних територій та інше. Негативний вплив на навколишнє соціальне середовище виключений, вплив на соціальне середовища оцінюється, як позитивний.

Безпека життєдіяльності населення

Сприятливі умови життєдіяльності людини – стан середовища життєдіяльності, при якому відсутній будь-який шкідливий вплив його факторів на здоров'я людини і є можливості для забезпечення нормальних і відновлення порушених функцій організму.

Проєктними рішеннями генерального плану пропонується забезпечити безпеку життєдіяльності населення шляхом:

- влаштування системи водовідведення побутових стічних вод з влаштуванням очисних споруд;
- організація водовідведення поверхневих (дощових і талих) стічних вод із використанням очисних споруд;
- організація очистки території від побутових відходів;
- озеленення проєктної території, озеленення санітарно-захисної зони з урахуванням екологічних вимог та інше.

Клімат

Зміни мікроклімату, що безпосередньо пов'язані з відсутністю активних масштабних впливів планованої діяльності (значних виділень теплоти, вологи, тощо) не відбудеться. Негативні ендогенні та екзогенні процеси, явища природного та техногенного походження (тектонічні, сейсмічні, зсувні, селеві, зміни напруженого стану і властивостей масивів порід, деформації земної поверхні) не передбачаються.

Природоохоронні території

Об'єкти та території природно-заповідного фонду та екологічна мережа в межах території, що аналізується ДДП відсутні, відповідно, антропогенного впливу не очікується.

Виникнення негативного впливу, який у майбутньому може спричинити погіршення стану навколишнього природного середовища, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я після реалізації рішень ДДП «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області» не очікується та не прогнозується.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки проекту документу державного планування «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області» визначені основні проблеми для навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, надані характеристики даних впливів, проаналізовані їх територіальні аспекти.

В рамках даної роботи визначені ключові екологічні цілі та завдання в сфері охорони довкілля, їх відповідність цілям генерального плану та визначені можливості їх врахування при розробленні проєктних рішень ДДП. На основі аналізу екологічної ситуації та проєктних рішень, прийнятих генеральним планом були визначені ключові актуальні питання, шо потребують оцінки.

Таблиця 4.1. Ключові потенційні екологічні проблеми і ризики, які стосуються ДДП.

Основні ризики	Характеристика ризиків	Територіальна прив'язка	Заходи, що визначенні ДДП
Можливе забруднення атмосферного повітря	Створення нових джерел викиду в атмосферне повітря від підприємств з обслуговування та можливе збільшення автотранспорту в районі реалізації рішень генерального плану.	Територія села Тетлега	З метою покращення стану атмосферного повітря ДДП передбачається благоустрій громадського центру села зі створенням зон озеленення та основних майданчиків для відпочинку населення, заплановано забезпечити максимальне збереження існуючих зелених насаджень. Загальна площа ланшафтно-рекреаційної та озелененої території по генеральному плану в існуючому стані становить 24,30 га, генеральним планом передбачається збільшення зелених насаджень до 29,86 га.

Можливе забруднення водних ресурсів (як поверхневих, так і підземних вод)	Створення нових суб'єктів водоспоживання та водовідведення під час реалізації рішень ДДП. Можливе забруднення від неочищених стічних вод з території населеного пункту. Водокористування населення з шахтних та трубчастих колодязів, що розташовані на території власних домоволодінь.	Територія села Тетлега та водних об'єктів	З метою недопущення забруднення водних ресурсів ДДП передбачається прокладання каналізаційної мережі для будинків громадського та культурно-побутового призначення. Також ДДП передбачено реалізацію заходів з інженерної підготовки території, що включають в себе як загальні – вертикальне планування, організацію відведення поверхневих (дощових і талих) стічних вод так і спеціальні – інженерний захист від підтоплення, затоплення, освоєння заболочених територій, боротьба з ярugами. Для забезпечення населення села якісною питною водою генеральним планом передбачається будівництво централізованої системи водопостачання з прокладанням водоводів у межах проєктних червоних ліній вулиць. Передбачається влаштування об'єднаної системи водопостачання на господарсько-питні та протипожежні потреби села. Для забезпечення питною водою пропонується користуватися існуючою артезіанською свердловиною, що дозволить знизити вплив на підземні водні ресурси на території населеного пункту.
Можливе забруднення земельних ресурсів (ґрунтів)	Можливе забруднення, засмічення ґрунтів від неочищених господарсько-побутових стічних вод, від поверхневих (дощових і талих) стічних вод. Відсутність встановлених меж прибережних захисних смуг навколо поверхневих водних об'єктів.	Територія села Тетлега	З метою недопущення та зниження ризику забруднення земельних ресурсів (ґрунтів) ДДП влаштування централізованої системи водовідведення господарсько-побутових стічних вод. Для очищення господарсько-побутових стоків передбачається будівництво очисних споруд та прокладання самопливних та напірних трубопроводів з подальшим скидом очищених вод у водний об'єкт. Надаються рекомендації щодо організації та здійснення

			моніторингу за вмістом забруднюючих речовин у ґрунті. Генеральним планом передбачається визначення меж прибережних захисних смуг навколо водних об'єктів, струмків в межах села з урахуванням вимог Водного кодексу України.
Недосконала система поводження з відходами	Можливе забруднення і засмічення ґрунтів, в зв'язку з незадовільним рівнем вивезення твердих побутових відходів (далі – ТПВ), з незадовільною організацією очистки по збору та своєчасному видаленню відходів.	Територія села Тетлега	Для підтримки задовільного санітарного стану території села, з метою недопущення забруднення і засмічення ґрунтів, забруднення ґрунтових вод ДДП передбачається відведення спеціально обладнаних місць та встановлення контейнерів на асфальтових або бетонних майданчиках, систематичний вивіз відходів з контейнерів та впровадження роздільного збирання побутових відходів. За можливості максимально використовувати відходи як вторинну сировину.
Можливий вплив на здоров'я населення.	Усі вище описані ризики є чинниками, що послаблюють здоров'я людини.	Територія села Тетлега	Виконання заходів щодо охорони навколишнього середовища, що передбачені ДДП, забезпечать послаблення можливого впливу на довкілля та здоров'я населення.

Серед екологічним проблем, що можуть спричиняти негативний вплив на здоров'я населення варто виділити:

1) Забруднення атмосфери: провокує захворювання органів дихання, кровотворення, алергічні реакції, онкологічні захворювання, нервово-психічні розлади, зменшення очікуваної тривалості та якості життя;

2) Забруднення водних ресурсів: погіршення анафелогенної ситуації у селі, збільшення кількості хвороб органів кровотворення, шлунково-кишкового тракту, сечовидільної, нервової, ендокринної систем, зниження імунітету, зменшення очікуваної тривалості та якості життя;

3) Забруднення ґрунтів: провокує потрапляння токсичних речовин в організм людини через продукцію городництва та садівництва. Забруднені ґрунти є ідеальним субстратом для появи шкідливих мікроорганізмів, гельмінтів, що сприяє більшому захворюваності людей та тварин;

4) Деградація геологічного середовища: сприяє погіршенню анафелогенної ситуації, умов проживання населення, санітарного стану житлових приміщень, що у підсумку провокує захворювання органів дихання, застуди, ГРВІ та зниження імунітету;

5) Проблема накопичення відходів: відходи є небезпечною основою для розмноження хвороботворних мікроорганізмів, вони забруднюють усі компоненти навколишнього природного середовища. Таким чином, накопичення відходів має загальну

шкідливу дію на організм людини, що у підсумку може призвести до розладу будь-якої системи організму людини;

6) Наявність шумового, електромагнітного забруднення: спричиняє нервові розлади, підвищує втомлюваність, знижує імунітет, може бути причиною порушення сну.

7) Деградація біорізноманіття: зменшення кількості зелених рослин сприяє збільшення забруднення атмосфери, пригнічує психоемоційний стан людини, може провокувати кількість збільшення хвороб органів дихання. В той же час інвазійні рослини активізують алергічні реакції в організмі людини, збільшення кількості кліщів, гельмінтів провокує серйозні неврологічні хвороби та захворювання шлунково-кишкового тракту.

Для усунення усіх можливих проблем, які можуть спричиняти негативний влив на здоров'я населення, необхідне впровадження рішень, що передбачені ДДП «Генеральним планом села Тетлега Чугуївського району Харківської області».

В ДДП враховані наявні проблеми території, що аналізується генеральним планом, і тому запропонована найбільш екологічно та економічно вигідна його територіально-планувальна організація з урахуванням всіх планувальних обмежень (згідно із Державними будівельними нормами України планування та забудова територій ДБН Б.2.2-12-2019 «Планування та забудова територій» та Державними санітарними правилами планування та забудови населених пунктів ДСП 173-96).

Земельні ділянки та розташовані на них об'єкти, які існували до впровадження в дію ДДП можуть використовуватись без визначення терміну їх приведення у відповідність до містобудівного регламенту, якщо вони не створюють загрози для життя, здоров'я людини, для навколишнього середовища.

Планувальні обмеження, які діють на території, що аналізується ДДП, визначають загальні вимоги до режиму використання земельних ділянок, по яких проходять інженерні та транспортні комунікації, вимоги до експлуатації та проектування інженерних мереж, а також режим використання земельних ділянок, що потрапляють в санітарно-захисні та охоронні зони.

Обмеження за вимогами охорони здоров'я та захисту життя – визначається санітарно-гігієнічними нормами.

Обмеження за природоохоронними вимогами – визначається на підставі Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища» та «Про природно-заповідний фонд» та іншими нормативно-правовими документами у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Обмеження за інженерно-геологічними умовами – визначається за узагальненими даними генерального плану та уточняються за даними інженерно-геологічних пошукових робіт.

Умови і обмеження забудови земельних ділянок враховуються при розробленні землевпорядної документації відповідної земельної ділянки.

Додатково варто зазначити, що опираючись на актуальні дані, про відсутність існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду в межах території населеного пункту, а також враховуючи те, що територія, що аналізується генеральним планом, знаходиться поза межами територій особливого природоохоронного значення, проєктні рішення ДДП не враховують розробки/встановлення/дотримання охоронних зон з огляду на відсутність територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

При прийнятті рішень щодо функціонального використання території також враховуються охоронні зони інженерних мереж та споруд (як існуючих, так і проєктних). Рішеннями генерального плану передбачене упорядкування територій та їх санітарно-захисних зон, направлене на оздоровлення навколишнього середовища та формування раціональної територіально-планувальної структури території.

За результатами проведеного аналізу містобудівної ситуації щодо всіх факторів освоєння та забезпечення території, що розглядається, зроблено висновок про її відповідність нормативним вимогам щодо будівництва об'єктів запланованих генеральним планом.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

В розділі висвітлюється інформація про різні стратегії, плани і програми, що діють на національному, регіональному та місцевому рівнях, які в тій чи іншій мірі визначають передумови для прийняття запланованих рішень в ДДП «Генеральному плані села Тетлега Чугуївського району Харківської області».

Розділ ґрунтується на аналізі цілей документів державної політики у сфері охорони довкілля та здоров'я населення, які мають відношення до цілей розвитку на місцевому рівні та безпосередньо стосуються ДДП. Результати аналізу визначають ступінь врахування вищезазначених цілей документів державної політики та їх впровадження в ДДП.

Проведений огляд відповідних цілей екологічної політики передбачає загальні орієнтири, на основі яких оцінюються цілі та заходи генерального плану.

Міжнародні зобов'язання у сфері охорони довкілля Україна взяла на себе, підписавши більш ніж 50 міжнародних багатосторонніх угод, що стосуються збереження та збалансованого використання біорізноманіття, серед яких:

- Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м. Рамсар, Іран, 1971 р.);
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);
- Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995р.);
- Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.);
- Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція);
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996р.);
- Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.);
- Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 1 липня 1999 р.;
- Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі (Стокгольм, 2001 р.), яка ратифікована в Україні від 18 квітня 2007 року.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року. В листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка потребує доопрацювання на основі наукових даних.

Станом на 01.01.2016 мережа займала близько 8 % території України і в основному складається з існуючих територій природно-заповідного фонду. За результатами аналізу звітом про СЕО визначено, що в межах території, де заплановано впровадження заходів та рішень Генерального плану, території природно-заповідного фонду, шо внесені до Смарагдової мережі України відсутні.

Відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, на території держави здійснюються заходи для збереження мігруючих водно-болотних птахів, шляхом виділення певних територій та надання їм охоронного статусу. На території України

виділено 39 водно-болотних угідь міжнародного значення, офіційно визнаних Рамсарською конвенцією, а ряд водно-болотних угідь є перспективними для визнання. Деякі водно-болотні угіддя погоджені розпорядженням Кабінету Міністрів України і подані на розгляд Секретаріату Рамсарської конвенції.

Стосовно дотримання міжнародних зобов'язань по іншим напрямам співробітництва, таким як зміна клімату, охорона озонового шару, поводження з відходами та іншим, слід зазначити, що вони не мають прямого відношення до головних цілей та завдань проєкту Генерального плану, що є документом державного планування місцевого рівня. Дотримання перелічених вище зобов'язань може бути реалізоване в сфері науково-технічних розробок, вибору технічно-конструкторських рішень при проєктуванні певних об'єктів та споруд, видання певних нормативно-правових актів та державних стандартів в різних галузях господарської діяльності. Проте слід зазначити, шо більшість заходів, визначених ДДП в частині розвитку систем інженерної інфраструктури, поводження з відходами, пропонують впровадження сучасних «дружніх» до оточуючого середовища технологій, що відповідає загальносвітовим принципам охорони довкілля, та сприяє дотриманню міжнародних зобов'язань у даній сфері.

Основними міжнародними правовими документами щодо стратегічної екологічної оцінки є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (далі – Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, ратифікований Верховною Радою України 01.07.2015 № 562-VIII, та Детектива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє природне середовище, яка внесена до виконання Плану заходів з виконання Угоди Про Асоціацію між Україною (з однієї сторони) та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і іншими державами-членами (з іншої сторони), який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2017 № 1106, Бернської Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ, існуючих в Європі.

Стратегічна екологічна оцінка ДДП «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області» проводиться з забезпеченням захисту навколишнього середовища, зокрема здоров'я населення та дотриманням визначеної в Протоколі про СЕО мети.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Мета державної екологічної політики та її стратегічні цілі наведені на Рисунку 5.1.

Рисунок 5.1 Мета та стратегічні цілі державної екологічної політики.

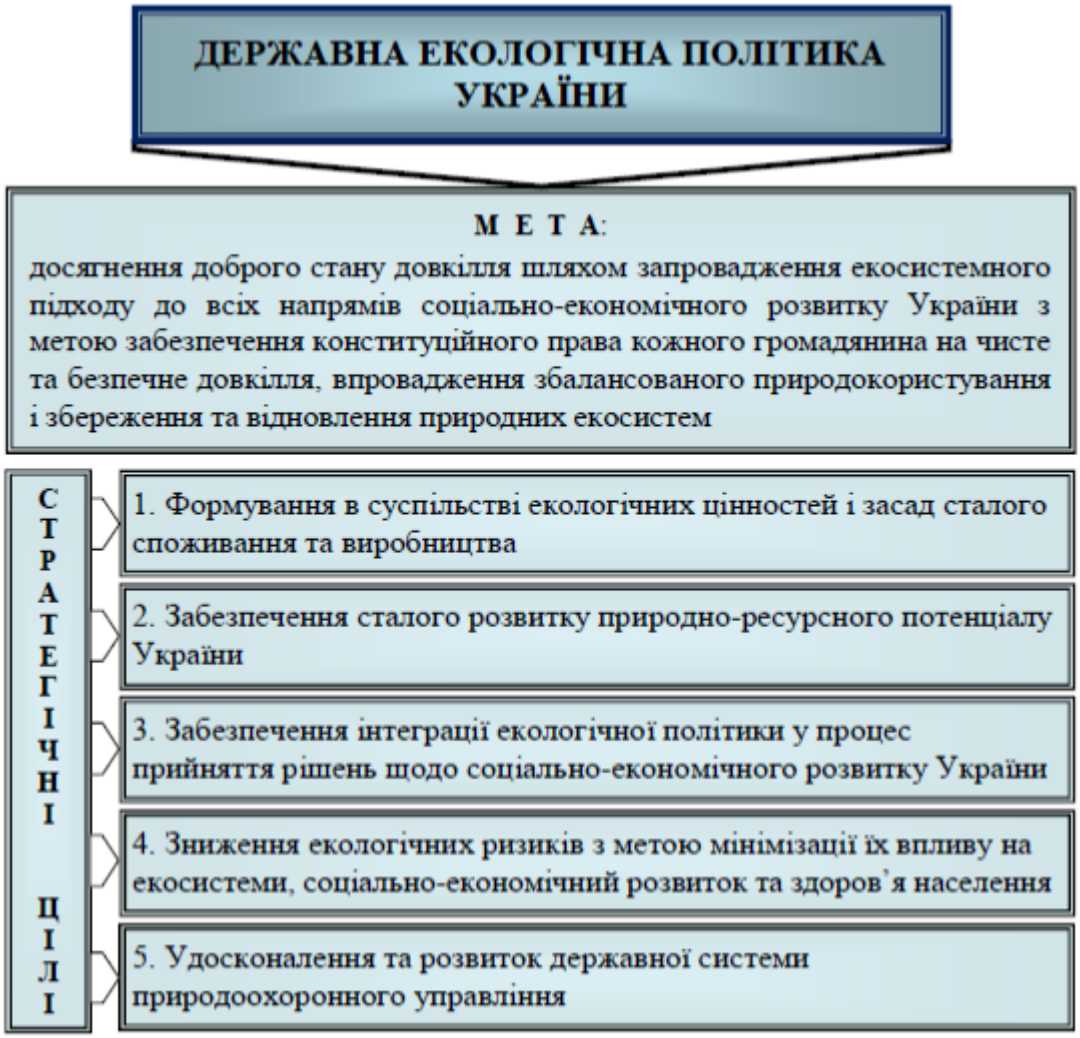

Аналіз відповідності цілей та напрямів Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області відповідає стратегічним цілям державної екологічної політики України наведено в Таблиці 5.1.

Таблиця 5.1 Аналіз відповідності напрямків ДДП стратегічним цілям державної екологічної політики України.

Напрями Генерального плану села Зарожне Чугуївського району Харківської області	Стратегічні цілі державної екологічної політики України				
	1. Формування у суспільстві екологічних цілей і засад сталого споживання та виробництва	2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-екологічного розвитку України	4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	5. Удосконалення та розвиток державної системи природо-охоронного управління
1. Охорона та раціональне використання водних ресурсів.	x	+	+	+	x
2. Охорона атмосферного повітря.	x	x	+	+	x
3. Охорона та раціональне використання природних ресурсів (земель, мінеральних, рослинних та ресурсів тваринного світу).	x	+	+	+	x
4. Збереження природно-заповідного фонду.	x	x	+	+	+
5. Раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів.	x	x	+	+	x
6. Розвиток науки й освіти, доступність інформації, підготовка кадрів, здійснення оцінки впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка, організація праці.	+	x	+	+	+

 Для оцінки відповідності цілей виконувалась наступна методика:
«+/-» стратегічні цілі враховано/не враховано у рішеннях ДДП
«x» стратегічні цілі нейтральні по відношенню до рішень ДДП

ДДП – «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області» розроблено відповідно до вимог Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» та інше. Відповідно до нормативно-правової бази України було прийнято ряд зобов'язань на місцевому рівні:

I.Забезпечення загальної доступності ДДП та самого звіту про СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації», Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом надання їх за запитом на інформацію, оприлюднення на вебсайті органу місцевого самоврядування, а у сільських населених пунктах - також не менш як у трьох публічних місцях (на дошках оголошень органів місцевого самоврядування, об'єктів соціально-культурного призначення, на стаціонарно обладнаних зупинках маршрутних транспортних засобів, у місцях, визначених та обладнаних органами місцевого самоврядування, та в інших місцях масового перебування населення), та внесено до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки, що розкриває питання щодо гласності і демократизму при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду;

II. Проведення громадських слухань у відповідності до вимог статті 21 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні, затвердженого Кабінетом Міністрів України від 25.05.2011 № 555;

III.Пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість дотримання екологічних стандартів;

IV. Гарантування екологічно безпечного середовища для життя, праці та здоров'я населення;

V. Проєктне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності й цілісності природних об'єктів і комплексів;

VI. Вирішення питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенної змінності територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;

VII. Запровадження здійснення постійного в часі моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Крім того, зобов'язаннями у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення, що безпосередньо стосуються виконання проєктних рішень генерального плану, на який безпосередньо розробляється ДДП є:

- ✓ розробка документів дозвільного характеру у сфері охорони навколишнього середовища – висновку з оцінки впливу на довкілля (у відповідності до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»), дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел (у відповідності до вимог Закону України «Про охорону атмосферного повітря»), дозволу на спеціальне водокористування (у відповідності до вимог Водного кодексу України);
- ✓ встановлення та дотримання санітарно-захисних зон від об'єктів, які є джерелами викидів/скидів шкідливих речовин, підвищених рівнів шуму, вібрації;
- ✓ використання сучасних технологій в системах опалення та використання альтернативних джерел енергії;
- ✓ недопущення наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- ✓ скорочення понаднормативних втрат води та теплової енергії в мережах;
- ✓ впровадження заходів зі скорочення викидів забруднюючих речовин,

✓ впровадження заходів зі скорочення санітарно-захисних зон від підприємств, що є ймовірними джерелами санітарно-епідеміологічне навантаження на здоров'я населення на території населеного пункту;

✓ недопущення скидання стічних вод, використовуючи рельєф місцевості;

✓ недопущення скидання недостатньо очищених стічних вод у водні об'єкти;

✓ утримання в належному стані охоронних зон навколо очисних та інших водогосподарських споруд та технічних пристроїв;

✓ встановлення меж прибережних захисних смуг поверхневих водних об'єктів та дотримання режиму їх використання у відповідності до вимог Водного кодексу України;

✓ утримання в належному стані охоронних зон водних об'єктів.

Головні стратегічні державні документи, що мають відношення до ДДП перераховані нижче.

1) *Державна стратегія регіонального розвитку на період на 2021-2027 роки.* Стратегія затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695.

Головними цілями Стратегії є: підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів; територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток; ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку.

Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів полягає у створенні оптимальних умов для розкриття регіонами власного потенціалу та ефективного використання конкурентних переваг регіональної економіки.

Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку передбачає створення бази для реалізації ефективної державної регіональної політики – механізму та інструменту державного управління регіональним розвитком, що сприятиме розв'язанню проблем регіонів, вимагає насамперед децентралізації державних повноважень шляхом їх передачі на місцевий рівень з одночасною передачею відповідних фінансових ресурсів, удосконалення процесів стратегічного планування та виконання поставлених завдань на всіх рівнях, запровадження ефективного механізму координації дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування під час реалізації галузевих пріоритетів і завдань на різних територіальних рівнях.

2) *Стратегія державної екологічної політики України на період до 2030 року.* Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року затверджені Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII.

Метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем.

Державна екологічна політика спрямована на досягнення стратегічних цілей: формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва; забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України; забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України; зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення; удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

3) *Стратегія розвитку Харківської області на 2021 – 2027 роки та План заходів на 2021-2023 роки з реалізації Стратегії розвитку Харківської області на 2021-2027 роки.* Схвалено рішенням Харківської обласної ради XXIII сесія VII скликання від 27.02.2020 №1196-VII.

Стратегія розвитку Харківської області на 2021 – 2027 роки розроблена згідно з чинним законодавством: Законом України «Про стимулювання розвитку регіонів» (від 08.09.2005 № 2850-IV), Законом України «Про засади державної регіональної політики» (від 05.02.2015 № 156-VII зі змінами), Порядком розроблення регіональних стратегій

розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених стратегій і планів заходів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932 (зі змінами), Методикою розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації, затвердженою наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.03.2016 № 79 (у редакції від 27.02.2018), а також на виконання рішення Харківської обласної ради від 28.02.2019 № 915-VII.

Стратегія розвитку Харківської області на 2021–2027 роки та План заходів на 2021–2023 роки з реалізації Стратегії розвитку Харківської області на 2021–2027 роки узгоджуються зі:

- Стратегічними та оперативними цілями проекту Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року;
- Основними засадами (стратегіями) державної екологічної політики України на період до 2030 року;
- Національною стратегією управління відходами Україні до 2030 року;
- Стратегією сталого розвитку України до 2030 року;
- Комплексною обласною програмою «Здоров'я Слобожанщини» на 2019-2020 роки».

Стратегічними цілями розвитку Харківської області є: забезпечення високої якості життя населення на всьому просторі регіону; забезпечення чистого оточуючого середовища на всьому просторі регіону; побудова конкурентоспроможної та смарт-спеціалізованої просторової економіки з високою доданою вартістю; забезпечення інвестиційно привабливого клімату в регіоні і створення інноваційної та інвестиційної інфраструктури; забезпечення європейського рівня управління та самоврядування в регіоні.

4) *Національна стратегія управління відходами в Україні на період до 2030 року*. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р. із змінами, внесеними згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117-р.

Цілями Стратегії є: визначення та розв'язання ключових проблем розвитку управління відходами в Україні на інноваційних засадах; визначення пріоритетних напрямів діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, організацій, установ, підприємств, громадських організацій та суспільства в цілому щодо переходу системи управління відходами на інноваційну модель; визначення шляхів та методів удосконалення існуючої інфраструктури з управління відходами, які не суперечать інноваційній моделі; забезпечення сталого розвитку України шляхом виконання завдань, спрямованих на екологічну та ресурсну безпеку; зменшення адміністративного навантаження на суб'єктів господарювання, підвищення якості надання адміністративних послуг; забезпечення законності та передбачуваності адміністративних дій.

5) *Програма економічного і соціального розвитку Харківської області на 2024 рік.* Затверджена рішенням Харківської обласної ради № 726-VIII від 23 грудня 2023 року.

Головна мета Програми є – створення умов для економічного зростання та вдосконалення механізмів управління розвитком області на засадах ефективності, відкритості та прозорості, посилення інвестиційної та інноваційної активності, забезпечення належного функціонування інженерно-транспортної та комунальної інфраструктури, дотримання високих екологічних стандартів та, в результаті цього, підвищення конкурентоспроможності області, доступності широкого спектра соціальних послуг, забезпечення гідних умов життя та загального підвищення добробуту населення.

Пріоритетними цілями та завданнями на 2022 – 2024 роки є: підтримка державних промислових підприємств та підприємств інших форм власності; сприяння випуску конкурентоспроможної продукції, збільшенню обсягів виробництва на підприємствах оборонно-промислового комплексу області; диверсифікація зовнішніх ринків збуту продукції; сприяння залученню інвестицій, створенню позитивного бізнес-іміджу області;

активізація інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств; сприяння імпортозаміщенню по різних групах товарів; зростання енергоефективності виробництва, економія енергоресурсів в умовах високої вартості енергоносіїв; збільшення обсягів виробництва продукції сільського господарства з урахуванням вимог до забезпечення потреб області та можливості її реалізації за межі області; оновлення та техніко-технологічне переоснащення підприємств агропромислового комплексу; оптимізація структури посівних площ сільськогосподарських культур, яка буде відповідати оптимальному співвідношенню культур у сівозмінах в різних природно-сільськогосподарських регіонах; подальше збільшення виплат за оренду земельних ділянок (паїв) сільськогосподарськими підприємствами залежно від результатів господарської діяльності та фінансово-економічного стану орендаря; створення умов для розвитку сільських територій; скорочення споживання підприємствами галузі енергетичних та матеріальних ресурсів для виробництва комунальних послуг, проведення модернізації та переоснащення житлово-комунального господарства; продовження роботи щодо оснащення житлових будинків приладами обліку; впровадження енергозберігаючих заходів в житлово-комунальному господарстві; підвищення рівня благоустрою у населених пунктах області; скорочення понаднормативних втрат води та теплової енергії в мережах; безумовне освоєння коштів, виділених з бюджетів всіх рівнів та обласного екологічного фонду.

6) *Комплексна Програма охорони навколишнього природного середовища Харківської області на 2021–2027 роки*. Затверджена рішенням Харківської обласної ради від 24.12.2020 № 24-VIII. Пріоритетними напрямками Програми є: охорона та раціональне використання водних ресурсів; охорона атмосферного повітря; охорона та раціональне використання природних ресурсів (земель, мінеральних, рослинних та ресурсів тваринного світу); збереження природно-заповідного фонду; раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів; розвиток науки й освіти, доступність інформації, підготовка кадрів, здійснення оцінки впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка, організація праці.

Серед основних заходів Програми можна виділити:

1. заходи з метою покращення стану атмосферного повітря в області:

- організація виробництва, встановлення та реконструкція обладнання для очищення газопилового потоку від забруднюючих речовин хімічного та біологічного походження, що викидаються в атмосферне повітря;
- організація виробництва та застосування матеріалів, використання методів та впровадження технологій, що забезпечують запобігання виникненню, зниження рівня впливу чи усунення факторів забруднення атмосферного повітря;
- розроблення, організація виробництва пристроїв для очищення відпрацьованих газів двигунів та оснащення ними транспортних засобів;

2. заходи щодо недопущення та зниження ризику забруднення ґрунтів в області:

- будівництво споруд для очищення стічних вод, водопровідних та каналізаційних мереж, оборотних систем виробничого водопостачання, споруд для збирання, очищення та використання вод поверхневого стоку у системах водопостачання;

3. заходи з метою захисту від підтоплення і затоплення ґрунтів, запобігання розвитку небезпечних геологічних процесів, усунення або зниження до допустимого рівня їх негативного впливу:

- будівництво, розширення та реконструкція протиерозійних, гідротехнічних, протикарстових, берегозакріплювальних, протизсувних, протиобвальних, протилавинних і протиселевих споруд, проведення заходів щодо хімічної меліорації ґрунтів та інше;

4. заходи щодо забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів в області:

- будівництво, технічне переобладнання і реконструкція сміттєпереробних і сміттєспалювальних заводів;

- будівництво, розширення та реконструкція установок, виробництв, цехів для одержання сировини або готової продукції з відходів виробництва та побутових відходів;
- будівництво, розширення та реконструкція комплексів, спеціалізованих полігонів та інших об'єктів для знешкодження та захоронення непридатних для використання пестицидів, шкідливих і токсичних промислових та інших відходів;
- будівництво, розширення та реконструкція цехів утилізації осадів на очисних каналізаційних та водопровідних комплексах;
- будівництво та реконструкція установок знешкодження та утилізації шламів;

5. заходи щодо вирішення найважливіших проблемних питань з охорони і раціонального використання водних ресурсів в області:

- будівництво у населених пунктах, на новобудовах і розширення та реконструкція на діючих підприємствах споруд для очищення стічних вод, берегових споруд для прийому та очищення з плавзасобів господарсько-побутових стічних вод, водопровідних та каналізаційних мереж, оборотних систем виробничого водопостачання, споруд для збирання, очищення та використання вод поверхневого стоку у системах водопостачання;
- створення водоохоронних зон та винесення об'єктів забруднення з прибережних смуг;
- будівництво, розширення та реконструкція руслових аераційних станцій;
- ліквідаційний тампонаж або переведення на регульований режим роботи самовиливних артезіанських свердловин, інше;

6. заходи щодо збереження природно-заповідного фонду в області:

- розроблення проєктів створення територій і об'єктів природно-заповідного фонду та організації їх територій;
- ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду, інше.

7) *Комплексна обласна програма «Здоров'я Слобожанщини» на 2023 – 2025 роки,* затверджена рішенням Харківської обласної ради № 464- VIII від 24 грудня 2022 року спрямована насамперед, для пільгових або соціально особливих контингентів, передбачає конкретні заходи щодо удосконалення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я, що відносяться до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області, медичних закладів, що надають медичну допомогу первинного рівня, а також, що належать до комунальної власності окремих територіальних громад Харківської області або до їх спільної власності.

8) *Програма державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря на 2021-2025 роки для зони «Харківська»,* затверджена рішенням Харківської обласної ради №279VIII від 25 грудня 2021 року

При аналізі цілей державної екологічної політики розглядалися також галузеві програми регіонального та місцевого рівня. Цілі державної екологічної політики та їх відображення в ДДП наведені в Таблиці 5.2.

Оцінка відповідності ДДП цілям програм державного та місцевого рівня, галузевих програм. В процесі стратегічної екологічної оцінки ДДП «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області» було розглянуто стратегії та програми державного, регіонального та місцевого рівня, що містять екологічні цілі а також відповідні завдання у сфері охорони здоров'я та соціально-економічного розвитку. В процесі аналізу було виявлено, що різні програми розвитку містять подібні, хоча і не завжди ідентичні, екологічні цілі. Аналіз також включав цілі, які мають відношення до ДДП, та цілі, які можуть бути вирішені на іншому рівні планування. На основі аналізу змісту генерального плану був оцінений рівень відповідності цілей, викладених у ДДП, екологічним цілям, встановленим на регіональному рівні, та ключовим відповідним цілям.

Таблиця 5.2 Цілі державної екологічної політики та їх відображення в ДДП.

Завдання, цілі, пріоритети та напрямки розвитку, що визначені програмами регіонального та місцевого рівнів	Відповідність заходів та проєктів ДДП цілям та завданням, що встановлені на регіональному та місцевому рівнях
Стратегія розвитку Харківської області на 2021 – 2027 роки та План заходів на 2021-2023 роки з реалізації Стратегії розвитку Харківської області на 2021-2027 роки. Схвалено рішенням Харківської обласної ради XXIII сесія VII скликання від 27.02.2020 № 1196-VII.	
Поліпшення стану атмосферного повітря та запобігання змінам клімату	З метою покращення стану атмосферного повітря ДДП передбачається благоустрій громадського центру села зі створенням зон озеленення та основних майданчиків для відпочинку населення, заплановано забезпечити максимальне збереження існуючих зелених насаджень. Загальна площа ландшафтно-рекреаційної та озелененої території по генеральному плану в існуючому стані становить 24,30 га, в проектному – 29,8 га.
Охорона та раціональне використання водних ресурсів	З метою недопущення забруднення водних ресурсів ДДП передбачається будівництво локальних очисних споруд, що дозволить знизити ризик забруднення водних об'єктів та запобігти подальшому забрудненню водних ресурсів. Даним проєктом передбачається влаштування централізованої системи водовідведення господарсько-побутових стічних вод. Для очищення господарсько-побутових стоків передбачається будівництво очисних споруд.
Забезпечення якісного стану та відновлення деградованих й еродованих земель і ґрунтів	З метою недопущення забруднення ґрунтів та водних ресурсів ДДП передбачено реалізацію заходів з інженерної підготовки території, що включають в себе як загальні – вертикальне планування, організацію відведення поверхневих (дощових і талих) стічних вод так і спеціальні – інженерний захист від підтоплення, затоплення, освоєння заболочених територій, боротьба з яругами.
Створення ефективної системи поводження з промисловими і твердими побутовими відходами.	Для підтримки задовільного санітарного стану території села, з метою недопущення забруднення і засмічення ґрунтів, забруднення ґрунтових вод ДДП передбачається відведення спеціально обладнаних місць та встановлення контейнерів на асфальтових або бетонних майданчиках, систематичний вивіз відходів з контейнерів та впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів. За можливості максимально використовувати відходи як вторинну сировину.
Програма економічного і соціального розвитку Харківської області на 2024 рік. Затверджена рішенням Харківської обласної ради № 726-VIII від 23 грудня 2023 року	
Відновлення і покращення гідрологічного режиму річок Харківської області.	ДДП заплановано встановлення меж прибережних захисних смуг поверхневих водних об'єктів, в тому числі річки Тетлега та ставку, що розташовані в безпосередній близькості до території села та забезпечення режиму господарської діяльності.
Впровадження екологічно безпечного механізму	Проєктним рішенням ДДП передбачається запровадження роздільного збирання

утилізації побутових відходів.	побутових відходів: пластик, скло, папір, металеві та алюмінієві банки, текстиль, органічні відходи, а також вивезення ТПВ на перспективу передбачено на існуюче звалище побутових відходів, Комунальним підприємством «Чугуївський комунальний комплекс» за умови укладання договорів.
Комплексна Програма охорони навколишнього природного середовища Харківської області на 2021–2027 роки. Затверджена рішенням Харківської обласної ради від 24.12.2020 № 24 - VIII	
Охорона та раціональне використання водних ресурсів.	З метою охорони водних ресурсів від забруднення, засмічення та збереження їх водності, раціонального використання водних ресурсів в генеральному плані визначено за необхідне виконання ряду заходів: будівництво мереж водопостачання та водовідведення; визначення I, II і III зони санітарної охорони для всіх об'єктів водопостачання (свердловин, колодязів тощо) та дотримуватися режиму їх використання; будівництво локальних очисних споруд; відведення та очищення поверхневих (дощових і талих) стічних вод; здійснення необхідних заходів з інженерної підготовки та захисту території; встановлення меж прибережних захисних смуг поверхневих водних об'єктів та забезпеченням режиму господарської діяльності, передбаченого законодавством.
Охорона атмосферного повітря.	З метою зниження навантаження на атмосферне повітря на території села Тетлега ДДП заплановано реалізацію наступних заходів: - покращення дорожнього покриття сільської вуличної мережі; - поточний догляд за зеленими насадженнями загального користування; - встановлення та організація санітарно-захисних зон виробничих об'єктів до житлової забудови; - озеленення зовнішніх доріг та санітарно-захисних зон; - озеленення території населеного пункту.
Охорона та раціональне використання природних ресурсів (земель, мінеральних, рослинних та ресурсів тваринного світу).	Генеральним планом заплановано ряд заходів, що покращують стан земельних ресурсів: - організація централізованої планово-регулярної системи санітарного очищення населеного пункту; - облаштування спеціально обладнаних майданчиків з метою розміщення контейнерів для тимчасового зберігання ТПВ, в достатній кількості; - впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів: пластик, скло, папір, металеві та алюмінієві банки, текстиль, органічні відходи.
Раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів.	

Звітом про СЕО також проведена оцінка відповідності ДДП «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області» зобов'язанням у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, що стосуються ДДП, встановлені нормативно-законодавчими актами у сфері охорони довкілля, державних будівельних норм та державних санітарних правил при плануванні населених пунктів. Врахування таких зобов'язань з урахуванням визначених параметрів санітарно-захисних зон від об'єктів, які є джерелами виділення шкідливих речовин, запахів, підвищених рівнів шуму, вібрації, електронних полів, іонізуючих випромінювань, зон санітарної охорони від підземних джерел водопостачання, охоронних зон інженерних мереж та території природоохоронного призначення, а також дотримання режимів господарського використання встановлених в їх межах – звітом про СЕО пропонується на подальших стадіях реалізації рішень генерального плану, а саме під час здійснення оцінки впливу на довкілля у відповідності до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

За результатами аналізу можна зробити висновок, що ДДП «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області» в достатньо високій мірі відповідає цілям екологічної політики, встановленим на національному, регіональному та місцевому рівнях; враховує більшість з них та пропонує комплекс рішень, які сприятимуть їх виконанню.

На основі аналізу цілей ДДП можна зазначити, що більшість цілей в галузі охорони атмосферного повітря, визначені на регіональному рівні, носять досить загальний характер та можуть бути лише частково впроваджені в містобудівній документації. Переважно це стосується цілей та завдань в частині запровадження принципів енергозбереження та підвищення енергоефективності, а також організації дорожнього руху. Однак деякі завдання регіонального рівня були реалізовані в проєктних рішеннях ДДП в частині територіальної оптимізації виробничо-комунальних територій та формування санітарно-захисних зон з метою зменшення рівня забруднення повітря прилеглих територій.

У сфері охорони водних ресурсів, будівництва водопровідних мереж і каналізаційних систем цілі визначені у декількох цільових програмах, з визначенням конкретних заходів з реконструкції чи будівництва інженерних споруд та мереж, які передбачаються до реалізації у короткостроковій перспективі та повністю враховуються ДДП. Підвищення якості поверхневих вод може бути досягнуте також за рахунок розширення мережі дощової каналізації та будівництва локальних очисних споруд у місцях випуску; створення та озеленення прибережних захисних смуг для всіх водних об'єктів. Також передбачаються заходи щодо інженерної підготовки та захисту території від несприятливих природних процесів, як на ділянках існуючої забудови, так і на ділянках перспективного містобудівного освоєння.

У сфері охорони ґрунтів проєктні рішення ДДП передбачають комплекс заходів з інженерної підготовки та захисту території, удосконалення системи дощової каналізації, що відповідає основним цілям як регіональних програм розвитку.

Одним з найважливіших питань для села є видалення відходів, яке здійснюється на території поза межами населеного пункту. Рішення генерального плану в сфері поводження з ТПВ частково враховують цілі, передбачені регіональною програмою в частині визначення принципових напрямків поводження з відходами в частині визначення місця утилізації та переробки твердих побутових відходів.

У сфері збереження біорізноманіття проектні рішення ДДП враховують цілі та завдання, визначені та місцевому та регіональному рівні в частині врахування та визначення відповідного функціонального використання ділянок існуючих природних комплексів; врахування та раціонального використання ділянок, що входять до складу регіональної екомережі, збереження природного та ландшафтного різноманіття.

В сфері охорони здоров'я та соціально-економічного розвитку рішення ДДП в достатній мірі враховують цілі, визначені на регіональному та місцевому рівнях, зокрема охоплення території об'єктами та мережами інженерної інфраструктури (централізованого водопостачання та водовідведення), санітарного очищення території, в тому числі визначення місця перспективних об'єктів поводження з ТПВ; забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності виробничо-комунальних зон із житловою та ландшафтно-рекреаційною зонами як на існуючих так і на перспективних ділянках містобудівного освоєння та виконанням інших заходів з охорони довкілля. Також реалізація завдань ДДП передбачає визначення комплексу інженерних заходів з досягнення якості постачання комунальних послуг населенню, а також заходів із інженерного захисту території від дії несприятливих природних факторів.

Для забезпечення реалізації цілей в сфері соціально-економічного розвитку села передбачається формування рекреаційних зон, а також визначають розміщення необхідної кількості установ та організацій громадського обслуговування, очисних споруд каналізації для всього населеного пункту.

Таким чином, аналіз цілей відповідних державних програм розвитку, змісту та проєктних рішень з просторового розвитку території села Тетлега, свідчить про те, що цілі та заходи, визначені проєктними рішеннями генерального плану, здебільшого відповідають регіональним та місцевим екологічним цілям та доповнюють їх.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі на здоров’я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Згідно із «Методичними рекомендаціями із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 18.10.2023 № 705 наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Коротко- та середньострокові наслідки (1, 3-5, 10-15 років) при реалізації будівництва різних об’єктів комунальних, соціальної, інженерної та транспортної інфраструктури, промисловості. При цьому на кожному етапі в процесі будівництва та подальшої експлуатації об’єктів будуть виникати негативні наслідки у вигляді утворення відходів, порушення рослинного покриву під час провадження планованої діяльності, збільшення кількості автотранспорту. Можливо, потрібно буде проводити видалення зелених насаджень, зняття і складування поверхневого шару ґрунту. Також під час виконання будівельних і монтажних робіт слід очікувати допустимий негативний вплив на атмосферне повітря, рослинний і тваринний світи, ґрунти та водні ресурси. Крім того, при роботі двигунів будівельних машин, механізмів та автотранспорту на навколишнє середовище буде чинитися шумовий вплив – акустичне забруднення. За тривалістю зазначені види впливу будуть носити тимчасовий характер, обмежений розрахунковим терміном будівництва, по межах впливу – локальне, обмежене простором ведення будівельних робіт. Проте всі ці впливи відносяться до тимчасових і не стануть причиною суттєвого довгострокового погіршення екологічної рівноваги екосистем населеного пункту.

До довгострокових наслідків (50-100 років) відносяться впливи постійного характеру – викиди і скиди, шум, утворення відходів, додаткове споживання ресурсів. Основна кількість забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, є відпрацьовані гази техніки та автотранспорту. Токсичність відпрацьованих газів обумовлюється змістом у них окису вуглецю й діоксиду азоту, кількість яких залежить від кількості спожитого палива та технічного стану двигунів.

Непостійними довгостроковими впливами є роботи, пов’язані з реконструкцією об’єктів, консервацією, припиненням їх існування, перепрофілюванням, заміною обладнання та устаткування, модернізацією тощо.

Кумулятивні наслідки – розвиток негативних процесів через нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Ймовірність того, що реалізація рішень Генерального плану призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров’я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності будуть мати значний сумарний негативний вплив на довкілля, – є незначною. Це пов’язане з тим, що всі види впливів на навколишнє середовище мають незначну за силою та масштабом дію (незначне збільшення чисельності населення, додаткове енерго- та ресурсоспоживання). Тому наявність та розвиток кумулятивних наслідків малоймовірні. Для стовідсоткового виявлення кумулятивних наслідків необхідно проводити постійний контроль за якістю ґрунту, харчових продуктів місцевого виробництва, питної води тощо.

Акумуляція впливів відбувається в тому випадку, коли антропогенний вплив або інші фізичні або хімічні впливи на екосистему протягом певного часу перевершують можливість їх асиміляції або трансформації. На прилеглій території великі підприємства забруднювачі – відсутні. При дотриманні та виконанні всіх передбачених комплексних захисних і охоронних заходів, що відповідають діючим нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу який супроводжуються негативними екологічними

наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря забруднюючих речовин не передбачається. Детальна оцінка кумулятивного впливу буде можлива в процесі експлуатації території з урахуванням даних моніторингу навколишнього середовища та проведення відповідних розрахунків. Змін клімату і мікроклімату в результаті планованої діяльності не очікується, оскільки в результаті впровадження проектних рішень відсутні значні виділення теплоти та парникових газів. Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, відсутні. Обрана технологія розміщення забудови є більш екологічно безпечна.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту. Можливий сумарний ефект деяких речовин при викиді забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Коротко- та середньострокові наслідки (1, 3-5, 10-15 років). З боку соціально-економічних умов провадження діяльності буде мати позитивний наслідок: збільшення території під забудову садибними ділянками, що призведе до збільшення чисельності населення, створення нових робочих місць, що сприятиме зайнятості населення.

Тимчасові наслідки для довкілля – при виконанні підготовчих та будівельних робіт вплив на навколишнє середовище на атмосферне повітря матиме короткочасний та локальний характер, викиди здійснюватимуться при роботі будівельних машин та механізмів, при здійсненні зварювальних робіт, земельних робіт, при фарбуванні металевих поверхонь, при функціонуванні планованого підприємства.

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки реалізації завдань Стратегії для, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

В процесі стратегічної екологічної оцінки був здійснений аналіз впливу реалізації завдань та проєктів Генерального плану як на окремі компоненти навколишнього природного середовища, так і сукупний вплив на природні процеси та комплекси. Значного негативного впливу під час впровадженні діяльності на довкілля та здоров'я населення не передбачається.

Таблиця 6.1

Територія	Атмосферне повітря	Клімат	Водне середовище	Ґрунти	Природно-заповідний фонд	Біорізноманіття	Здоров'я населення
Територія села Тетлега	П/СС/М/С	Нп/СС/Р/С	П/СС/М	П/КС/К	П/КС/М	Нп/СС/М	Нп/СС/М

Серед основних ймовірних екологічних наслідків, пов'язаних з реалізацією Генерального плану села Тетлега, наступні:

а) для довкілля:

- Атмосферне повітря – можливе забруднення від стаціонарних джерел (сільськогосподарські та комунально-складські підприємства) та пересувних джерел (автомобільний транспорт). ДДП передбачається збільшення зелених насаджень загального користування на території села, в тому числі озеленення зовнішніх доріг та санітарно-захисних зон;

- Ґрунти – можливе забруднення та порушення ґрунтів від поверхневих вод, що відводиться з території села. ДДП передбачається влаштування очисних споруд каналізації для забудови, що дозволить знизити рівень забруднення ґрунтів;

- Поводження з відходами – можливе забруднення і засмічення ґрунтів, забруднення ґрунтових вод та інше, в зв'язку з незадовільною організацією планової очистки по збору та своєчасному видаленню відходів, з відсутністю спеціалізованого підприємства у сфері поводження з ТПВ. ДДП передбачається відведення спеціально обладнаних місць та встановлення контейнерів на асфальтових або бетонних майданчиках, організація

централізованої планово-регулярної системи санітарного очищення, впровадити роздільне збирання ТПВ;

- Водні ресурси – можливе забруднення ґрунтових вод від неочищених побутових стічних вод з вигрібних ям приватних будинків, можливе забруднення ґрунтових вод від поверхневих вод, що відводяться з території села. ДДП передбачається будівництво централізованої системи каналізування села, очисних споруд та влаштування очисних споруд дощової каналізації;

- Здоров'я населення – можливе шумове навантаження, основним джерелом шуму є вулична мережа з рухом автотранспорту. ДДП передбачається ведення забудови згідно з наміченим документацією функціональним зонуванням, встановлення та організація санітарно-захисних зон до житлової забудови;

б) для територій з природоохоронним статусом –проектні рішення ДДП не мають впливу на території з природоохоронним статусом;

в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – проекті рішення ДДП не мають впливу.

Позитивні наслідки від реалізації Генерального плану села Тетлега:

✓ ефективна функціонально-планувальна організація території з урахуванням існуючих та перспективних планувальних обмежень санітарно-захисних зон;

✓ підвищення рівня зовнішньої і внутрішньої транспортної та інженерної інфраструктури;

✓ підвищення рівня зайнятості населення за рахунок збільшення кількості робочих місць;

✓ забезпечення екологічної безпеки – проведення необхідних заходів з інженерної підготовки та захисту території;

✓ утвердження екологічної безпеки територій шляхом оперативного забезпечення постійного екологічного моніторингу за станом атмосферного повітря та шумового навантаження на житлову забудову.

Постійні наслідки для довкілля:

– викиди в атмосферне повітря від підприємств;
– викиди в атмосферу від автотранспорту;
– утворення відходів 3, 4 класу небезпеки;
– забезпечення місцями праці населення;
– забезпечення всієї проєктної території мережами водопостачання та водовідведення;
– покращення економічного розвитку району;
– більш ефективне використання територій.

До довгострокових наслідків відноситься питання забруднення атмосферного повітря, що склалися під впливом фізико-географічних умов басейну, насамперед кліматичних умов. Значного негативного впливу під час реалізації рішень ДДП на довкілля та здоров'я населення не передбачається.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

На основі всебічного аналізу, наведеного у викладених вище розділах, та з метою сприяння досягненню цілей екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях, запропоновано ряд заходів для пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища та здоров'я населення. Термін «пом'якшення» відноситься до усунення, зменшення, запобігання або контролю негативних впливів на довкілля, які можуть виникнути внаслідок реалізації рішень ДДП. Реалізація проєктних рішень генерального плану потребує виконання великої кількості заходів, що стосуються заходів із інженерної підготовки та захисту території, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні середовища території, що розглядається ДДП.

Заходи щодо охорони атмосферного повітря, як життєво-важливого компоненту навколишнього природного середовища.

1. Суб'єкти господарської діяльності, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря та діяльність яких пов'язана з впливом фізичних та біологічних факторів на його стан, зобов'язані:

- ✓ отримати дозволи на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;
- ✓ своєчасно і в повному обсязі сплачувати екологічний податок;
- ✓ вживати заходи щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;
- ✓ здійснювати контроль за обсягом і складом забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, і рівнями фізичного впливу та вести їх постійний облік.

2. Дотримання заборони на будівництво та введення в експлуатацію нових і реконструйованих підприємств та інших об'єктів, які не відповідають встановленим законодавством вимогам про охорону атмосферного повітря.

3. Проведення реконструкції, модернізації обладнання об'єктів водопостачання шляхом впровадження новітніх енергоефективних технологій.

4. Встановлення та подальше дотримання санітарно-захисних зон всіх об'єктів, приміщень та ділянок (згідно з ДСП 173-96) з метою забезпечення оптимальних умов життєдіяльності людини в районах житлової забудови, особливу увагу звертаючи на озеленення спеціального призначення та їх охорону із врахуванням пило-, газо- та димостійкості рослин.

5. Реалізація заходів щодо зменшення та відвернення забруднення атмосферного повітря викидами транспортних та інших пересувних засобів і установок та впливу їх фізичних факторів:

- ○ використання якісних паливно-мастильних матеріалів і переведення транспортних та інших пересувних засобів і установок на менш токсичні види палива;
- ○ створення системи зелених насаджень санітарно-захисних зон;
- ○ раціональне планування та забудова території.

6. Вирішення основних проблем, пов'язаних з екологічно безпечним збором, зберіганням, утилізацією, переробкою усіх видів відходів для запобігання утворенню токсичного звалищного газу виконуючи вимоги Закону України «Про відходи», Національної стратегії управління відходами.

Заходи щодо охорони водних ресурсів, як життєво-важливого компоненту навколишнього природного середовища.

1. Організувати обмеження, тимчасової заборони (зупинення) в установленому порядку функціонування систем питного водопостачання, які не забезпечують нормативної якості питної води, а також діяльності, що негативно впливає на якість питної води.

2. Організувати екологічно безпечне водовідведення поверхневих (дощових і талих) стічних вод із використанням сучасних очисних споруд (Згідно з п.11.1.1, 11.1.21 ДБН В.2.2-12:2018 «Планування і забудова територій» і п. 5.8 ДБН В.2.5-75:2013 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди»).

3. Рекомендується при будівництві очисних споруд зменшувати викиди в атмосферне повітря забруднювальних газів (NH_3, H_2S) (відповідно до вимог ДБН В.2.5-75:2013 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування»).

4. Дотримання встановлених розмірів санітарно-захисних зон від каналізаційних очисних споруд, прописаних в додатку 3 ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій».

5. Забезпечення раціонального використання вод (економія води, заборона використання питної води для промислових цілей).

Заходи щодо охорони ґрунтів та земельних ресурсів, як основного національного багатства Українського народу.

1. Реалізація заходів щодо зменшення скидів – організаційні заходи щодо діяльності підприємств та нагляд за обладнанням, встановлення сучасного фільтрового обладнання, технологічні заходи влаштування модернізованого обладнання.

2. Вирішення основних проблем, пов’язаних з екологічно безпечним збором, зберіганням, утилізацією, переробкою відходів для запобігання подальшої міграції полютантів.

3. Благоустрій існуючих зелених насаджень та створення нових зон озеленення.

4. Раціональне використання та охорона земель шляхом заміни їхнього функціонального призначення для більш ефективного їх використання.

5. Застосування природоохоронних заходів, направлених на збереження родючого шару ґрунту при освоєнні вільних територій.

6. Запровадження системи постійного екологічного моніторингу за фізико-хімічним станом ґрунтів.

Заходи щодо захисту від акустичного забруднення.

1. Забезпечити ефективне застосування організаційно-технічних та/або лікувально-профілактичних заходів для дотримання допустимих рівнів шуму (за умов підтвердження перевищення рівнів шуму за результатами замірів).

2. Дотримання нормативних відстаней від трас автомобільних доріг для забезпечення гігієнічних нормативів якості атмосферного повітря та дозволених рівнів шуму: для доріг державного та місцевого значення – не менше 100 м від бровки земляного полотна до житлової забудови та садівницьких товариств; для доріг IV категорії – 50 м від бровки земляного полотна (у відповідності до вимог ДСП 173-96, пункт 5.25).

3. Санітарне та протишумове озеленення: для захисту від шуму та загазованості вздовж доріг необхідно передбачити смуги зелених насаджень шириною не менше 10 м із поточним доглядом за зеленими насадженнями загального користування.

Ліквідація зон екологічного ризику, забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя

1. Налагодження ефективної системи санітарного очищення території, організація системи ведення постійного моніторингу за станом всіх складових навколишнього природного середовища.

2. Реконструкція, будівництво, забезпечення подальшої модернізації водопровідних систем;

3. Функціональне планування території з дотриманням нормативних санітарно-захисних зон від нових об’єктів.

Збереження біологічного різноманіття, охорона ландшафтів, розвиток екологічної мережі

1. Забезпечити максимальне збереження існуючих ландшафтів природних екосистем при освоєнні вільних від забудови територій.

2. При створенні озеленених територій різного функціонального призначення, враховувати необхідність та можливість створення біологічного різноманіття видів, рослинних угруповань, тваринних комплексів, ландшафтів.

Охорона і раціональне використання природних тваринних ресурсів

1. Забезпечення охорони рослинного та тваринного світу.

Для забезпечення нормативного стану навколишнього середовища та обмеження негативного впливу запропонованих генеральним планом до розміщення проєктних об'єктів також передбачено комплекс заходів, що включає:

Ресурсозберігаючі заходи

- раціональне використання території;
- дотримання пропозицій щодо планувальної структури території.

Відновлювальні заходи

- створення нових територій зелених насаджень різного призначення.
- улаштування озеленених територій спеціального призначення та висадка дерев і чагарників.

Компенсаційні заходи

- сплата компенсаційних стягнень (екологічний податок) за викиди забруднюючих речовин, за вивіз та утилізацію виробничих та побутових відходів, плата за спеціальне водокористування;
- в разі знесення зелених насаджень компенсується створенням рівновеликих (або більших за об'ємом) та рівноцінних нових насаджень у місцях, визначених відповідними державними органами.

Охоронні заходи

Охоронні заходи містять, проведення багаторічного (постійного) моніторингу навколишнього природного середовища в зоні розміщення проєктованих об'єктів з узагальненням результатів та із подальшим впровадженням заходів по обмеженню та недопущенню негативного впливу господарської діяльності на навколишнє природне середовище та здоров'я населення.

Адміністративні заходи:

Також пропонується низка заходів адміністративного характеру, які сприятимуть впровадженню ДДП (проєкту генерального плану). Під час процесу стратегічної екологічної оцінки ДДП на етапі збору даних та аналізу поточної ситуації було визначено необхідність проведення наступних заходів:

- для забезпечення ефективної роботи органів місцевого самоврядування, органів охорони навколишнього середовища та охорони здоров'я при прийнятті обґрунтованих рішень слід здійснювати розвиток системи моніторингу якості повітря в сельбищній зоні населеного пункту, з організацією стаціонарних постів та пунктів контролю в межах житлової та рекреаційної зон, та в зоні впливу промислових підприємств на межі СЗЗ;
- здійснювати моніторинг якості питної води з децентралізованих джерел водопостачання на ділянках садибної забудови, що не охоплені системою централізованого водопостачання до моменту будівництва централізованого водопостачання на всій території житлової забудови;

- здійснювати моніторинг якості води у водоймах, зокрема у місцях водокористування населенням (пляж) за хімічними та бактеріологічними показниками; після будівництва системи дощової каналізації з очисними спорудами доцільним є створення моніторингу стану поверхневих вод у місцях випуску зливових вод після очисних споруд, з метою контролю якості систем очищення;
- здійснювати моніторинг виконання заходів з санітарного очищення території населеного пункту та поводження з ТПВ;
- здійснювати моніторинг фізичних факторів впливу на навколишнє середовище та здоров'я населення в межах сельбищної зони: зокрема вимірювання рівнів акустичного впливу на території житлової забудови на ділянках високої інтенсивності транспортного руху (магістральні вулиці);
- дотримання порядку, визначеного чинним законодавством України, під час вилучення/переведення земель сільськогосподарського призначення, до інших видів цільового призначення згідно містобудівної документації;
- вивчення ресурсів фінансування для інвестування в природоохоронні заходи.

Реалізація рішень генерального плану та реалізація рекомендованих природоохоронних заходів потребуватиме значних інвестицій. Цього можна досягти шляхом оптимізації місцевого бюджету, участі бізнесу, залучення коштів з державного екологічного фонду, інвестицій державних та міжнародних фінансових установ, коштів благодійних міжнародних фондів з охорони довкілля.

Виконання заходів, передбачених генеральним планом, матиме позитивний вплив на всі складові навколишнього середовища, зокрема здоров'я населення, покращення загального екологічного стану території населеного пункту.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недосконаліть інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

8.1 Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядались

Звітом була визначена наступна перспектива щодо вивчення наявних альтернатив та їх вплив на навколишнє середовище – варіант «нульової альтернативи» та «базовий сценарій (реалістичний)».

З метою розгляду альтернативних проєктних рішень та їх екологічних наслідків під час здійснення стратегічної екологічної оцінки ДДП «Генеральний план села Тетлега Чугуївського району Харківської області», передбачається розглянути «Нульовий сценарій», без впровадження проєктних змін.

Альтернатива 1: «Нульовий сценарій» – тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження зазначеного документа державного планування. Такий сценарій був розглянутий в рамках стратегічної екологічної оцінки. Оцінка вказаних альтернативних варіантів відображена у цьому звіті про СЕО.

Альтернатива 2: «Базовий сценарій (реалістичний)» – подальший поступовий розвиток села Тетлега. Цей сценарій передбачає розширення меж села, виділення земель під житлову забудову, підведення інженерної інфраструктури до житлових кварталів, розбудова об’єктів соціальної інфраструктури, вирівнювання демографічної ситуації, озеленення територій, розвиток централізованого водопостачання та водовідведення, впорядкування санітарно-захисних зон.

Вибір майданчиків будівництва проектованих об’єктів в генеральному плані проведено на підставі обґрунтувань найбільш раціонального використання земель, технічного і технологічного забезпечення об’єктів будівництва, розташування існуючих транспортних і інженерних об’єктів, а також соціально-економічного розвитку населеного пункту і регіону.

Таблиця 8.1

№	Альтернатива	Ключові складові альтернативи	Ключові переваги та недоліки	Обрана альтернатива та її обґрунтування
1	Нульова альтернатива	Продовження існуючої ситуації	**Переваги** Не порушується існуюча соціально-економічна структура населеного пункту **Недоліки** Незабезпеченість населення життєво-необхідними послугами (водопостачання, водовідведення, очищення стічних вод, утилізація відходів). Подальше забруднення території населеного пункту. Ризики захворювань населення, можливість поширення захворювань, у тому числі екологообумовлених.	Рекомендується обрання Альтернативи 2, оскільки вона сприятиме зменшенню впливу на довкілля та здоров’я населення
2	Базовий сценарій	- створення нових та розширення діючих підприємств виробничо- та агропромислового комплексу; - розвиток	**Переваги** Розширення меж населеного пункту. Забезпечення населення житлом, якісними послугами з охорони здоров’я, вдосконалення мереж водопостачання та водовідведення. Впорядкування території села,	

		дорожньо-транспортної інфраструктури села Зарожне; - покращення інфраструктури водозабезпечення та водовідведення населеного пункту; - удосконалення централізованої системи збирання, сортування, вивезення та впровадження сучасних методів утилізації побутових відходів на основі екологічно безпечних технологій; - збереження та охорона природних територій, з можливістю часткового використання в цілях рекреації і туризму, що передбачає найбільший рівень збереження природного стану наявних біоценозів та інше.	озеленення населеного пункту. Забезпечення роздільного збирання побутових відходів. **Недоліки** Порушення існуючої соціальної/економічної діяльності під час будівництва, шумове навантаження. Тимчасове збільшення кількості побутових відходів при будівництві нових та реконструкції існуючих об'єктів.	

8.2 Ускладнення, що виникли в процесі проведення СЕО

- відсутність офіційних статистичних даних про стан довкілля та здоров'я населення на рівні територіальної громади, що пов'язано з військовою агресією російської федерації;
- відсутність рекомендацій щодо вибору методів аналізу відповідно стадії ДДП;
- відсутність методики, що дозволяють здійснювати довгострокові прогнози впливу об'єкту на довкілля;
- відсутність актуальних даних характеристики сучасного стану складових навколишнього природного середовища, біорізноманіття, інвентаризації природних ресурсів та особливо моніторингу довкілля безпосередньо для території громади, що розглядається у відкритому доступі;
- відсутність у відкритому доступі текстових та графічних даних щодо моніторингу проявів екзогенних та ендогенних геологічних процесів.

Під час здійснення стратегічної екологічної виконано:

- збір та аналіз інформації про поточний стан компонентів навколишнього природного середовища при використанні даних, зазначених у Доповіді про стан

навколишнього природного середовища в Харківській області у 2022 році, Екологічному паспорті Харківській області, тощо;

- проведення аналізу слабких та сильних сторін генерального плану з точки зору екологічної ситуації;
- проведення консультацій із органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та охорони здоров'я населення;
- проведення консультацій з громадськістю – громадських обговорень та слухань для більш чіткого та конкретного виявлення поточних екологічних проблемних питань населеного пункту, що вивчається, та, водночас, попередження можливих негативних впливів реалізації проєктних рішень генерального плану.

При цьому використані такі методи:

✓ історичний метод – вивчення та аналіз формування й розвитку об'єктів території проектування у хронологічній послідовності;

✓ таксономічні методи – оцінка та ранжування ризиків впливу екологічних чинників на стан здоров'я населення та навколишнього середовища;

✓ метод ведення екологічного моніторингу – запровадження постійних у часі спостережень.

Вищевказані методи та підходи базуються на ключових принципах прийняття екологічно безпечних рішень – попередження та запобігання шкодочинному антропогенного впливу.

Основним критерієм під час проведення стратегічної екологічної оцінки проєкту ДДП є її відповідність державним будівельним нормам, санітарним нормам і правилам України, законодавству у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Основні методи під час стратегічної екологічної оцінки:

1) аналіз проєкту ДДП з точки зору екологічної ситуації, а саме:

- проаналізовано в регіональному плані природні умови території, включаючи характеристику поверхневих водних систем, ландшафтів (рельєф, родючі ґрунти, рослинність та ін.), гідрогеологічні особливості території та інших компонентів природного середовища;
- розглянуто природні ресурси з обмеженим режимом їх використання, в тому числі забруднення атмосферного середовища;
- оцінено можливі зміни в природних та антропогенних екосистемах;
- проаналізовано склад ґрунтів, рівні залягання підземних вод, особливості гідрогеологічних умов майданчика за результатами інженерно-геологічних вишукувань.

2) консультації з громадськістю щодо екологічних цілей;

3) розглянуто способи ліквідації наслідків;

4) особи, які приймають рішення, ознайомлені з можливими наслідками здійснення запланованої діяльності;

5) отриманні зауваження і пропозиції до проєкту ДДП;

6) проведено громадське обговорення у процесі розробки проєкту ДДП.

Під час стратегічної екологічної оцінки ДДП розглянуті пропозиції альтернативних варіантів по вирішенню окремих завдань містобудівної документації з метою можливої їх інтеграції до проєкту у якості проєктних рішень. При цьому опрацьовані можливі наслідки для довкілля та соціально-економічного середовища, а також досліджені позитивні ефекти за умов впровадження даних пропозицій.

При розвитку сценарію реалізації проєкту генерального плану передбачається територіальний розвиток населеного пункту згідно держаних будівельних норм. При цьому визначається комплекс заходів для забезпечення природоохоронного законодавства та певною мірою регулює засади господарської діяльності з метою досягнення санітарно-гігієнічних норм планування та забудови населеного пункту.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення

Моніторинг довкілля – комплексна науково-інформаційна система регламентованих періодичних безперервних спостережень, оцінки та прогнозу змін стану навколишнього природного середовища з метою виявлення негативних змін і вироблення рекомендацій з їх усунення або послаблення.

Загальнодержавний моніторинг довкілля здійснюється у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 №391 «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля». Система моніторингу спрямована на: удосконалення рівня вивчення і знань про екологічний стан довкілля; покращення оперативності та якості інформаційного обслуговування користувачів на всіх рівнях; підвищення якості обґрунтування природоохоронних заходів та ефективності їх здійснення; сприяння раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки, сталого розвитку.

Підприємства, установи та організації незалежно від форм їх власності та підпорядкування, діяльність яких призводить чи може призвести до погіршення стану довкілля, зобов'язані здійснювати екологічний контроль за виробничими процесами та станом промислових зон, збирати, зберігати та безоплатно надавати дані та/або узагальнену інформацію для її комплексного оброблення (відповідно до п. 10 Постанови Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 № 391 «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля»).

В основі моніторингової оцінки лежить система кількісних і якісних індикаторів, що характеризують повноту та ефективність реалізованих рішень та який влив це справляє на систему управління.

Екологічний моніторинг довкілля є сучасною формою реалізації процесів екологічної діяльності за допомогою засобів інформатизації забезпечує регулярну оцінку і прогнозування стану середовища життєдіяльності суспільства та умов функціонування екосистеми для прийняття управлінських рішень щодо екологічної безпеки, збереження природного середовища та раціонального природокористування.

Державна система екологічного моніторингу довкілля є інтегрованою інформаційною системою, що здійснює збирання, збереження та оброблення екологічної інформації для відомчої та комплексної оцінки і прогнозу стану природних середовищ, біоти та умов життєдіяльності, вироблення обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних соціальних, економічних та екологічних рішень на всіх рівнях державної виконавчої влади, удосконалення відповідних законодавчих актів, а також виконання зобов'язань України з міжнародних екологічних угод, програм, проєктів і заходів.

Екологічний моніторинг довкілля здійснюється за достроковою державною програмою, яка визначає спільні, узгоджені за цілями, завданнями, територіями та об'єктами, часом (періодичністю) і засобами виконання дії відомчих органів державної виконавчої влади, підприємств, організацій та установ незалежно від форм власності.

Суб'єктами Державної системи екологічного моніторингу довкілля, відповідальними за обов'язкове здійснення Державної програми екологічного моніторингу довкілля, є міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, які згідно зі своєю компетенцією отримують та обробляють дані про стан довкілля і виробляють відповідні рішення щодо нормалізації або поліпшення екологічної обстановки, раціонального використання і забезпечення якості природних ресурсів.

Об'єктами інформатизації в Державній системі екологічного моніторингу довкілля України є процеси відомчої екологічної діяльності та їх інтеграція на локальному, адміністративно-територіальному і державному рівнях, які відповідно охоплюють:

- території промислово-міських агломерацій, санітарно-захисних зон великих підприємств в тому числі АЕС, великих водоймищ, природоохоронних зон та інших спеціально визначених просторових одиниць;

1. території областей України;
2. території промислово-економічних регіонів, басейнів, великих річок та України в цілому.

В ході проведення СЕО проведено оцінку факторів ризику і потенційного впливу на стан довкілля, враховано екологічні завдання місцевого рівня в інтересах ефективного та стабільного соціально-економічного розвитку території та підвищення якості життя населення.

Оцінка фактичного впливу здійснюється на підставі та з урахуванням результатів моніторингу стану навколишнього природного середовища щодо реалізації господарської діяльності.

На підставі проведеного аналізу ДДП зроблено висновок, що Генеральний план відповідає державним та регіональним стратегічним документам, реалізація заходів Генеральний план не справить значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення.

Моніторинг реалізації Генерального плану включає моніторинг реалізації завдань, спрямованих на мінімізацію навантаження на довкілля, зумовленого проведенням комплексу заходів з покращення стану навколишнього природного середовища.

Моніторинг базується на розгляді індикаторів та аналізі досягнення запланованих цілей. Моніторинг екологічних індикаторів ефективності Генерального плану є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля матиме виконання завдань ДДП.

Слід зазначити, що окремі індикатори дозволяють оцінити прямі наслідки впливу реалізації завдань Генерального плану на довкілля, окремі – опосередковані.

Для якісного проведення моніторингу необхідне забезпечення регулярності збору моніторингових даних за визначеними індикаторами та їх аналіз для врахування під час прийняття рішень щодо планування комплексу природоохоронних заходів у майбутньому. На підставі проведеного аналізу зроблено висновок, що Генеральний план відповідає державним та регіональним стратегічним документам, реалізація завдань Генерального плану не справляє значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення.

При проведенні моніторингу за реалізацією рішень проєкту містобудівної документації необхідно аналізувати рівень досягнення показників, визначених стратегією та планом. З метою забезпечення сталого розвитку території у всіх сферах життєдіяльності необхідно здійснювати контроль за відповідністю реальних обсягів робіт під час провадження планованої діяльності, в тому числі об'єктів інженерної інфраструктури, а також розвитку озеленених територій. Порівняння цих даних між собою, дозволяє визначити реальний рівень досягнення показників житлової забезпеченості, об'єктами інженерно-транспортної інфраструктури, що дозволить визначити недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню.

При здійсненні моніторингу основну увагу слід приділяти заходам передбаченим в сфері охороні навколишнього природного середовища. Виконання ряду планувальних і технічних заходів, визначених в проєкті документу державного планування, а також заходів, передбачених цільовими регіональними програмами в сфері охорони навколишнього природного середовища є обов'язковою умовою для досягнення стійкості природного середовища до антропогенних навантажень та забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов проживання населення.

Контролю підлягають санітарно-захисні зони, які повинні відповідати нормативним вимогам «Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів» ДСП №173, з обов'язковим виконанням заходів визначених в розділі «Охорона навколишнього природного середовища», що розробляється в складі робочої проєктної документації на будівництво або реконструкцію підприємства чи об'єкту будівництва та за результатами процедури «Оцінка впливу на довкілля».

Для підвищення якості оцінки антропогенного впливу урбанізованої території на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, прогнозування стану екосистем та досягнення їх екологічної рівноваги необхідно щорічно проводити поглиблений аналіз лабораторних досліджень стану атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунту. Для цього доцільним є налагодження на території системи моніторингу навколишнього природного середовища (повітряний та водний басейни, ґрунт, фізичні фактори впливу) з організацією пунктів контролю в межах житлової, промислової та рекреаційної зон.

Програма екологічного моніторингу складається із переліку дій та заходів, кожний із яких має певну мету та ключові індикатори та критерії для оцінки.

Система моніторингу включає в себе, але не обмежується наступними етапами:

1. Вибір параметрів навколишнього природного та соціального середовища для певних аспектів, визначення певної ділянки, території чи об'єкту;

2. Встановлення ключових параметрів моніторингу;

3. Візуальний огляд;

4. Проведення лабораторних досліджень, компонентів довкілля, що відбираються для ідентифікації впливу від функціонування проектних будівель і споруд на стан та якість компонентів навколишнього природного середовища;

5. Аналіз інформації, що була отримана під час моніторингу та за необхідності розробка комплексу заходів, що усувають або максимально пом'якшують вплив функціонування об'єктів на навколишнє природне та соціальне середовище.

Передбачається виконання зовнішнього моніторингу об'єкту органами державного нагляду (територіальні органи Державної екологічної інспекції України, Держпродспоживслужби України та Держпраці), місцевого самоврядування та місцевих громадських об'єднань, представниками інвесторів, в т.ч. залученими аудиторськими компаніями. Органи державного нагляду будуть здійснювати моніторинг та контроль шляхом проведення планових та позапланових перевірок із залученням інших зацікавлених сторін.

Попутньо із цим передбачається внутрішній моніторинг, проведення якого має бути забезпечено безпосередньо Замовником ДДП для здійснення спостережень наслідків виконання Генерального плану для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, структура якого наведена в таблиці 9.1.

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно здійснювати аналіз захворюваності населення громади з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані.

Моніторинг наслідків виконання документу державного планування для довкілля та здоров'я населення необхідно здійснювати відповідно вимог Положення про державну систему моніторингу довкілля, що затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 № 391 зі змінами. Здійснення моніторингу передбачається протягом всього строку розрахункового періоду, що визначений проєктом містобудівної документації.

Здійснення моніторингу впливів виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дасть можливість своєчасно виявляти недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню а також проводити інформування громади про стан реалізації містобудівної документації, поточні ускладнення та прогнозні терміни їх усунення.

Таблиця 9.1 Моніторинг наслідків виконання ДДП «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області» для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Об'єкт моніторингу	Параметри моніторингу	Періодичність	Суб'єкт моніторингу	Індикатори результативності
Відходи (на місцевому рівні)	Річний обсяг видалення відходів на звалище відходів	Щорічно	Замовник	тис. тон/рік
	Ресурсоцінні компоненти відходів (кількість відсортованих відходів по видам кг/тон на рік)			Показник виду ресурсоцінного компоненту відходів, кг/тон/рік: - скло; - пластик; - папір; - метал.
Озеленення	Розвиток озеленення спеціального призначення в межах території проєктування	Щорічно	Замовник	Загальна площа зелених насаджень, га
	Частка ділянок по створенню зелених насаджень загального користування та створення рекреаційної зони вздовж поверхневих водних об'єктів, що мають необхідний рівень ландшафтного упорядкування та благоустрою	Щорічно	Замовник	Загальна площа зелених насаджень, га
Атмосферне повітря	Вміст забруднюючих речовин на межі житлової забудови	Щорічно	Замовник	Найменування показника, мг/м^3: - вуглецю оксид (CO); - діоксид сірки; - аміак; - сірководень; - фенол; - формальдегід.

	Вміст забруднюючих речовин на межі СЗЗ житлової забудови			Найменування показника, мг/м^3: - вуглецю оксид (CO); - діоксид сірки; - аміак; - сірководень; - фенол; - формальдегід.
Ґрунти	Вміст важких металів у ґрунті на території населеного пункту	Щорічно	Замовник	Найменування показника, мг/кг: - свинець (вміст рухомих форм); - кадмій (вміст рухомих форм); - цинк (вміст рухомих форм); - мідь, (вміст рухомих форм); - нікель (вміст рухомих форм).
Водні ресурси	Санітарно-мікробіологічний стан підземних вод зі артезіанських свердловин	Щорічно	Замовник	Бактерії кишкової палички: - коліформи; - E. coli; - ентерококи.
Здоров’я населення	Кількість випадків захворюваності дитячого та дорослого населення	Щорічно	Замовник	За окремими класами хвороб, кількість випадків/рік.

Значення параметрів моніторингу за кожен рік проєктного періоду заповнюються з моменту затвердження ДДП за кожен рік проєктного періоду.

Моніторинг наслідків виконання «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області» для довкілля заплановано проводити щорічно. На підставі результатів спостережень проводити порівняльний аналіз фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками.

У разі виявлення перевищень минулорічних показників проводиться аналіз на предмет зв’язку з реалізацією завдань Генерального плану.

Крім того, заплановано проводити порівняння фактичних показників індикаторів виконання завдань Генерального плану за всіма напрямками

Спеціалізовані лабораторії органів державного санітарно-гігієнічного контролю повинні вести облік джерел шуму, вібрації та електромагнітних випромінювань на території населеного пункту.

Для підвищення якості оцінки антропогенного впливу урбанізованої території на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, прогнозування стану екосистем та досягнення їх екологічної рівноваги необхідно щорічно проводити поглиблений аналіз лабораторних досліджень стану атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунту. Для цього доцільним є налагодження в селі системи моніторингу навколишнього природного середовища (повітряний та водний басейни, ґрунт, фізичні фактори впливу) з організацією пунктів контролю в межах житлової, промислової та рекреаційної зон.

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно здійснювати аналіз захворюваності населення села з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані.

Для забезпечення ефективного планування господарської діяльності в межах окремої адміністративно-територіальної одиниці із забезпеченням санітарних правил має бути відповідний рівень офіційної екологічної звітності для кожного населеного пункту окремо, щоб органи планування (та інші відповідні зацікавлені сторони) мали достатню детальну інформацію з офіційних джерел. Одним із варіантів реалізації завдання узагальнення офіційної екологічної звітності по населеному пункту може бути створення штатної одиниці в складі виконавчих органів, що забезпечить збір та аналіз екологічних даних по території населеного пункту. Для цього необхідно керуючись принципами місцевого самоврядування зобов'язати всіх суб'єктів господарювання в межах населеного пункту надавати щорічно в текстовому та графічному форматі інформацію про: кількість та місце розташування стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря; межі санітарно-захисної зони; об'єм викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та дотримання граничнодопустимих викидів; об'єм утворення відходів, наявність МВВ та об'єм накопичення відходів; об'єм скидів стічних вод та їх відповідність встановленим ГДС тощо.

Здійснення моніторингу впливів виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дасть можливість своєчасно виявляти недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню а також проводити інформування громади села про стан реалізації містобудівної документації, поточні ускладнення та прогнозні терміни їх усунення.

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров’я населення

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області виявлена відсутність ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров’я населення, що в першу чергу пов’язано із відсутністю проектування, будування чи функціонування потужних матеріальних об’єктів виробничого призначення та віддаленого розташування населеного пункту від державних кордонів.

11.Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію

У процесі проведення стратегічної екологічної оцінки ДДП «Генерального плану села Тетлега Чугуївського району Харківської області» було окреслено першочергову пріоритетність утвердження екологічної безпеки та захисту навколишнього природного середовища, що у свою чергу слугують гарантами високого рівня безпеки населення, покращення стану здоров'я селян та екологічної ситуації населеного пункту. Проєктом документу державного планування враховані наявні проблеми села і запропонована найбільш екологічно доцільна та економічно вигідна його територіальна організація та подальший сталий розвиток.

Рішення Генерального плану визначають територіальні (просторові) умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, в тому числі щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, в частині дотримання планувальних обмежень (санітарно-захисних зон, охоронних зон), а також в частині дотримання режимів господарської діяльності в їх межах.

Село Тетлега знаходиться на північ на відстані 15 км від міста Чугуїв. Під'їзд до села здійснюється автомобільною дорогою загального користування місцевого значення С212609 Під'їзд до с. Тетлега – 1,2 км.

Село розташоване за 45 км на схід від Харкова.

Загальна чисельність населення станом на 01.01.2020 року складає 137 осіб, В існуючих межах площа населеного пункту з формою 6-зем становить: - 260,8665 та.

Зовнішні зв'язки здійснюються автомобільним транспортом. Автобусні рейси здійснюється приватним перевізником: «Харків - Тетлега» (3 рейси на добу), «Чугуїв - Тетлега» (3 рейси на добу). Існуючий житловий фонд формують 256 садибних будинків.

Основною структурно-планувальною одиницею населеного пункту є квартали одноповерхової житлової забудови. Соціальне побутове обслуговування здійснюється за рахунок об 'єктів с. Зарожне.

Територією населеного пункту протикає річка Тетлега (Тетліга) права притока Сіверського Донця. Довжина річки 16км, похил 3,7м/км. Формується з 2 водойм. Площа басейну 77,82 км. Тетлега бере початок з водойми на північно-західній околиці села Зарожне, тече через нього і село Тетлегу на південний схід. На південній околиці селища Кочеток впадає у річку Сіверський Донець.

Водний об'єкт (ставок) площею - 0,5 та, водотік - балка без назви, басейн р. Тетлега.

Село розмежоване річкою Тетлега (ПЗС – 25 м). Ставок, що знаходяться за межами населеного пункту площею менше 3 га. Прибрежно-захисна смуга становить 25 м від ставка.

Село не газифіковане, частково має централізовану водопровідну мережу та телефонізацію, відсутня каналізація, більша частина вулиць має тверде покриття.

Село Тетлега не входить до зони радіаційного забруднення, не має статусу курортного чи історичного населеного пункту.

Клімат села помірно-континентальний. Глибина залягання ґрунтових вод на більшій частині села до 5 м. Небезпечні геологічні процеси відсутні.

На території населеного пункту функціонує одне кладовище: в центральній частині населеного пункту (в межах населеного пункту). Орієнтовна площа кладовища – 0,71 га.

Передбачено закриття кладовища в межах населеного пункту з припиненням поховань. В межах с. Зарожне розташована територія проектного кладовища, яку передбачено використовувати для здійснення поховань населених пунктів, у тому числі с. Тетлега.

На території села не має місця утилізації та переробки твердих побутових відходів. Вивіз відходів з контейнерів здійснюється спеціальним транспортом, відповідно до договору на утилізацію ТПВ. Вивезення побутових відходів здійснюється спецавтотранспортом Комунального підприємства «Чугуївський комунальний комплекс» за договорами на існуюче звалище відходів за межами селища Кам'яна Яруга.

У безпосередній близькості від існуючих меж, знаходяться території господарських дворів ПСП «Зарожнянське» та АФ «Тетлега». Промисловість в селі відсутня. В зв'язку з чим, що в с. Тетлега відсутні робочі місця, більшість населення працездатного віку працює за межами населеного пункту та в домашніх особистих підсобних господарствах, в сфері обслуговування та сільськогосподарському виробництву. За межами населеного пункту розташована територія орієнтовною площею 1,2 га: виробнича територія - лісопилка з об'єктами що потребують встановлення СЗЗ 50 м ПП «Аршуков Ю.О.» - оптова торгівля деревиною, лісництво і лісове господарство, діяльність автомобільного вантажного транспорту.

На території села розташована 1 свердловина для забезпечення централізованого водопостачання населення с. Тетлега. Загальна протяжність водопровідної мережі села складає близько 10 км. Комунальний водопровід забезпечує 150 дворів та об'єкти соціального забезпечення. Інша частина населення використовує місцеві системи водопостачання – шахтні колодязі та свердловини, розташовані на присадибних ділянках.

Централізованим водопроводом намічається охопити 100% житлового фонду. Для забезпечення кожної ділянки централізованими мережами, пропонується будівництво нових мереж водопостачання шляхом будівництва 2х артезіанських свердловин.

На території села відсутні мережі та очисні споруди централізованої каналізації. Домогосподарства, підприємства, організації використовують надвірні вбиральні та локальні очисні споруди, вигрібні каналізаційні ями. Для очищення господарсько-побутових стічних вод передбачено очисні споруди повного біохімічного очищення з використанням очисних установок. Остаточний вибір установок для очищення пропонується здійснити на подальших стадіях проектування. Після очищення стічні води передбачається скидати у водні об'єкти за межами села.

В межах села об'єкти природно-заповідного фонду відсутні. На південь від села Тетлега розташований ландшафний заказник місцевого значення «Кочетоцька лісова дача» площею 2163,3 га.

Інженерні мережі села Тетлега:

- електропостачання – Електропостачання с. Тетлега здійснюється від ПЛ 10кВ. На території села розташовані 4 (чотири) трансформаторних підстанцій. Споживачі в межах села отримують електроенергію по мережах 10 кВ, та 0,4кВ, які виконані повітряними лініями від трансформаторних підстанцій;
- газопостачання – с. Тетлега не газифіковане. Забудова, яка не забезпечена централізованими мережами газопостачання, опалюється за рахунок пічного опалення;
- опалення – с. Тетлега опалюється за рахунок пічного опалення. За основне паливо для теплових установок використовується природний газ або дрова;
- водопостачання – на території села розташовано 1 свердловина для забезпечення централізованого водопостачання населення с. Тетлега. Загальна протяжність водопровідної мережі села складає близько 10 км. Комунальний водопровід забезпечує 150 дворів та об'єкти соціального забезпечення. Інша частина населення використовує місцеві системи водопостачання - шахтні колодязі та свердловин, розташованих на присадибних ділянках. Централізованим водопроводом намічається охопити 100% житлового фонду. Для забезпечення кожної ділянки централізованими мережами, пропонується будівництво нових мереж водопостачання шляхом будівництва 2х артезіанських свердловин;

- водовідведення – на території села відсутні мережі та очисні споруди централізованої каналізації. Домогосподарства, підприємства, організації використовують надвірні вбиральні та локальні очисні споруди, вигрібні каналізаційні ями. Для очищення господарсько-побутових стічних вод передбачено очисні споруди повного біохімічного очищення з використанням очисних установок. Остаточний вибір установок для очищення пропонується здійснити на подальших стадіях проектування. Після очищення стічні води передбачається скидати у водні об'єкти за межами села.

Основу ландшафтно-рекреаційної зони села Тетлега складають зелені насадження загального, обмеженого та спеціального призначення. На даний час ця територія не упорядкована та не має організованих місць для відпочинку населення.

З усіх боків населеного пункту розташовані сільськогосподарські землі. До територій сільськогосподарського призначення, що знаходяться в межах населеного пункту, також відносяться сільськогосподарські угіддя (городи, особисті селянські господарства (ОСГ), тощо), пасовища та сіножаття.

У комунальній власності села знаходяться наступні об'єкти: будинок сільської ради; поштове відділення, бібліотека, контора, ФАП, літній кінотеатр, будинок культури; загальноосвітня школа; дитячій садок; кладовище традиційного поховання; відділення зв'язку; магазини та дільниця лікарні ветеринарної медицини. На території населеного пункту відсутнє пожежне депо.

На території села Тетлега не має місця утилізації та переробки твердих побутових відходів.

За результатами інженерно-будівельної оцінки території – територія, що аналізується генеральним планом відноситься до сприятливої для будівництва і не потребує спеціальних заходів щодо організації захисту від затоплення та по пониженню рівня ґрунтових вод. Ґрунти допускають зведення будинків і споруд без улаштування штучних основ і складних фундаментів. Зсуви, карсти, яри, осідність, заторфованість та порушені території відсутні.

Відведення поверхневих вод проєктується закритою водовідвідною мережею у проєктовані очисні споруди каналізації. Генеральним планом визначено загальні заходи із інженерної підготовки території шляхом організації стоку поверхневих вод та вертикального планування, а саме:

- влаштування проїздів з повздовжніми ухилами для збору та відведення поверхневих вод із швидкостями, які виключають ерозію ґрунтів;

Дана територія має хороші природні умови (зручний рельєф, захищеність від вітрів, зелені насадження (переважно на територіях загального користування).

На території проектування розташовані поодинокі листяні дерева. Флора та фауна природних видів вже істотно змінена або зникла з часів використання земельних ділянок за цільовим призначенням.

Під час проведення будівельних робіт, що передбачені рішеннями ДДП, в атмосферне повітря можуть викидатися наступні забруднюючі речовини:

- оксид та діоксид вуглецю, оксиди азоту, ангідрид сірчистий, вуглеводні граничні C_{12}-C_{19}, метан, бенз(а)пірен, сажа (при роботі двигунів внутрішнього згоряння будівельної техніки);
- заліза оксид, марганцю діоксид (при електрозварюванні);
- заліза оксид, марганцю діоксид, оксиди азоту, вуглецю оксид (при газовій різці металу);
- сольвент, уайт-спірит, аерозоль фарби (при фарбувальні).

З метою зниження забруднення атмосферного повітря на території, що аналізується Генеральним планом, передбачено комплексний благоустрій і озеленення території з улаштуванням: автопроїздів з асфальтобетонним покриттям; відмосток шириною 1,0 м,

тротуарів з покриттям із асфальтобетону та фігурної бетонної плитки; газонів; квітників; встановлення контейнерів для сміття та урн; огорож території; паркувальних майданчиків.

Благоустрій території передбачає формування пішохідних зон, обладнаних малими архітектурними формами, а також улаштування проїздів, пішохідних тротуарів.

Для підтримки задовільного санітарного стану проєктної території утворюється система очистки від побутових відходів шляхом їх вивозу відповідно договорів з комунальними службами району. Збір твердих побутових відходів передбачений роздільний з облаштуванням майданчика обладнаного для розміщення контейнерів для тимчасового зберігання ТПВ. Організацію збору і вивезення ТПВ здійснити в відповідності до вимог Закону України «Про відходи».

На території, що аналізується ДДП, відсутні спеціалізовані підприємства для знешкодження побутових відходів та сміттєзвалища.

Розміщення об’єктів проектування на вказаній території не завдадуть негативного впливу на існуючий ландшафт, так як будуть витримані всі вимоги нормативних документів.

Негативного впливу на стан здоров’я чи захворюваність, а також погіршення умов життєдіяльності місцевого населення не передбачається.

Збільшення ймовірності захворювання органів дихання із-за забрудненості повітря та інфекційних захворювань шлунково-кишкового тракту в результаті реалізації рішень ДДП не передбачається. Таким чином, проектована діяльність не матиме негативного впливу на соціальні умови місцевого населення. Позитивний вплив – виникнуть нові робочі місця, що сприятиме зайнятості населення, збільшення житлового фонду, озеленення територій вільних від забудов та твердого покриття, впровадження систем централізованого водопостачання та водовідведення.

В цілому стан навколишнього середовища на території населеного пункту та території проектування можна охарактеризувати як задовільний.

В разі якщо документ державного планування не буде затверджено ставиться під загрозу раціональне використання території села з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, а також збереження природного середовища та охорони культурної спадщини і т.д. шляхом визначення меж зон та підзон із дотриманням містобудівних регламентів, обумовлених планувальними обмеженнями за природоохоронними вимогами, вимогами охорони здоров’я, охорони культурної спадщини, інженерно-геологічними умовами та архітектурно-композиційними та планувальними критеріями.

Опис наслідків реалізації проектних рішень документу державного планування для довкілля, а також для здоров’я населення, у тому числі кумулятивних, синергічних, позитивних і негативних наслідків.

Проведений аналіз виявив потенціал для позитивного впливу проекту Генерального плану на навколишнє середовище та здоров’я населення. З метою запобігання, мінімізації та пом'якшення потенційних негативних наслідків запропонована низка заходів.

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документу державного планування для довкілля, у тому числі для здоров’я населення.

Моніторинг наслідків реалізації ДДП є комплексним процесом проведення якого є невід’ємною складовою своєчасного забезпечення середовища, що розвивається і трансформується, системами інженерної інфраструктури, об'єктами побутового та соціального обслуговування населення, благоустрою території, що відповідно впливає на якість довкілля та комфортність проживання населення. Для проведення моніторингу реалізації рішень містобудівної документації наведені основні чинники, що потребують особливої уваги та контролю, визначені показники для здійснення контролю та

запропоновані необхідні заходи для моніторингу впливів під час реалізації документу державного планування.

Здійснення моніторингу впливів реалізації документу державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки і порушення, що можуть негативно впливати на комфортність проживання населення; обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню; а також проводити інформування населення про стан реалізації містобудівної документації, поточні ускладнення та прогнозні терміни їх усунення.

12. Перелік виконавців звіту про стратегічну екологічну оцінку

№ зп.	Прізвище, ім'я, по-батькові	Кваліфікація	Підпис
1	Марія УРАЗОВСЬКА	Магістр екології та охорони навколишнього середовища, викладач	
2	Олена БОЖКО	Магістр екологічної безпеки	